

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 20 januari.

2 § Avsägelser

Andre vice talmannen meddelade
att *Jonas Sjöstedt* (V) avsagt sig uppdraget som ledamot i EU-nämnden och
att *Eva Olofsson* (V) avsagt sig uppdraget som suppleant i EU-nämnden.

Kammaren biföll dessa avsägelser.

3 § Anmälan om kompletteringsval till EU-nämnden

Andre vice talmannen meddelade att Vänsterpartiets riksdagsgrupp på grund av uppkomna vakanser anmält *Lars Ohly* som ledamot i EU-nämnden och *Jonas Sjöstedt* som suppleant i EU-nämnden.

Andre vice talmannen förklarade valda till

ledamot i EU-nämnden
Lars Ohly (V)

suppleant i EU-nämnden
Jonas Sjöstedt (V)

4 § Anmälan om inkomna protokollsutdrag från utskott

Andre vice talmannen anmälde att utdrag ur följande protokoll i ärenden om subsidiaritetsprövning av EU-förslag inkommit:
prot. 2011/12:21 för tisdagen den 24 januari från konstitutionsutskottet
prot. 2011/12:23 för tisdagen den 24 januari från finansutskottet
prot. 2011/12:15 för tisdagen den 24 januari från justitieutskottet

5 § Anmälan om inkomna faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen

Andre vice talmannen anmälde att följande faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen inkommit och överlämnats till utskott:

2011/12:FPM95 Energy Roadmap 2050 KOM(2011)885 till näringsutskottet

2011/12:FPM96 Bättre möjligheter för unga KOM(2011)933 till arbetsmarknadsutskottet

2011/12:FPM97 Förordning om program för miljö och klimatpolitik (LIFE) KOM(2011)874 till miljö- och jordbruksutskottet

2011/12:FPM98 Förordning om avlägsnande av hajfenor ombord på fartyg KOM(2011)798 till miljö- och jordbruksutskottet

2011/12:FPM99 Förordning om programmet för europeisk statistik 2013–2017 KOM(2011)928 till finansutskottet

2011/12:FPM100 Förordning om befolkningsstatistik KOM(2011)903 till finansutskottet

Svar på interpellationer

6 § Svar på interpellation 2011/12:140 om kontroll av enskilda företag som anlitats för att utföra tjänster

Anf. 1 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C):

Herr talman! Jonas Sjöstedt har ställt tre frågor till EU-ministern med hänvisning till att regeringen skulle ha ändrat uppfattning i fråga om vilka kriterier som regeringen anser bör vara uppfyllda för att statligt stöd till tjänster av allmänt ekonomiskt intresse inte ska behöva anmälas till Europeiska kommissionen för godkännande innan ersättningen utbetalas.

Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på interpellationen.

Låt mig först klargöra att regeringen inte har ändrat uppfattning i den aktuella frågan.

Svaret till kommissionen avser EU:s statsstödsregler medan presskonferensen den 14 november avsåg svenska regler om ränteavdrag. Detta är två helt skilda frågor. I den senare delen beslutade regeringen den 1 december 2011 om ett uppdrag till Skatteverket att kartlägga och analysera förekomsten av skatteplanering i företag inom välfärdssektorn.

Vad gäller regeringens svar till EU-kommissionen gällande statsstöd är detta helt i linje med den politik som Sverige alltid har drivit, nämligen att en effektiv konkurrensutsättning förutsätter att konkurrens sker på lika villkor med klara spelregler som fastställs på förhand för att garantera konsumenternas och skattebetalarnas intressen.

Upphandlingslagstiftningen förutsätter att alla krav som ställs är uppföljningsbara. Det finns även annan lagstiftning som reglerar den upp-

handlande myndigheten eller enhetens skyldighet att kontrollera och följa upp de krav som ställs. Ansvariga myndigheter bör därför fokusera på att följa upp kvaliteten på tjänsterna för att säkerställa värdet för mottagarna av tjänsten och inte på att följa upp lönsamheten hos utföraren.

EU:s statsstödsregler kan omfatta statligt stöd till såväl privat ägd som offentligt ägd verksamhet när stödet riskerar att snedvrider konkurrensen på ett sätt som kan påverka handeln mellan EU:s medlemsstater. Enligt EU-domstolens dom i målet Altmark kan en upphandling under vissa förutsättningar innebära att det inte är fråga om statligt stöd. Regeringens förslag skulle kodifiera denna princip i kommissionens beslut, vilket skulle öka den rättsliga förutsägbarheten för inblandade aktörer.

EU:s statsstöds- och upphandlingsregler är centrala regelverk för god hushållning med offentliga resurser och högkvalitativa tjänster. Det är samtidigt viktigt att dessa regelverk är ändamålsenligt utformade och inte leder till omotiverat hög administrativ börda eller rättslig osäkerhet för såväl privata som offentligt ägda leverantörer eller för det allmänna i dess roll som köpare av offentligt finansierade tjänster.

Regeringen är angelägen om att en effektiv konkurrensutsättning och uppföljning av denna sker och att det inte ställs omotiverat höga administrativa krav på privata och offentliga utförare som tillhandahåller allmännyttiga tjänster.

Då Jonas Sjöstedt, som framställt interpellationen, anmält att han var förhindrad att närvara vid sammanträdet medgav andre vice talmannen att Jens Holm i stället fick delta i överläggningen.

Anf. 2 JENS HOLM (V):

Herr talman! Jag tackar näringsministern för svaret. Man kan fråga sig varför vi i riksdagen över huvud taget ställer frågor om regeringens svar till en förändrad förordning från kommissionen. För Vänsterpartiets del handlar det om att vi tycker att denna fråga är så viktig att vi vill vara med och påverka. Vi menar att regeringen här hade chansen att åtminstone lite grann öka kontrollen av de privata företag som finns inom välfärdssektorn.

Jag börjar med att referera till en artikel i dagens Dagens Nyheter. Den handlar om äldreboendet Linnégården i Stockholm som drivs av företaget Carema. Det har avslöjats att en psykiskt sjuk boende på äldreboendet har legat fastbunden under natten och skrikit på hjälp i över en timme utan att få hjälp.

Man frågar sig: Hur kommer det sig att man binder fast en äldre psykiskt sjuk människa? Personalen på äldreboendet är inte på något vis illvillig, men man är underbemannad. Man har inte tid, i synnerhet inte nattetid, att ge alla boende den vård de behöver.

Det här är ett uttryck för hur det ser ut i verkligheten. Vi vet att de privata äldreboendena har ungefär 10 procents lägre bemanning än de kommunala. Det är inte så konstigt. Carema och de andra företagen ägs ofta av riskkapitalister. Deras främsta syfte är att maximera sin vinst, och det gör man främst genom att ha en lägre personaltäthet. Man har helt enkelt färre anställda.

Prot. 2011/12:62
26 januari

Svar på
interpellationer

Vad händer då? Jo, riskkapitalisterna gör stora vinster. Ingen av oss här inne kan berätta hur stora vinster de gör och flyttar till skatteparadis. Uppskattningsvis handlar det om ungefär 10 miljarder svenska kronor.

Vänsterpartiet tycker att vi måste använda alla tänkbara möjligheter vi har för att sätta stopp för detta. Detta måste kontrolleras. Därför blev vi besvikna när vi läste regeringens svar till EU-kommissionen när det kom ett förslag om hur man kan strama upp rutinerna för företag som anlitas för att utföra tjänster. Regeringen svarar att om det har skett en korrekt offentlig upphandling har vi den kontroll som behövs.

Men om nu kommissionen lägger fram ett förslag som handlar om att vi ska ha en efterkontroll på dessa företag och kunna kontrollera hur stora vinster de tar borde regeringen välkomna det och inte gå emot det.

Man borde i synnerhet välkomna detta med tanke på andra europeiska länder. Sverige är ett av de länder i Europa som har kommit längst vad gäller avreglering och privatisering, och vi har sett ganska många exempel på att det inte fungerar särskilt bra. Då borde vi sända en signal till Europa att vi välkomnar krav på efterkontroll, för det kan vara bra för andra länder.

Varför gör ni inte det, Annie Lööf?

Anf. 3 HELENA LINDAHL (C):

Herr talman! Centerpartiet vill ha ett samhälle där kvaliteten på utförda tjänster ska stå i fokus. Det handlar om att använda skattepengarna på bästa sätt. För oss som anser att uttaget av skattepengar är begränsat är det viktigt att varje krona används så effektivt som möjligt.

Jag är säker på att vi är överens om att vi vill ha en hög kvalitet i de tjänster som utförs för våra skattepengar, men frågan är hur vi ser till att det blir så.

För Jens Holm och Jonas Sjöstedt verkar vinsterna vara det som i första hand ska granskas. För oss ligger fokus på verksamheten, alltså hur vi mäter kvaliteten på tjänsterna som utförs. Det är där huvudfokus bör ligga.

Det finns inget som säger att hög vinst ger sämre vård eller att företag som är nära konkurs skulle vara bäst på att utföra vård.

Det är också intressant att notera att Jens Holm och Jonas Sjöstedt inte har varit så pigga på att ställa samma krav på tjänster som utförts på en icke konkurrensutsatt marknad. Där verkar det inte spela någon roll hur varje krona används.

Min svärfar hade alzheimer. Han är tyvärr död nu, men en gång när jag besökte honom på den institution där han tillbringade sin sista tid fick jag se att han var fastbunden i en stol. – Det är jättejobbigt att prata om det. – Vad jag vill säga är att det är på samma sätt på offentliga institutioner som på privata, att vården inte alltid fungerar som den ska på grund av att det är underbemannat. Jag säger ingenting om personalen i det här fallet. Kan ni tänka er hur det känns att se någon man älskar sitta fastbunden i en stol – en människa som har varit livaktig, tjänat sina pengar och betalat och tjänat staten och samhället väl? Det är precis likadant på offentliga institutioner som på privata.

I ett samhälle där det endast är det offentliga som tillåts utföra välfärdstjänster finns inte ens möjligheten att välja bort eller välja nytt. Vem ska jag gå till om det inte finns något alternativ?

Anf. 4 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C):

Herr talman! Det är angelägna frågor, både interpellationen och den fråga som kom upp i debatten och som handlar om kvalitet och valmöjlighet i välfärden, inte minst inom äldreomsorgen.

När det gäller äldreomsorgen är det naturligtvis helt oacceptabelt med den vanvård som har kommit fram via medierna och genom samtal med anhöriga, inte bara under det senaste halvåret utan under ett flertal år. Oavsett om det sker i privat, ideell eller kommunal regi är det givetvis helt oacceptabelt. Det finns fruktansvärda exempel från kommunala äldreboenden. Ett var i Norrköping i augusti då en äldre fick sina spyor nedtryckta i halsen. Ett annat var på ett äldreboende i Norrland där en äldre var fastbunden vid en toalett alldeles för många timmar. Vi har också de fruktansvärda händelser på Linnégården som i dag uppdagas genom uppgifter i medierna. Allt detta är givetvis beklagligt och oacceptabelt och kommer att kräva rättning i leden.

När man diskuterar välfärd och äldreomsorg är det viktigt att sätta människan i centrum och fokusera på den äldres möjlighet att välja till och välja bort. Det handlar om att fokusera på vilka kvalitetskriterier som ska ställas oavsett huvudman. Det är av den anledningen som regeringen anser att det är viktigt att det finns fler valmöjligheter, inte färre. Med fler valmöjligheter kan den äldre välja äldreboende och välja bort det äldreboende som inte håller måttet; det konkurreras ut.

När vi pratar om kvalitet och omsorg är det viktigt att vi sätter den enskilde äldre i centrum och att vi på nationell, lokal och regional nivå sätter upp tydliga kvalitetskriterier med tydlig uppföljning, kontroll och tillsyn så att de efterlevs.

I interpellationen har jag och regeringen fått tre frågor som jag svarar på. Det är svar på en förändring av en förordning som kommissionen fattade beslut om före jul, den 20 december. Regeringens ståndpunkt i svaret är väl förankrad genom en promemoria som lämnades till riksdagen våren 2011. Frågan har varit uppe i olika sammanhang i EU-nämnden och i näringsutskottet.

Det var tre frågor som jag har lämnat svar på.

Den första frågan var: Kan statsrådet klargöra hur det gick till när man på tio dagar tycks ha ändrat åsikt i frågan? Jag svarar: Det är två helt olika frågor, och vi har inte ändrat åsikt.

Den andra frågan var: Avser statsrådet att meddela kommissionen att man drar tillbaka skrivelsen då man har kommit till nya insikter? Som följdsvår på fråga ett säger jag att vi givetvis inte drar tillbaka skrivelsen eftersom det rör två helt olika saker. Det är en komplicerad fråga när det gäller statsstöd och det är det som regeringen har lämnat svar på.

Den sista frågan handlar om huruvida statsrådet i så fall ska komma med en ny skrivelse som innehåller de analyser vi senare har gjort. Svaret på den frågan är också nej. Vi tycker att det är viktigt med statsstödsregler som förhindrar statsstödsrace mellan medlemsstater och ser till att vi har en god konkurrens oavsett verksamhet och medlemsland.

Anf. 5 JENS HOLM (V):

Herr talman! Vi börjar närma oss några viktiga punkter i den här debatten när det gäller äldreomsorgen. Vi i Vänsterpartiet säger att det som äldreomsorgen behöver är mer resurser. Vi är det enda parti som har

Prot. 2011/12:62

26 januari

Svar på

interpellationer

anslagit mer resurser till äldreomsorgen för att personalen ska kunna vidareutbilda sig och fortbilda sig. Vi har anslagit särskilda pengar för att maten ska kunna bli bättre på våra äldreboenden. Vi har anslagit särskilda pengar för att man ska kunna anställa mer personal på våra äldreboenden.

Vi tycker att verklig valfrihet är när man känner att det finns äldreboenden som har bra kvalitet och där de boende till exempel kan få hjälp med att gå ut och promenera precis när de vill. Så fungerar det inte på många äldreboenden.

Både Annie Lööf och Helena Lindahl säger att det inte är någon skillnad mellan privata och kommunala äldreboenden. Jag vet inte om ni har följt medierapporteringen det senaste året. Det står klart att de privata äldreboendena har 10 procent lägre bemanning. Om man har 10 procent lägre bemanning tycker jag att det är uppenbart att kvaliteten blir sämre. Det är inte för att Carema och andra är illvilliga utan för att de ägs av riskkapitalister. De måste generera vinst, och vinsten – uppskattningsvis 10 miljarder kronor varje år – flyttar till skatteparadis. Det tycker uppenbarligen Annie Lööf och Helena Lindahl inte är något problem. Jag tycker att det är ett stort problem om välfärden plundras på 10 miljarder kronor varje år. Det är 10 miljarder kronor som de äldre, de psykiskt sjuka och de dementa behöver, inte riskkapitalisterna som gömmer sig i skatteparadis där vi inte ens kan granska deras verksamhet.

När det gäller förslaget från EU-kommissionen tyckte vi att det var bra med ett förslag som skulle strama upp rutinerna – ett förslag med efterkontroll. Jag tror inte att det skulle lösa alla problem, men det är förvånande att Annie Lööf säger att vi ska ha tydlig uppföljning och kontroll samtidigt som ni går emot det förslaget på EU-nivå. Det tycker jag är märkligt.

Anf. 6 HELENA LINDAHL (C):

Herr talman! Jag kan inte låta bli att kommentera att Jens Holm säger att privata äldreboenden har 10 procent lägre bemanning och att han därför ifrågasätter mig och statsrådet Annie Lööf när vi säger att det inte är någon skillnad mellan privata och offentliga äldreboenden. Hur vet Jens Holm att effektiviteten är 10 procent bättre och att bemanningen är det enda mätbara tal som ger bättre effektivitet och bättre vård inom offentlig sektor? Det är obegripligt för mig.

Under hela min uppväxt jobbade min mamma inom hemtjänsten. När jag var yngre och det såg lite annorlunda ut inom vården kunde hon till exempel baka en kaka tillsammans med brukarna, och man kunde ha tid att gå en promenad. Det var livskvalitet. Många människor är väldigt ensamma. Jag tror att ensamhet är en av de största folksjukdomarna i Sverige.

I dag finns andra alternativ, som till exempel RUT. Då har man möjlighet att välja. Man kanske inte vill ha städad; man kanske vill ha sällskap. Man kanske vill ha någon att sitta och prata med. Det kanske är den enda person som kommer hem till en på hela veckan. Då kan det vara mer prioriterat att prata eller gå en promenad.

Jag vill säga att den privata verksamheten behövs och kan många gånger erbjuda betydligt mer än den offentliga.

Jag kommer ihåg mitt första sommarjobb. Det var som solflicka på ett sjukhem. Som solflicka skulle jag förgylla tillvaron för de äldre. Jag var under 18 år, och jag fick därför inte mata de äldre därför att någon skulle kunna kvävas. Jag skulle spela och sjunga, gå ut och gå och läsa tidningen.

Den tiden är förbi. I dag finns det inga solflickor eller solpojkar, åtminstone inte i den kommun där jag bor. Tyvärr har man skurit ned på mycket inom offentlig sektor.

Anf. 7 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C):

Herr talman! När man lyssnar på den här efterföljande debatten och inte har läst interpellationen kan man tro att interpellationen handlar om just äldreomsorgen och kvaliteten där. Det är en mycket angelägen diskussion. Men låt oss komma tillbaka till själva interpellationen som handlar om regeringens svar på den förordning som gäller EU:s statsstöd, och den är inte särskilt upphetsande, vill jag lova.

I slutet av december förra året fattade man beslut om en rad olika saker vad gäller EU:s statsstöd. Det har ingenting med just kvaliteten i äldreomsorgen att göra, utan det är ett nytt regelpaket som består av fyra olika instrument som kommer att gälla alla myndigheter oavsett om det är på lokal eller nationell nivå. Det handlar om vilka krav man ska ställa när man beviljar ersättning som rör allmänna ekonomiska intressen.

Man fattade bland annat beslut om ett nytt meddelande om definitioner inom detta område. Jag kan konstatera att det sannerligen behövs ett förtydligande kring olika komplicerade europeiska ord. Det handlar om att klargöra det rättsläge som EU-domstolen har haft vad gäller statsstödsregler.

Den andra delen handlar om ett reviderat beslut där man har diskuterat vilka tjänster som man inte behöver anmäla till kommissionen när man ska bedöma statsstöd. Tidigare har det i stort sett bara handlat om sjukvård som man inte har behövt anmäla till kommissionen. Det utvidgas nu till fler tjänster som man inte behöver anmäla just till kommissionen.

I vår kommer man att återkomma med ytterligare ett förslag om att man inte heller behöver anmäla tjänster som har ett mindre ekonomiskt värde vad gäller EU:s statsstöd. Det är både offentliga och privata aktörer som hanterar detta.

Detta är den torra juridiska sanningen om vad denna fråga egentligen handlar om.

Den andra delen som har varit föremål för debatt här i kammaren debatterar vi i många andra sammanhang. Jag debatterar den gärna i dag också, men det är detta som interpellationen egentligen handlar om. Jag kan känna att man här lite grann blandar äpplen och päron.

Det är klart att äldreomsorgen behöver mer fokus och mer resurser. Det är av den anledningen som alliansregeringen under den förra mandatperioden har satsat just på äldreomsorgen ute i kommunerna.

Jag besökte i går äldreboenden i Skåne. Det var fantastiska möten där jag träffade föreståndare, anställda och de som bor på äldreboenden. Det som man berättade för mig handlade om skillnaden vad gäller offentliga och privata aktörer i svenskt kvalitetsindex. Tittar man exempelvis på vårdpengen, barnomsorgspengen och skolpengen, det vill säga den peng

som följer den enskilde, har de privata utförarna i dessa verksamheter ett betydligt högre anseende, och anställda, elever och vårdtagare är betydligt mer nöjda när reellt självbestämmande och valfrihet tillämpas.

Däremot inom äldreomsorgen, där det inte finns någon äldrepeng utan där man använder upphandling och det finns en aktör, antingen privat eller offentlig, och där man inte kan välja mellan olika aktörer som när det gäller vårdcentraler och skolor, ser vi att det finns ett lägre förtroende både för den offentliga verksamheten och för den privata verksamheten.

Då är mitt svar inte att man ska frånta de äldre valfrihet och självbestämmande, utan mitt svar från regeringen är mer valfrihet och mer tilltro till de äldre att kunna välja och kunna välja bort. Då blir det fokus på kvalitet, oavsett om det är verksamhet i privat, kommunal eller ideell regi. Då är det de som håller hög kvalitet som blir valda och som också kan fortsätta bedriva verksamhet.

Anf. 8 JENS HOLM (V):

Herr talman! Jag anknyter gärna till detta förslag från EU. Precis som jag sade tidigare har jag inte fått något bra svar från näringsministern om varför Sverige har gått emot EU:s förslag om en efterkontroll.

Det som näringsministern och regeringen skriver i sitt svar till EU är att så länge som denna tjänst konkurrensutsätts säkerställs en rimlig kontroll. Det tycker man räcker. Bara man har konkurrensutsättning är allting klart.

Men när vi nu har haft exempel på exempel här i Sverige på hur pengar flyttas från välfärdssektorn till skatteparadis i andra länder då borde man väl åtminstone tillmötesgå ett förslag om att vi ska ha lite bättre kontroll så att man ska kunna göra en kontroll i efterhand, efter upphandlingen, av vad som har hänt med pengarna. Men det vill uppenbarligen inte regeringen, och det beklagar jag.

Vi talar här om kvaliteten inom äldreomsorgen. Jag vill ställa en fråga till näringsministern. Tycker inte näringsministern att det är viktigt med 10 procent mer personal inom äldreomsorgen? Det tycker i alla fall vi i Vänsterpartiet.

Jag vill också fråga näringsministern: Vore det inte bra att tillskjuta extra resurser från staten till äldreomsorgen, såsom vi i Vänsterpartiet föreslår, så att man kan anställa mer personal, fortbilda personal och se till att det blir bättre mat. Det är tre konkreta exempel.

Jag vill också passa på att fråga följande: Tänker näringsministern föreslå ett system med äldrepeng? Det låter så.

Anf. 9 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C):

Herr talman! Frågan som gäller regeringens svar till EU-kommisionen handlar inte om huruvida vi gillar uppföljning eller inte, utan den handlar om huruvida EU ska bestämma detta eller inte. I Sverige har vi en uppföljning och en tillsyn. Några år här av missförhållanden och oacceptabel hantering av det som är både kommunalt och privat tyder på att det är viktigt att denna tillsyn och denna uppföljning blir än striktare.

Den andra frågan handlar om mer resurser. Det är givetvis alltid välkommet med mer resurser. Regeringen har satsat på äldreomsorgen genom en värdighetsgaranti och genom att tillskjuta pengar till kommuner-

na under förra mandatperioden, och vi kommer att följa utvecklingen noga.

Det viktigaste är att vi har tydliga kvalitetskriterier och att vi får en bukett av olika aktörer som de äldre kan välja mellan.

Äldrepeng är någonting som vi på ett begripligt sätt kan översätta lagen om valfrihetssystem med. Vi har skolpeng, vi har vårdpeng, och vi har barnomsorgspeng. En äldrepeng ryms också inom regeringens förslag om lagen om valfrihet, som nu har införts.

Tänk om fler äldre runt om i hela Sverige skulle ha möjlighet att välja och välja bort äldreboenden. Då ger man makten till de enskilda pensionärerna och ger dem möjlighet att bestämma var de ska bo och vilken service de ska ha.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 2011/12:62
26 januari

*Svar på
interpellationer*

7 § Svar på interpellation 2011/12:161 om strukturfondernas roll i den regionala tillväxten

Anf. 10 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C):

Herr talman! Marie Nordén har frågat mig om vilka förändringar jag är beredd att vidta för att förenkla regelverket, minska byråkratin och få en bättre ordning vad gäller löpande utbetalningar av projektmedel samt se till att strukturfondsprogrammen uppfyller det ursprungliga syftet att stärka det lokala näringslivet. Marie Nordén har också frågat mig om jag är beredd att ändra förutsättningarna för återbetalning av medel för redan avslutade projekt.

Jag vill betona att det är viktigt att förenklingen av strukturfondsarbetet fortgår. Regeringen arbetar därför för tydliga och transparenta processer och för en ändamålsenlig och effektiv administration. Arbetet avser förenklingar som kan göras redan under innevarande programperiod och sådant som är möjligt att införa under nästa programperiod, alltså efter 2013.

Det är en utmaning att ställa rimliga administrativa krav på projektägare och samtidigt säkerställa att EU-medlen hamnar i rätt ficka. Om fel upptäcks efter att ett projekt har avslutats kan det i vissa fall bli nödvändigt att återbetala medel. Det är därför viktigt att ansvariga myndigheter informerar projektägare om detta och begär in nödvändig information i förväg.

Under förhandlingarna om strukturfondsregelverket efter 2013 samlar Näringsdepartementet in synpunkter och erfarenheter av att driva projekt inom ramen för EU:s strukturfondsprogram. En studie om näringslivets medverkan i strukturfondsprogrammen visar att en stor del av projekten inriktas mot näringslivet och företag. Företag deltar i samt finansierar projekt, vilket borde tyda på att projekten bidrar till att stärka det lokala näringslivet.

Flera medlemsstater, däribland Sverige, har pekat ut enskilda lagstiftningar som orsak till fel och administrativ börda inom sammanhållningspolitiken, däribland upphandlings- och statsstödsregelverken. En genomgång av dessa regelverk görs inför nästa programperiod.

Regeringskansliet följer vidare handläggningstiderna för att fånga upp signaler om förseningar i utbetalningar av projektmedel. Jag känner inte igen den bild som målas upp av interpellanten. Tvärtom är Sverige bland de länder som har högst genomförandetakt när det gäller strukturfondsprogrammen. Detta är naturligtvis centralt för att sammanhållningspolitiken ska kunna vara ett viktigt verktyg i arbetet för en hållbar tillväxt i våra regioner.

Anf. 11 MARIE NORDÉN (S):

Herr talman! Jag vill börja med att tacka ministern för svaret.

Precis som ministern säger är strukturfondsprogrammen väldigt viktiga för stora delar av landet. Om regeringens intentioner med politiken säger man – jag läser innantill – att det ska vara en utvecklingskraft i alla delar av landet med stärkt lokal och regional konkurrenskraft och att målet för politiken bäst genomförs genom en dialog på alla nivåer.

Jag kommer från ett län där strukturfondsprogrammen är väldigt viktiga för den regionala utvecklingen. Den kraft som finns för att utveckla länet är många gånger beroende av att strukturfondsprogrammet fungerar. Därför är det bekymmersamt att vi så här långt in i vårt medlemskap – vi har ju haft de här programmen länge – fortfarande inte fungerar tillfredsställande.

Jag hade en liknande debatt med den tidigare ministern på området, Anna-Karin Hatt. Orsaken till att jag nu tar upp nästan samma frågeställning med Annie Lööf är att jag fortfarande möter många projektägare som slåss med en stor problematik när gäller utbetalning av medel till pågående projekt och även bedömningar som förändras under pågående projekt. Fortfarande finns det byråkrati och krångel när det gäller utbetalning av kapital till enskilda projektägare. Jag möter projektägare som är tvungna att utöka sin kredit på banken i väntan på utlovade medel från Tillväxtverket.

Om den problematik jag tar upp när det gäller återbetalning avseende avslutade projekt som genomgår en revision efter avslutad projekttid kan man tycka att det är viktigt med revision och att pengarna används på rätt sätt. Jag är den första att hålla med om det. Men någonstans känner projektägare som drabbats av den här situationen att någonting haltar. De väntar länge på att pengar betalas ut men vill känna en trygghet i att orsaken är att man vill göra en riktig bedömning av hur projektpengarna används så att de inte felaktigt betalas ut.

När man äntligen får sina pengar kan det ha gått så lång tid att projektet till och med har avslutats. Det har skett i Jämtland med projektet Teknikland. Ett år efter avslutat projekt och efter att pengarna använts görs en revision. I revisionen konstateras att felaktigheter begicks vid upphandlingen. Tillväxtverket har under hela perioden varit väldigt nära involverat. Men i dag vill man inte känna något ansvar för att det gick fel.

Därför ställer jag frågan till ministern om det inte borde finnas ett delat ansvar när det faktiskt begås felaktigheter. Man tror dock att man har gjort rätt. Det är inte så att man har förskingrat pengar, och det är inte så att man slösat bort pengar eller att pengar hamnat i fel händer och inte gått till det man fått projektpengarna till. Dock har man lyckats göra ett enda fel. Tillväxtverket tar inget som helst ansvar för detta.

Sådant här leder till en helt ohållbar situation för projektägarna då det inte finns några pengar samtidigt som pengar ska betalas tillbaka. Denna verklighet lever många i. Det är inte bara i Jämtland som problemet finns. Därför tycker jag att det är oroväckande att man fortfarande inte vill kännas vid att det ser ut på detta sätt. Jag hoppas att ministern har ett svar om det här.

Prot. 2011/12:62
26 januari

*Svar på
interpellationer*

Anf. 12 MARIE WICKBERG (C):

Herr talman! Jag vill börja med att tacka Annie Lööf för ett utmärkt svar.

Jag tror att vi kan vara överens om att regelkrångel dödar kreativitet. Det gör att driftiga människor som borde ägna sin tid åt att vara entreprenörer i stället tvingas att bli byråkrater. Men oftast är de människor som är bra byråkrater inte bra entreprenörer.

Just därför är regelkrånglet en högt prioriterad fråga för Centerpartiet. Regeringen jobbar med regelförenkling och har lyckats minska regelbördan. Det kan påpekas att regeringen är den första regeringen någonsin som lyckats med det. Sedan kan vi alltid önska att man skulle ha kommit längre och att man skulle ha minskat regelkrånglet ännu mer, men det arbetet vet jag är prioriterat från regeringshåll.

Det här arbetet är prioriterat på många områden, även inom strukturfonderna och inom landsbygdsprogrammet. Därigenom är arbetet prioriterat också på EU-nivå, för det är där man måste ha med sig frågan. Hur mycket vi kapar reglerna i Sverige spelar ingen roll om någon annan kontinuerligt lägger mer på regelhögen.

Jag instämmer ändå inte i Marie Nordéns kritik mot regeringen först och främst därför att jag tror att vi måste se på strukturfonderna som en fantastisk möjlighet. Här har vi 22,3 miljarder till att jobba med att skapa utvecklingskraft och tillväxt runt om i Sverige. Sverige är bra på detta. I Europa är vi i Sverige bäst på genomförandet av strukturfonderna. En beslutsnivå på 98 procent är otroligt positivt.

I det här fallet måste man också skilja på det som kan göras och det som inte kan göras. Vi måste verka inom uppsatta ramar. Det handlar om rättstrygghet och om likabehandling i Sverige och i EU. Vi kan jobba inom de ramar som finns – inom befintlig programperiod och inom ramen för de regler som i dag finns – med att så långt som möjligt förenkla och förklara regelverken och se till att handläggningstiderna blir så korta som möjligt.

Jag vet att man jobbar med att förändra inom dessa ramar och att man ger sig i kast med den gigantiska drake som vi ibland brukar kalla för EU-byråkrati. Just därför har man inom EU pekat ut specifik lagstiftning som jag vet att regeringen jobbar med. Det handlar om upphandlingsregler och om de statsstödsregler som vi tidigare här talat om som särskilt prioriterade att titta på.

I årets budgetproposition tillför regeringen 6 miljoner kronor till Tillväxtverket avsedda för kontroller inom programmet för territoriellt samarbete. Man jobbar med fortlöpande utvärdering. Man har en lärandeprocess, och hela tiden jobbar man med att förenkla inom ramarna för programmet. Det här är ett viktigt och värdefullt arbete.

Inte minst ska man komma ihåg att vi centerpartister finns i hela landet. Vi reser mycket och träffar människor som jobbar med de här pro-

jekten. Vi lyssnar och tar till oss idéer. I regeringen har vi makt att ändra inom de ramar som finns i programmet, vilket hela tiden görs.

Målet är naturligtvis att skapa jobb- och utvecklingskraft på landsbygden och att till alla buds stående medel minska regelkrånglet och byråkratin så att entreprenörer kan få vara entreprenörer.

Anf. 13 BÖRJE VESTLUND (S):

Herr talman! Jag begärde ordet med anledning av att de här frågorna just nu i allra högsta grad är föremål för förhandlingar i EU. Därmed blir frågorna lite mer intressanta.

Därför undrar jag: Vad gör regeringen för att få en förändring? Även vi som inte dagligen och stundligen sysslar med regionalpolitik och sammanhållningspolitik har i alla fall mer än en gång träffat aktörer som har talat om hur fruktansvärt byråkratiskt och krångligt det är att hålla på med sammanhållningsstöden och regionalpolitiken.

Vad gör regeringen för att det åtminstone ska bli ett minskat antal mejl, brev och telefonsamtal från människor som i förtvivlan river sitt hår? De tycker att de gör rätt. Ändå får de smäll på fingrarna av någon myndighet, oftast av länsstyrelsen i de här fallen eller av Tillväxtverket, för att de gjort fel. Detta är min konkreta fråga.

Om det ska vara någon mening med att bygga ut här måste det göras nu när vi kan påverka, för snart stänger man böckerna så att säga. Då kan vi inte påverka så mycket, utan då har vi de regler vi har.

Anf. 14 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C):

Herr talman! Det är väldigt angelägna frågor, tycker jag – både regionala tillväxtfrågor som sådana och hur vi kan smalna av myndighetshantering, byråkrati och regelverk så att vi släpper loss den regionala kreativitet och utvecklingsförmåga som finns i hela landet. De regionala tillväxtmedlen kommer nämligen i stort sett hela Sverige till del.

I dag finns det åtta regionala strukturfondsprogram i Sverige. Det är, som Marie Wickberg tog upp i sitt inlägg, 22,3 miljarder kronor det handlar om. Det är 8 miljarder i EU-medel, och nästan hälften av dessa medel går till det område Marie Nordén kommer ifrån, alltså mellersta och översta Norrland. 3,6 miljarder går till dessa områden. Det är 10 miljarder i svenska kronor som medfinansiering och från näringslivet 4,3 miljarder.

Därför är det så ofantligt viktigt att dessa pengar ska arbeta ute i verkligheten och göra nytta vad gäller landsbygdsutveckling, innovation, grön teknik, utvecklingskraft och regionala möjligheter runt om i hela landet. Dessutom finns Socialfonden i detta, som arbetar mer med arbetsmarknadsfokus. Vi har tillskjutit medel inför det här årets budget. I BP 12 tillskötts Tillväxtverket 6 miljoner ytterligare för just detta, med fokus på det territoriella samarbetet.

Vi arbetar hela tiden med förenklingar. Till exempel finns det fortlöpande utvärdering och uppföljning, både av vad man kan göra för förenklingar under innevarande programperiod och av vad man kan göra efter 2013. Vi har bland annat samlat in projektägares syn på förenklingsmöjligheter, och det finns fortfarande möjlighet att skicka in till Näringsdepartementet så att vi kan få en bred bild och se vilka fler åtgärder vi kan göra för att göra det så enkelt som möjligt.

Vad gäller genomförandetakten på detta område har vi gett Statskontoret i uppdrag att göra en analys av Tillväxtverket. Man konstaterar att myndigheten har klarat beredningen. Den har klarat granskningen, och den har klarat utbetalningarna. Ingenting tyder på att det skulle vara dålig ordning vad gäller utbetalningar. Beslutsnivån ligger på 98 procent. Detta mättes i augusti 2011. Sverige ligger bäst till i Europa när det gäller genomförande av strukturfondsprogrammen vad gäller både beslut och utbetalningstakt.

Att vi är bäst och att vi är bra på dessa områden betyder dock inte att vi ska sitta still och rulla tummarna. Det handlar i stället om kontinuerlig uppföljning och kontinuerlig granskning, och det kommer regeringen att fortsätta med.

Börje Vestlund tog upp frågan vad regeringen gör framöver. Arbetet är så fördelat att det är EU-minister Birgitta Ohlsson som hanterar sammanhållningspolitiken vad gäller budgetära frågor, och jag som ansvarig för regional tillväxt tar ansvar för själva innehållet som sådant. Jag var i Bryssel i december, då vi diskuterade just innehållet. På ett av mötena var det fokus på regelförenkling. Vad kan vi göra för att underlätta i den bibe EU-kommissionen nu faktiskt producerar vad gäller regelverk för sammanhållningspolitiken? Vad kan vi göra också lokalt och regionalt för att snabba upp detta?

Det är alltså nu en top of the top-fråga vad gäller de förhandlingar som är heta under 2012. Där är den svenska regeringen väldigt aktiv i att driva på frågan om regelförenkling på EU-nivå.

Anf. 15 MARIE NORDÉN (S):

Herr talman! Min kritiska bild är inte min bild, utan det är projektägarnas bild. Motivationen jag har för att ta denna debatt igen med ministern är inte på något sätt att försöka måla upp en bild av att vi inte kan göra ett bra jobb och att detta inte är viktiga medel för Jämtland och för landet. Motivationen jag har för att ta upp detta är att jag vill att det ska fungera bättre. Det är det uppdrag jag har fått av projektägare och dem jag har pratat med hemma i Jämtland. Som sagt: Vi tar emot ungefär 3,6 miljarder. Det är självklart att det är otroligt viktigt att det fungerar.

Socialdemokraterna och den regering som satt när detta startade var de som byggde upp modellen för att hantera strukturfondspengarna. Just den modell där man tar besluten så nära länets invånare och projektägare – de som har en drivkraft och är entreprenörer – som möjligt är en fantastisk modell. Jag tycker att det är en modell vi ska vara stolta över att vi fortsätter att utveckla.

Att jag tar upp frågan igen är för att jag och många med mig känner att den bild som målas upp i rapporten faktiskt inte är helt sann. Jag ser att det finns en rättsosäkerhet för dem som är projektägare i dag. Man vet inte om de godkännanden som kommer under pågående projekt håller. När Tillväxtverket efter mycket om och men och efter lång väntan säger att de ska betala ut pengarna tror man ändå på att man kan känna sig trygg i att man har gjort rätt.

Jag kan ta ett exempel som är skrämmande. Det gäller Almi i Jämtland, som under våren 2011 låg ute med 23 miljoner. Då hade de inte fått någon betalning sedan tredje kvartalet 2009. Under april 2011 fick man till slut betalning för 2009, men inte för 2010. Om detta inte når fram till

regeringen och ansvarig minister är detta det sätt jag måste använda för att ni ska få en riktig bild av hur det är ute i landet. Det kanske inte fungerar precis så problemfritt som regeringen har fått rapport om.

Jag vill att detta ska vara någonting som får människor att känna att det finns möjlighet att förverkliga sina idéer. Varje län ska utifrån den regionala utvecklingsstrategin känna att man har en kraft att göra saker gemensamt. Jag möter dock tidigare projektägare, eller sådana som är inne i projekt, som faktiskt ifrågasätter om de vågar gå in i ett projekt. Teknikland är ett självklart ett exempel på hur man känner sig i händerna på en situation och en myndighet man inte har möjlighet att påverka. Man vet inte hur man ska hantera detta, för det finns inga pengar att betala tillbaka.

Jag vet att ministern inte kan ha åsikter om och synpunkter på enskilda fall, men jag tycker att det är viktigt att ministern får information om enskilda fall som visar på att detta är en del av hela den modell vi har som faktiskt inte fungerar.

När man blir återbetalningsskyldig och har gjort fel – om man har förskingrat pengar och medvetet lurat staten och EU på pengar – ska man självklart betala tillbaka. Jag vill inte att det ska bli ett system man utnyttjar, utan detta är ett system som ska fungera. Det ska fungera bra, så att många kan vara med och engagera sig i det.

Anf. 16 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C):

Herr talman! Jag tycker också att det är problematiskt att höra just de enskilda fall som har råkat i knipa. Jag kan givetvis inte gå in och kommentera enskilda fall, precis som Marie Nordén sade. Jag kan dock konstatera att man aldrig kan skapa ett system som är helt vattentätt.

Den kritiska bild som Marie Nordén ändå målar upp är angelägen för mig att inte bara få reda på utan också bemöta. Därför välkomnar jag att vi har denna debatt i riksdagen i dag. Jag tycker att det är viktigt att vi använder det parlamentariska golvet till att just föra diskussion om hur vi kan föra regional utveckling framåt och hur vi kan skapa system och regelverk i Sverige som inte dödar kreativitet utan främjar kreativitet. Det är nämligen en jätteangelägen fråga.

Vi vet att det finns en problematik, och det är därför vi bland annat har tillfört mer medel. Vi har gett Statskontoret i uppdrag att följa myndighetens verksamhet. Vi har samlat in projektägares synpunkter på förenklingsåtgärder – både för den innevarande programperioden och som ett väldigt viktigt medskick inför den kommande programperioden, som Näringsdepartementet nu febrilt håller på att arbeta med. Det gäller både förhandlingsläget i Bryssel och förberedelser inför nästa programperiod.

Vad gäller återbetalningen stadgas den i EU:s regelverk. Det stadgas också i den svenska förordningen att om beslut har fattats på grund av oriktig, vilseledande eller ofullständig uppgift från sökanden får myndigheten som beslutat om stöd upphäva detta.

Jag tror att det är viktigt också ur rättssäkerhetsaspekt att skattepengar, EU-medel, verkligen arbetar på rätt sätt. Och jag förutsätter att de regelverk som finns efterföljs och att man lever upp till dem.

Marie Nordén tog också upp frågan om Almi, som inte ligger inom ramen för sammanhållningspolitiken utan är en annan fråga. Den har

regeringen också uppmärksammat. Det pågår i dag en översyn av det statliga riskkapitalsystemet och de statliga riskkapitalaktörerna. Detta aviserades i budgetpropositionen 2012. Nu gör man en översyn för att se om det finns en möjlighet att slå samman Almi Företagspartner med Innovationsbron, för att på det sättet ha statliga aktörer utspridda i regionerna runt om i landet som kan vara effektiva och samordnande i de tidiga skedena, det vill säga i såddfas eller tidig expansionsfas.

Det här är viktiga regelverk för både statliga riskkapitalaktörerna och sammanhållningspolitiken. Det är av den anledningen som jag personligen har gått in hårt i arbetet för att för nästa programperiod fokusera på innovation, grön teknik och näringslivsutveckling, för de här medlen betyder så oerhört mycket för jobb och utveckling, inte minst i norra delen av Sverige. Därför är det viktigt att vi har en regering som är offensiv i Europasammanhang. Och när jag möter mina europeiska kolleger får jag berättat för mig att vi nu har en regering som är offensiv, som sätter sig vid bordet och diskuterar de här frågorna på ett annat sätt än under tidigare decennier.

Jag är väldigt glad över att vi har en regering som i dag tar strid för att få ett så gott återflöde som möjligt till Sverige och till regional tillväxt.

Anf. 17 MARIE NORDÉN (S):

Herr talman! Om regeringen har varit speciellt offensiv råder det delade meningar om, med tanke på att man har riktat den största kraften på att hålla nere budgeten, och att man har kommit in väldigt sent i den här diskussionen är vi alla medvetna om.

Det är bra att regeringen jobbar med regelförenklingar. Men exemplet som jag tog upp, projektet på Almi, var ett projekt inom strukturfondspengarna. Det handlade alltså inte om riskkapital, utan det var ett strukturfondsprojekt som man väntade på utbetalning för.

Det är bra att Tillväxtverket får ökade resurser. Jag hoppas att de går till rätt saker. Men det oroar mig att å ena sidan säger ministern att man inte har några signaler om att det finns några längre väntetider för att få utbetalningar och att de å andra sidan har fått pengar för att de ska fixa utbetalningstiderna. Då frågar jag: Går de ökade resurserna verkligen till rätt saker om Tillväxtverket har aviserat för regeringen att de har problem med att betala ut i tid?

En sak som efterfrågas bland många projektägare är att Tillväxtverket ska få en mer rådgivande roll under löpande projekt. Det upplever man inte att man har i dag. Det hoppas jag att det går att hitta en lösning på.

Tekniklandet visade mig en paragraf i förvaltningslagen. De undrade: Ska inte också Tillväxtverket följa § 4 om myndigheternas serviceskyldighet, att lämna upplysningar, vägledning råd och vara till hjälp i enskilda frågor som rör myndighetens verksamhetsområde? Man känner sig så otroligt hjälplös i en situation där man tror att man har gjort rätt, har haft kontakt med myndigheten och myndigheten sedan anser sig inte ha något ansvar för att det gick fel. Det är den rättsosäkerheten som jag hoppas att regeringen tar med sig. Det är ett otroligt viktigt arbete att bygga upp nästa programperiod som vi alla vill ska fungera väldigt bra.

Prot. 2011/12:62
26 januari

Svar på
interpellationer

Anf. 18 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C):

Herr talman! Jag vill tacka Marie Nordéns för inspi-
ren i det sista re-
plikskiftet. Jag tror att det är viktigt att vi vill lyssna in de fall som finns
runt om i landet.

Det jag ville säga med mitt inledande svar i interpellationsdebatten är
att Sverige ligger väldigt bra till i Europa, till och med bäst vad gäller
genomförandetakten och utbetalningarna. Men det betyder inte att vi är
nöjda till 110 procent, utan det betyder att vi ändå hela tiden kan för-
bättra oss, och det är det som vi hela tiden arbetar med.

Jag känner inte igen bilden att Sverige har kommit in sent i diskuss-
ionerna vad gäller nästa programperiod. Under hösten var jag med på
informella ministermöten, där både de nordiska och de europeiska mi-
nistrarna samordnade sig och där vi också hade bilaterala möten mellan
olika länder som är likasinnade med Sverige i att offensivt driva på. Jag
har också deltagit i möten där innehållet i nästa programperiod har disku-
terats, liksom EU-ministern har varit med då budgetära frågor har disku-
terats.

Det är viktigt att markera vår aktivitet i de här frågorna. År 2012 är
ett högkonjunkturår för förhandlingarna vad gäller sammanhållningspoli-
tiken, som väntas gå i mål i början av 2013. Det är viktigt att vi här max-
imerar svenskt återflöde och driver på vad gäller gleshetsbonus och gles-
hetskriterium, för det är en viktig del för fördelningen av medel, inte
minst till Finland och Sverige som är relativt glesbefolkade länder jäm-
fört med övriga europeiska länder.

Överläggningen var härmed avslutad.

8 § Svar på interpellation 2011/12:186 om jämlik vård för personer med diabetes

Anf. 19 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD):

Herr talman! Gunnar Sandberg har frågat mig följande:

Kan socialministern garantera att den av TLV föreslagna uteslutning-
en av diabetes hjälpmedel ur den statliga subventionen inte kommer att
påverka patienterna negativt?

Hur avser socialministern att säkerställa att TLV:s beslut inte innebär
en återgång till äldre diabetes hjälpmedel och behandlingar?

Vilka åtgärder avser socialministern att vidta för att personer med
diabetes även i framtiden ska ha tillgång till likvärdiga hjälpmedel oav-
sett vilket landsting de tillhör?

Jag vill först och främst understryka att den hälso- och sjukvård som
erbjuds ska vara jämlik, av god kvalitet och ges efter behov till alla. Den
ska också vara lätt tillgänglig, oavsett var i landet man bor. Hälso- och
sjukvården är landstingsstyrd och det är, enligt hälso- och sjukvårdslagen
(1982:763), landstingens ansvar att tillgodose behovet av hälso- och
sjukvård.

I budgetpropositionen för 2011 aviserade regeringen en satsning på
jämlik vård. För 2011 satsades 15 miljoner kronor, och under 2012 satsas
lika mycket. Under föregående år vidareutvecklades arbetet med öppna
jämförelser för att belysa ojämlikhet i vården. Socialstyrelsen fick också

ett uppdrag att kartlägga utmaningarna på området. Under innevarande år kommer en strategi för jämlik vård att tas fram.

I lagen (2002:160) om läkemedelsförmåner finns angivet att det är Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket (TLV) som beslutar om vilka förbrukningsartiklar som ska subventioneras inom ramen för förmånssystemet. TLV har även möjlighet att själva initiera omprövningar av redan fattade subventionsbeslut. Den omprövning av insulinpumpar som nu genomförs har alltså initierats av myndigheten själv. TLV:s beslut om huruvida insulinpumparna fortsättningsvis ska ingå i läkemedelsförmånerna kommer att träda i kraft tidigast under 2013. Omprövningen av insulinpumparna görs i dialog med Sveriges Kommuner och Landsting som själva har aviserat att insulinpumparna även i fortsättningen kommer att vara subventionerade för patienterna. Jag har tillsammans med mina medarbetare informerat mig om det pågående arbetet och kommer fortsättningsvis att följa arbetet noggrant.

Anf. 20 GUNNAR SANDBERG (S):

Herr talman! Jag får tacka socialministern för svaret. Vi står återigen här och ska debattera en stor folkhälsofråga, och jag känner lite extra ansvar för folkhälsan.

Diabetes är en av de stora folksjukdomarna. Anledningen till att jag har ställt interpellationen är den stora oro som finns bland diabetiker efter beskedet att den statliga myndigheten TLV vill ta bort den statliga subventionen av insulinpumpar som funnits i 15 år.

Detta riskerar att leda till försämrad behandling för patienter med diabetes. Att leva med diabetes innebär att man regelbundet måste kontrollera sina blodsockervärden och reglera medicineringen av insulin. Tidigare skedde medicineringen uteslutande genom sprutor med insulin. I dag sker den främst genom en insulinpump.

Med hjälp av en insulinpump som fästs på kroppen kan man ge sig själv direktverkande insulin utan sprutor. Pumpen kan ställas in individuellt och kan enkelt bäras och hanteras av patienten. Insulinpumpen är extra viktig för barn som kan ha svårt att hantera sprutor och komma ihåg när de ska ta dem.

Fel medicinering kan ge allvarliga komplikationer och vara direkt livshotande. Dåligt behandlad diabetes leder bland annat till blindhet, njursvikt, hjärtinfarkt, stroke och problem med blodcirkulationen, vilket kan leda till amputation. Föräldrar till barn med diabetes måste dygnet runt kontrollera värdena för att inte riskera sitt barns hälsa.

Sveriges Kommuner och Landsting, SKL, har uppgett i medierna att insulinpumpar även i fortsättningen kommer att subventioneras och då via landstingsbudgeterna. Detta kan dock inte SKL garantera rent lagligt eftersom varje landsting ansvarar självständigt för sin budget och sina prioriteringar. Risken är stor att det kommer att bli stora skillnader när det gäller vem som kommer att erbjudas insulinpumpsbehandling samt urvalet av produkter och innovationer beroende på de enskilda landstingens ekonomiska prioriteringar och regler. Risken är stor att vi får en ojämlik vård i Sverige på ett viktigt område som diabetesvård.

Min fråga till Göran Hägglund är därför: Vilka initiativ tänker han ta för att se till att patienterna inte drabbas?

Prot. 2011/12:62
26 januari

Svar på
interpellationer

Anf. 21 CHRISTINA KARLSSON (S):

Herr talman! Att vara förälder är något av det bästa man kan vara. Vi vet också att det är ett stort ansvar. De allra flesta gör allt för att deras barn ska få vad de behöver för att leva ett bra liv. Det är mycket att tänka på även med fullt friska barn. Har man dessutom ett barn med någon form av speciella behov, det kan vara sjukdom, handikapp eller någon annan form av funktionshinder, blir det än mer att tänka på.

I dag finns det ungefär 8 000 barn med diabetes i Sverige. Jag tror att det är svårt för oss som inte är drabbade av detta att sätta oss in i hur dessa människors vardag ser ut och hur det är att verkligen leva med ett barn med diabetes. Det är ständiga blodsockerkontroller, medicineringar, funderingar och tankar på hur det ska gå för barnet i framtiden, om man gör det rätta och om det är det allra bästa. Man oroar sig över framtiden och vilka komplikationer som kan uppstå om man misslyckas på något sätt som förälder.

Jag tycker att ministern i sina anföranden ofta framhåller att det är föräldrarna som vet bäst vad deras barn behöver. Just nu upplever jag att det finns en stor oro bland dessa föräldrar med anledning av den diskussion som har varit om diabeteshjälpmedlen. Varje förälder vill självfallet att deras barn ska få tillgång till den allra bästa behandling som finns. I dag är insulinpumpar det närmaste man kan komma att ha egna, friska, insulinproducerande celler.

Jag har svårt att förstå vilken anledning det finns att förändra ett väl fungerande system. De föräldrar som jag har talat med har framfört till mig att de tycker att det fungerar relativt bra med den ordning vi har i dag. Det skulle vara väldigt intressant om ministern kunde utveckla vilket syftet är med denna förändring. I vilken mån tar ministern hänsyn till vad dessa föräldrar anser vara det bästa för just deras barn?

Anf. 22 HILLEVI LARSSON (S):

Herr talman! Det är någonting alldeles oerhört som håller på att hända här. Diabetes är faktiskt en potentiellt livshotande sjukdom. De här pumparna är avsedda för personer som har diabetes 1, och det får man som regel redan som barn. Här har vi alltså små barn som riskerar att gå miste om denna pump som kan underlätta deras liv så mycket och förebygga allvarliga sjukdomar som hjärtinfarkt, njursvikt, stroke, amputation av fötter och blindhet i framtiden.

Då kan man fråga sig: Är det inte lätt för föräldrarna att fixa detta? Nej, det är det inte. En sådan här pump kostar mellan 30 000 och 40 000 kronor, och den måste bytas ut ungefär vart fjärde år. Det innebär att detta riskerar att bli en klassfråga där de som inte har råd varken kan ge sina barn eller sig själva det här hjälpmedlet om de lider av diabetes.

Det kommer nog att lösas sig i vissa landsting, men det kommer att bli helt avgörande var man råkar bo. Regeringen har inte tillskjutit mer pengar till landstingen för att de ska kunna sköta den här frågan. Det är rätt mycket pengar det handlar om. Risken är att det blir en sämre form av pumpar i en del landsting eller att en del tvingas gå tillbaka till sprutbehandling. Det var vad som stod till buds innan, och en del håller fortfarande på med det.

Det innebär att man tvingas ta i genomsnitt åtta sprutor per dygn. Det kan vara jobbigt nog för en vuxen människa, men tänk på hur det skulle

vara för ett litet barn i två- till treårsåldern. Ska föräldrarna tvingas hålla fast dem åtta gånger per dygn? Det blir ytterligare ett problem när det gäller alla barn som går i förskolan. Förskolepersonalen är inte utbildad för att behandla diabetespatienter. De har inte heller resurser till detta. De har svårt att hinna med som det är.

Med en sådan här pump kan man klara vardagen ganska enkelt. Pumpen mäter blodsockernivåer, och man anpassar detta efter måltiderna. Det är även så att pumpen anpassar sig efter måltider och blodsockernivåer. Man kan hålla sig på en mycket jämnare nivå och därmed slippa obehag för den enskilde och risk för svimning och att det ska gå snett på olika sätt. Man kan också, som jag var inne på tidigare, förebygga framtida mycket allvarliga sjukdomar.

Jag tycker att det är helt sanslöst att detta har kunnat glida igenom. Som motivering har det här verket, TLV, använt att den här pumpen inte är någon förbrukningsvara. Det är klart att den är en förbrukningsvara. Den byts ju ut även om det är mer sällan, det vill säga vart fjärde år.

En annan oro som diabetiker som är beroende av sin pump känner är att det kommer att bli problem även med alla förbrukningsartiklar som byts ut oftare, med tanke på TLV:s motivering att man inte innefattar förbrukningsvaror. Det kan vara lika dyrt med alla dessa enskilda nålar som ska bytas ut i pumpen och alla små tillbehör som kostar. Ska den enskilde stå för det? Det blir upp till landstingen att besluta om det, och vi vet ju att landstingen redan går på knäna ekonomiskt. Risken är att man i en del landsting inte kommer att ge den absolut bästa behandlingen. Det är mycket allvarligt med tanke på att antalet med diabetes 1 växer och att man får det redan i barndomen.

Jag kan inte för mitt liv förstå hur detta kan accepteras. Det är klart att verket får fatta sina beslut självständigt, men regeringen måste ta ansvar för att förebygga en folkhälsokatastrof. Detta kan också bli livshotande i förlängningen.

Anf. 23 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD):

Herr talman! Jag tror att det är viktigt att behålla sansen också i den här diskussionen som självfallet är otroligt viktig. Jag uppskattar mycket den interpellation som Gunnar Sandberg har ställt. Gunnar Sandberg har visat ett stort engagemang i de här frågorna under mycket lång tid. Vi vet att det här är jätteviktigt för många enskilda personer. I många sammanhang, inte minst när det handlar om barn, spelar det också en jättestor roll för omgivning och för hela livsföringen. Det här är en sjukdom som man bär med sig ständigt och jämt, och man måste ständigt och jämt behandla för att inte drabbas akut och allvarligt.

Det är viktigt att säga att det inte finns något beslut fattat om hur det ska vara. En myndighet som har till uppgift att ständigt pröva statens subvention på det här området har bestämt sig för att titta på den här frågan. Den kommer så småningom med ett beslut.

Man kan också notera att Sveriges Kommuner och Landsting, precis som har sagts här i diskussionen, vid ett par tillfällen också i skrift har uttalat sig för att man är villig att ta ansvar på det här området. Det är mycket riktigt som har sagts att Sveriges Kommuner och Landsting är en part som inte bindande kan företräda alla sina medlemmar när det gäller ställningstaganden. Däremot är det klart att man är lyhörd för sina med-

lemmars synpunkter och, föreställer jag mig, att ledningen oavsett om det handlar om tjänstemän eller politiskt förtroendevalda inte säger mer än man kan föreställa sig att man har stöd för i den egna organisationen. Annars blir man i regel inte så långlivad i ett sådant sammanhang.

Jag kommer självklart att följa det här mycket noggrant. Det är självklart angeläget att alla människor som är i behov av medicinsk utrustning för att kunna klara sin dagliga livsföring utan att drabbas av sjukdom ska ha möjlighet till det.

För det här finns också ett väldigt tydligt lagstöd. Sedan handlar det om hur man på det mest effektiva sättet organiserar det här mellan de olika nivåerna. Vem står för kostnaden? Det kommer det möjligen att finnas skäl att diskutera om nu TLV landar på ett sådant här beslut.

Vi följer som sagt diskussionen väldigt noggrant och kommer inte att låta någonting inträffa som drabbar människor på ett orimligt sätt, självklart inte!

Anf. 24 GUNNAR SANDBERG (S):

Herr talman! Det gläder mig att höra att ministern och jag är överens om hur viktigt det är med en bra diabetesvård. Jag menar heller inte att socialministern ska överta TLV:s uppgifter.

Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket, TLV, har i uppdrag att pröva vilka läkemedel och medicintekniska produkter som ska innefattas i den statliga läkemedelsförmånen. Myndigheten ska dock inte göra politiska prioriteringar i vården. TLV:s förslag att den statliga subventionen av insulinpumpar ska tas bort och beslutet att utesluta ett hjälpmedel för kontinuerlig blodsockermätning har skapat en stor oro bland berörda patienter.

TLV:s beslut rimmar också illa med regeringens nationella läkemedelsstrategi som antogs i augusti 2011. I strategin görs bland annat en särskild satsning på att öka patientsäkerheten. I strategin betonas även jämlik vård. Strategin uttrycker att vården ska hålla en bra kvalitet för alla och tillgängligheten ska vara god för både män och kvinnor, utrikes och inrikes födda, oavsett ålder, bostadsort, utbildning, ekonomiska förutsättningar, sjukdom eller funktionsnedsättning. Borttagen eller minskad statlig subvention kommer troligen inte att innebära någon ekonomisk vinst för samhället, inte ens på kort sikt. I sämsta fall blir vården sämre för denna grupp patienter, vilket är en direkt samhällsekonomisk förlust. I bästa fall leder TLV:s beslut bara till en omfördelning av offentliga utgifter.

TLV har inte tagit tillräcklig hänsyn till patienter eller samhällsekonomin. Risken är att endast de som har råd eller bor i rätt landsting kommer att kunna utföra den egenbehandling och medicinering som är livsnödvändig för en person med diabetes. Detta kommer att leda till oregelbundna kontroller. Därmed riskerar fler diabetiker att drabbas av komplikationer och sjukhusinläggningar. Detta betyder i sin tur stora kostnader för vården och samhället. Patientsäkerheten hotas med andra ord.

För Jämtland skulle en övervältring av kostnaderna innebära en kostnad på 5 miljoner årligen i en redan pressad landstingsekonomi. Det är alltså inga småpengar det handlar om, och Jämtland har dem inte utan måste prioritera in detta bland alla andra angelägna frågor.

Regeringen kan hjälpa TLV att tolka regelverket så att insulinpumpar får fortsatt statlig subvention. Detta kan ske inom ramen för regeringens och TLV:s löpande budget och verksamhetsdialog eller i ett särskilt beslut.

Regeringen kan förstås också tillskjuta medel om det är detta som krävs. Därmed skulle regeringen ta sitt ansvar som TLV:s huvudman. Det finns säkert också andra lösningar. Helt klart är att alternativet sämre diabetesvård måste vara uteslutet.

Vad kan Göran Hägglund ta för initiativ för att se till att vi inte hamnar i en sådan situation?

Anf. 25 CHRISTINA KARLSSON (S):

Herr talman! Jag hör att ministern säger att han uppskattar interpellationen, att inget beslut är fattat och att han avser att följa frågan noggrant. Det är mycket bra. Men jag tycker inte att jag fick någon djupare förklaring till varför det här systemet behöver förändras.

Nu ska jag drista mig till att komma med ett råd till ministern. Jag tycker att ministern ska visa i handling och inte bara i ord att han menar allvar med att föräldrar vet bäst vad som passar dem och deras barn. Lyssna på föräldrarna! Här har ministern ett gyllene tillfälle att visa att det inte bara är ord som ministern använder för att det ska låta bra utan att han verkligen menar det. Om nu ministern tänker gå emot den här föräldragruppen och vidhålla att han vet bättre i den här frågan än föräldrarna tycker jag faktiskt att det vore klädsamt om föräldrarna fick en tydlig förklaring av på vilket sätt detta ska bli bättre.

Anf. 26 HILLEVI LARSSON (S):

Herr talman! Det är ofta på grund av ekonomi som sådana här beslut fattas, men precis som tidigare har sagts kommer inte detta att medföra en ekonomisk vinst för samhället. Tvärtom har de här pumparna hittills inneburit en enorm ekonomisk vinst för samhället. Det är många diabetiker som tidigare inte kunde arbeta som kan göra det nu. Många kan till och med ha oregelbundna arbetstider och äta oregelbundet, vilket tidigare var helt otänkbart för diabetessjuka. Det har inneburit en enorm frihet för de här människorna, men det innebär också en stor vinst för samhället att de kan arbeta. Om människor i framtiden kommer att berövas den här pumpen kommer det att vara fler som inte kan sköta ett vanligt jobb, och det kommer verkligen att bli ett bortfall för samhället.

Samma sak gäller förskolan. Vad händer med dessa barn vars föräldrar bor i landsting som inte bekostar pumpen och inte har råd med den? Kommer kommunerna att hyra in extrapersonal till förskolan som med tvång ger barnen de åtta sprutorna? Eller är det den ordinarie förskolepersonalen som ska sköta detta? Den är en hel vetenskap att räkna ut exakt när man ska ge sprutor och hur mycket. Detta kommer inte att bli någon vinst för samhället och framför allt inte för de familjer som drabbas. Det här kommer att bli en klassfråga där de som inte har råd tvingas återgå till sprutorna mot sin vilja.

Regeringen har självklart möjlighet att ta tag i den här frågan. Man kan ge tydliga direktiv till Tandvårds- och läkemedelförmånssverket. Det innebär inte att man lägger sig i enskilda fall, utan man kan ge tydliga direktiv i de här så viktiga frågorna.

Prot. 2011/12:62
26 januari

*Svar på
interpellationer*

Avslutningsvis vill jag säga att hela spektrumet av infusionspumpar är i fara. Det gäller även cancerpatienter och deras smärtlindring. Det här är alltså en stor fråga. Det är mycket som är negativt, och regeringen måste göra något.

Anf. 27 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD):

Herr talman! Jag är säker på att alla här i kammaren, och nästan varje person i Sverige som har tittat på det här, liksom jag själv vet betydelsen av att en trygg vård och god utrustning som finns tillgänglig för alla är av största betydelse för att människor ska kunna leva ett så normalt liv som man kan göra med en sjukdom som man har drabbats av.

Självklart finns det en särskild aspekt på detta när det gäller barn. När Christina Karlsson säger att jag inte borde hålla fast vid att jag vet bättre vill jag bara konstatera att vad som har hänt är att en myndighet har sagt: Vi tittar på just den här utrustningen. Fortfarande har inga beslut fattats, och än mindre har det förstås fått några konsekvenser i verkligheten.

Vi ska, som jag har sagt tidigare, följa det här mycket noggrant.

En fråga som jag också fick av Christina Karlsson handlar om vad skälet till detta är. Min bedömning efter att ha följt det här något är att det inte framför allt är en fråga om att det här kostar mycket, utan det handlar om att ha en ordning för myndigheten som gör att de lever upp till de bestämmelser som de har. Och de har gjort en bedömning att det finns skäl att titta på det här.

Vi behöver naturligtvis titta på det här. Är lagstiftningen helt up to date? Finns det någonting man behöver göra där? Men det är en lite annan diskussion. Det vi just nu resonerar om gäller en patientgrupp som är tydligt utpekad i sammanhanget och som naturligtvis går omkring och funderar på detta. Man läser om det och funderar på vad det kan komma att betyda för en själv och familjen.

Det jag kan säga och än en gång stryka under är att inga beslut ännu är fattade, mer än att man ska titta på detta. Man tittar på det och har kommunikation och dialog med Sveriges Kommuner och Landsting. Jag vet inte om de talar för alla medlemmar i organisationen, men de säger sig vara villiga att ta över eftersom de tror att de kan göra det på ett bättre sätt.

Låt oss följa frågan och se vad som händer. Det är viktigt att säga att alla de personer som har medicinska behov, som är i behov av den medicinska utrustningen för att kunna ha ett så normalt liv som möjligt, självklart ska tillförsäkras det. Vi har en lagstiftning som ger ett mycket gott stöd för den saken. Låt oss därför inte rusa i väg i förväg.

Anf. 28 GUNNAR SANDBERG (S):

Herr talman! Jag vill tacka Göran Hägglund för debatten, och jag avstår från ytterligare argumentering.

Kvaliteten i diabetesvården måste återupprättas och upprätthållas. Alla patienter måste ha tillgång till likvärdiga hjälpmedel, oavsett var de bor.

Nu kommer socialministern att följa frågan noga framöver. Ministern har en viktig roll och uppgift att se till att kvaliteten i diabetesvården kan upprätthållas och att administrativa beslut centralt inte leder till sämre

vård. Som jag lärt känna ministern hoppas jag att han tar tag i frågan. Ordning för föräldrarna är viktigare än ordning för myndigheten.

Prot. 2011/12:62
26 januari

Anf. 29 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD):

Herr talman! Jag tackar alla som deltagit i diskussionen – Hillevi Larsson, Christina Karlsson och Gunnar Sandberg, som initierade den.

Ingen kan säga att den här frågan inte spelar någon roll. Den är rasande viktig. Även om det för mig, som inte är diabetiker, inte spelar någon roll i vardagen är det sådant som kan drabba precis vem som helst av oss. Vi vet att många är drabbade. Vi har ett ansvar att säkerställa att dessa personer kan känna trygghet också när de drabbats av denna sjukdom. Vi ska säkra att det även gäller i framtiden.

Vi har en fantastisk utveckling när det gäller situationen för dessa människor. Vi har gått från en situation när sjukdomen var omgärdad av mycket stora problem. Problem finns fortfarande, men det finns i dag fantastiska hjälpmedel som gör att människor har en betydligt högre livskvalitet än de hade för bara något decennium sedan. Det ska vi vara glada för och se till att den utvecklingen fortsätter.

Överläggningen var härmed avslutad.

*Svar på
interpellationer*

9 § Svar på interpellationerna 2011/12:194 och 197 om en modern lag för könskorrigering

Anf. 30 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD):

Herr talman! Börje Vestlund har frågat mig vad jag kommer att göra för att en modern lagstiftning för könskorrigering, där inte tvångssterilisering finns med, ska läggas fram. Marianne Berg har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att modernisera lagen om fastställande av könstillhörighet och för att bland annat tvångssteriliseringskravet ska avföras ur lagen.

Könstillhörighetsutredningen lämnade sitt betänkande 2007. Utredningen föreslog en ny lag för ändring av könstillhörighet och att lagens nuvarande krav på sterilisering ska ersättas av ett mer långtgående krav på kastrering. Socialstyrelsen har därefter utrett frågan ytterligare, och i juni 2011 överlämnade myndigheten en rapport till regeringen där man föreslog vissa ändringar i lagen, bland annat att kravet på sterilisering ska avskaffas.

Beredning av de lämnade förslagen pågår för närvarande inom Regeringskansliet.

Anf. 31 BÖRJE VESTLUND (S):

Herr talman! Jag ska inte tacka för svaret, för det finns inget att tacka för – tyvärr. Man har inte ens försökt anstränga sig att skriva ett svar. Jag har sett många interpellationssvar. Jag har sett sådana som varit konstiga, jag har till och med sett sådana som varit roliga, men jag har inte sett sådana som varit helt intetsärande. Jag har även sett sådana som försökt svara på frågor som inte ställts i interpellationen.

Herr talman! Låt mig få börja denna debatt med att vara lite personlig. Innan jag träffade min nuvarande partner var jag under några år tillsammans med en man som var vansinnigt stolt över sin mormor. Hans mormor hade varit ledamot av riksdagens andra kammare under 50- och 60-talen. Det pågick en debatt under 80- och början av 90-talet som handlade om kastrering, sterilisering, av sjuka människor.

Den stolthet man kände för mormodern i den familjen kom emellertid att svärtas ned en del. Det kom konstiga brev till familjen – mormodern var vid det tillfället redan avliden – där man undrade vad det egentligen var för familj. Mormodern hade nämligen varit aktiv och tyckt att det var ett bra sätt att lösa problemen för utvecklingsstörda och psykiskt sjuka. Hon hade naturligtvis fel.

I dag står vi med exakt samma problem framför oss. Problemen är inte annorlunda. Det finns inte några sakskalet för att vi i dag ska gå in och stympa människor i förhållande till det som skedde tidigare, i det här fallet på 50- och 60-talen. Det är ingen skillnad i sak, utan det gäller människor som har andra behov. Här handlar det om att kunna göra en könskorrigering.

När man går ut och talar om detta brukar ett vanligt argument vara: Kan man inte låta bli att könskorrigera sig då? Bland mina vänner har det varit deras lyckligaste dag när de fått genomföra den slutliga operationen. Det har varit det bästa de någonsin fått göra. Då känner de sig hela som människor. Jag tror inte att någon som inte upplevt det kan sätta sig in i den situationen.

Det handlar inte bara om att man känner sig tjock eller ful utan hela jaget är fel, och om hela jaget är fel måste man få göra om sig. Då ska man inte, herr talman, i första hand behöva höra att för att du ska få göra det som du vill göra kräver samhället att du stympar dig. Samhället kräver att man ska sterilisera sig. Det är inte rimligt.

Jag återkommer till detta i mitt nästa inlägg.

Anf. 32 MARIANNE BERG (V):

Herr talman! Hur många turer ska vi ha vad gäller lagen om fastställande av könsidentitet? I den här frågan är jag säker på att ministern som riktmärke har den gamla slagdängan *Börja om från början, börja om på nytt*. Vi har inte kommit någonstans sedan 2007. Hur länge ska människor i vårt samhälle behöva leva med både sorg och oro? Varför ska en grupp människor i vårt land inte få sina mänskliga rättigheter tillgodosedda?

Socialministern har aldrig sedan våren 2007 i en debatt eller ett svar på en skriftlig fråga visat någon vilja att berätta hur lagen ska förändras. Aldrig har ministern heller kunnat ge en tidsram för när så ska ha skett.

Ministern hänvisade under sommaren och hösten 2007 till att frågan var under beredning. Några år senare, när debatten kom upp igen, hänvisade ministern till att han väntade på Socialstyrelsens rapport. Nu är denna på plats. Där förespråkas bland annat att steriliseringskravet ska skrotas.

Nu vet vi att en proposition är på gång. Den förväntas komma i april. Men då vill Kristdemokraterna lyfta ut steriliseringskravet för att göra ytterligare en utredning.

Herr talman! Det är inte ovanligt att man har olika åsikter och argument. Men i denna fråga gällande tvångssterilisering finns inte längre några argument. Utredningar som socialministern har väntat på är nu gjorda. Nu är det dags att se till att steriliseringskravet förpassas till historien.

Jag har ett par frågor till socialministern.

Är verkligen Alliansen överens om att utreda steriliseringskravet ytterligare, eller har Kristdemokraterna endast kommit överens med sig själva?

Vilken ambition har ministern till att steriliseringskravet ska avskaffas i lagen om fastställande av könsidentitet? Jag och många med mig tycker att det verkligen är dags att bekänna färg och inte gömma sig bakom ytterligare utredningar.

Anf. 33 KENNETH JOHANSSON (C):

Herr talman! Att frågan om ”tvångssteriliseringar” väcker känslor och upprör är uppenbart. Det gäller även mig. Jag vill göra tydligt att vi i Centerpartiet är helt emot att transpersoner som genomgår könskorrigering behandling måste vara sterila. Vi har som parti tagit ställning för att bejaka Socialstyrelsens utredning från 2010. Således ställer vi oss bakom kravet på att sterilisering ska avskaffas. Vi vill se förändringen genomförd på ett klokt sätt så fort det är möjligt.

Nu väntar vi på en aviserad proposition som ska komma i april. Det har socialministern sagt, och det står i propositionsförteckningen. Socialutskottet har behandlat ett utskottsinitiativ och i det varit tydligt med att vi när propositionen kommer avser att behandla den tillsammans med ett antal motioner som är inlämnade eller kan komma utifrån framlagd proposition på ett sådant sätt att riksdagsbeslut kan tas före sommaruppehållet i år.

Jag ser som vanligt fram emot en bra proposition. Vi utgår från att socialutskottet behandlar den före sommaruppehållet. Jag är för min del övertygad om att alliansregeringen även vid det här tillfället kommer att kunna presentera kloka, genomtänkta och beredda förslag.

Anf. 34 HILLEVI LARSSON (S):

Herr talman! Den här lagen är en kvarleva från äldre tider. Det är helt andra värderingar som styr hur den lagen ser ut än de värderingar vi har i dagens samhälle. Det finns annars en reglering till i den här lagen som tidigare var väldigt problematisk, men nu betyder den inte längre något. Det var kravet på att man skulle skilja sig. Om man var gift när man genomgick ett könsbyte tvingades man skilja sig. Även om den man var gift med ville fortsätta vara gift med en och stödja en genom hela processen tvingades man skilja sig för att sedan gifta om sig. Beroende på vilket kön man hade kallades det äktenskap eller partnerskap. Nu har vi tack och lov lämnat det där bakom oss; nu har vi könsneutrala äktenskap.

Men den här delen finns fortfarande kvar. Det är ganska bråttom, med tanke på att nya människor steriliseras hela tiden. De känner att de måste genomgå könskorrigeringen för att kunna leva fullt ut och trivas. De tycker verkligen att det är så viktigt. Många är beredda att betala detta väldigt höga pris: att sterilisera sig. Men det är en fruktansvärd utpress-

ningssituation när man måste sterilisera sig för att kunna genomgå köns-korrigeringen.

Det här påminner tyvärr om gamla tider och den gamla rasbiologin som vi trodde att vi lämnat bakom oss. Detta är en liten kvarleva av det. Bland tattare – dagens romer – steriliserades unga kvinnor på löpande band. Utvecklingsstörda och andra som ansågs defekta och inte skulle få föra vidare sina gener tvångssteriliserades också. Det förekom till och med att kvinnor som inte var gifta men hade blivit gravida och ville genomgå abort på grund av samhällets fördomar tvingades välja och fick genomgå abort mot att de sedan steriliserade sig. Det är helt fruktansvärt att utsätta människor för något sådant, och det gör vi i dag, för det är samma utpressningssituation i dag mot transsexuella: Om du ska byta kön måste du sterilisera dig!

De som tvångssteriliserades förr i Sveriges historia har kompenserats med skadestånd. Vi har även nyligen haft en diskussion om vanvårdade fosterhemsbarn, som också har fått skadestånd för de övergrepp som har gjorts i statens namn. Det sorgliga är att vi kanske får en sådan här debatt i framtiden, när vi har lärt av historien, och ger skadestånd till alla transsexuella som har tvångssteriliserats. Är det inte bättre att vi lär av historien nu och sätter stopp för tvångssteriliseringarna i stället för att i framtiden betala ut skadestånd i efterhand för någonting som inte kan mätas i pengar över huvud taget?

Detta handlar om att få anses som en fullvärdig individ, vilket gäller även dem som inte vill skaffa barn. Det är en form av könsstympning, en form av omyndigförklarande, när man säger att dessa människor inte är lämpliga att bli föräldrar trots att det inte finns några som helst belägg för att föräldraskapet skulle sitta i könstillhörigheten. Det gäller självklart också dem som vill ha barn. Att beröva dessa människor möjligheten att skaffa barn som enda grupp i samhället är ett oerhört övergrepp. Det får inte förekomma över huvud taget.

Det finns ett exempel med en man i USA som blev gravid efter att tidigare ha varit kvinna. Det var otroligt fint, tycker jag. Han var gift med en kvinna efter att ha bytt kön. När hon inte kunde få barn födde han deras gemensamma barn. Sedan ammade hans fru barnet. Det var väldigt fint, men det kan inte hända i Sverige på grund av tvångssteriliseringar.

Anf. 35 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD):

Herr talman! Med tanke på inte minst Marianne Bergs rätt höga tonläge om att det inte händer någonting vill jag konstatera att det innan vi tillträdde regeringsmakten 2006 under ganska många år fanns en väns-termajoritet i parlamentet. Man hade haft alla möjligheter att göra allt det som man i dag tycker är självklart. Man valde av något skäl att inte göra det.

Det är riktigt att man tillsatte en utredning som levererades till mig 2007. Marianne Berg antyder i sitt inlägg att det borde ha blivit något av den. Men det finns väl ingen här i kammaren som tycker att vi skulle ha gjort verklighet av den utredningen? Jag har fortfarande inte träffat någon, möjligen med undantag för utredaren, som tyckt att det är så vi borde göra. Den kunde vi inte gå vidare med.

Nu har vi en bättre utredning. Vi har aviserat att vi kommer att lämna en proposition i april månad. Det är den tidsplan vi har. I den bör vi

kunna trycka på det som Hillevi Larsson tog upp om det krav som finns i lagstiftningen på att man måste vara ogift för att genomgå en könskorrigering. Där finns även frågan om svenskt medborgarskap. Den bör vi också enkelt kunna göra någonting åt.

Sedan finns det en rad saker när det gäller vård och behandling där vi och våra myndigheter har ett ansvar. Men vi behöver samarbeta väl med landstingen för att alla de personer som finns där ska veta att de får bästa möjliga vård och behandling.

Det kan finnas skäl att fundera över möjligheterna att koncentrera resurser och bidra till kunskapssökande. Vi kanske inte kan vara bäst på varje sjukhus på det utan kan koncentrera våra resurser till några sjukhus där vi kan vara bättre än andra.

Det handlar om att bemötandefrågorna bearbetas och andra saker. Vi vet att vi har skillnader när det gäller väntetider, som är ganska stora mellan landstingen, som inte känns tillfredsställande. Det finns en hel del sådana saker som vi bör göra.

Det finns två kvarvarande frågor. Den ena frågan är 18-årsgränsen. Ska man behöva ha uppnått den åldern innan man genomgår en behandling eller ska man inte? Där finns det lite olika meningar. Det bör vi i något sammanhang titta på och fundera över.

Den andra frågan är den stora och svåra frågan om sterilisering. Där har flera av remissinstanserna sagt: Det underlag vi har från Socialstyrelsen är inte tillräckligt väl berett och det är inte tillräckligt genomtänkt.

Man kan inte se vad det får för konsekvenser när det gäller föräldrabalken och vad gäller faderskapspresumtion och andra frågor som hänger samman med lagstiftningen. Det finns också en del andra saker som vi som seriösa lagstiftare behöver ta hänsyn till och tänka över.

Någon ställde frågan: Vad är regeringens ståndpunkt? Jag ska vara tydlig när det gäller det svar jag lämnat om hanteringen. Vi lämnar en proposition under våren, och vi är förstås överens om att vi tittar på den senare delen.

Experterna på mitt departement säger att detta inte är ett tillräckligt bra underlag att skriva lag på. Här upplever jag att alla partier åtminstone inom alliansarbetet vill titta närmare på detta. Behöver det utredas ytterligare, eller är det något som det går att gå fram med snabbare?

Det är beredningsläget. Snabbare eller tydligare besked än så kan jag inte lämna i dag. Det är vad som finns att säga.

Anf. 36 BÖRJE VESTLUND (S):

Herr talman! Jag tror att både Marianne Berg och jag kan vara rätt ödmjuka i denna debatt. Både Marianne och jag har varit med i hbt-debatten väldigt länge. Det var bara h- och b-frågorna som hängde med till praktiskt taget långt in på 90-talet. Det var inte så stor diskussion om detta.

Sedan kom det med en faslig kraft och väldigt fort. Men det tog naturligtvis några år innan man hade satt sig ned och funderat över: Vilka är de viktiga politiska frågorna? Där finns bland annat denna lagstiftning, och därav den ganska senkomna delen.

Jag tycker inte att det är en försening att man fick i gång utredningen så pass sent som man fick. Sedan var det en katastrof till utredning, och

Prot. 2011/12:62
26 januari

Svar på
interpellationer

det finns mycket mer att önska där. Det är därför det är viktigt att nu säga att vi sätter ned foten.

Visst kan det finnas konsekvenser av att man avskaffar tvångssterilisering. Men det kan inte överensstämma med mänskliga rättigheter att stympa kroppar. Där ska vi vara ärliga. Om man byter genitalier är det klart att man stympar kroppsdelar. Men då har man bestämt det själv, eftersom man kan göra könsbyten olika långt.

Man kanske måste stympa kroppsdelar. I varje fall om man går från man till kvinna. Men det innebär inte att samhället ska ställa krav på att vi ska stympa människors kroppar för att man ska få genomföra könskorrigeringarna.

Det är poängen i detta. Det har blivit en stor fråga. När vi har debatterat den här frågan tidigare trodde jag ärligt talat att vi var ganska överens. Det var bara det att vi var tvungna att få utredningen från Socialstyrelsen på plats.

Det kanske finns något litet frågetecken som inte är utrett. Men det kan ändå inte motivera att man behåller ett regelverk där man ska stympa människors kroppar. Det kan inte vara så när vi börjar närma oss 2015 att vi ska gå in med klara ögon och säga: Nu har vi en lagstiftning som innebär vi stympar människors kroppar. Det är inte rimligt, och det kan aldrig vara rimligt.

Anf. 37 MARIANNE BERG (V):

Herr talman! Nej, socialministern, jag hänvisar inte bara till utredningen från 2007, för den tyckte jag inte var okej. Därefter var det tyst från regeringens sida. Det tog väldigt lång tid. Jag har ställt fyra interpellationer och tagit upp hur många frågor som helst när det gäller lagstiftningen, och det har bara dragit ut på tiden.

Sedan kom rapporten som ministern vid tidigare tillfällen sagt att man väntar på, och då händer det ingenting. Jag ställde en fråga till ministern i torsdags i förra veckan. Jag tycker att ministern skyller på lagtekniska problem, bland annat i förhållande till föräldrabalken. De jurister jag har varit i kontakt med anser inte att det ska vara några problem över huvud taget.

Det finns andra ting som är väldigt betydelsefulla. I vår grundlag 2 kap. 6 § står det följande: Varje medborgare ska vara skyddad från påtvingade kroppsliga ingrepp från myndigheterna. Där har vi en sak. Vi ska inte vara påtvingade detta.

Steriliseringskravet strider också mot de grundläggande mänskliga rättigheterna i Europakonventionen när stater kräver sterilisering som motkrav på personer som ansöker om juridisk ändring av kön. Kravet är inget annat än tvångssterilisering, detta enligt Europarådet.

Herr talman! FN:s råd för mänskliga rättigheter är ännu tydligare med sitt ställningstagande mot ett steriliseringskrav: Ingen ska bli tvingad att undergå en medicinsk process inkluderande könskorrigering operationer, sterilisering eller hormonell terapi som krav för lagligt erkännande av sin könsidentitet.

I Ungern, Portugal, Spanien och Storbritannien behöver den som byter kön inte sterilisera sig enligt den rapport som kommer från Europarådet. I både Österrike och Tyskland har författningsdomstolarna slagit fast att kravet på sterilisering strider mot ländernas konstitution.

Herr talman! När det strider mot vår grundlag, Europakonventionen och FN:s råd gällande de mänskliga rättigheterna att tvångssterilisera människor undrar jag: På vilken grund vilar ministrarnas ställningstagande att, som jag ser det, förhålla, hindra och blockera ett borttagande av tvångssterilisering?

Prot. 2011/12:62
26 januari

Svar på
interpellationer

Anf. 38 HILLEVI LARSSON (S):

Herr talman! Det jag tycker är lite skrämmande är att problemen med hur vi ska göra med faderskapspresumtion och andra sådana juridiska frågor används som argument. Vi måste först stoppa tvångssteriliseringarna och sedan ta ställning till hur vi löser detta. Det är ju samma sak med alla barn; man försöker ta reda på vilka föräldrarna är och reder ut det hela. Självfallet kan vi göra en juridisk lösning och en lösning i varje enskilt fall, precis som vi gör med alla andra barn.

När de transexuella genomgår en könsoperation är det inte bara så att man könsstympar dem mot deras vilja när det gäller reproduktionsförmågan, utan det är också förbjudet att frysa in ägg och spermier för framtida behov. Det är en tydlig signal: Du är inte lämplig att bli förälder! Detta gör man inte mot någon annan grupp i samhället alldeles oavsett vad de har gjort och hur olämpliga de har visat sig vara som föräldrar. Den enda gruppen är just de transsexuella. Vi behöver bara gå tillbaka i historien och titta på hur argumentationen var förr. Då sade man: Det gäller bara den här gruppen, det gäller bara de utvecklingsstörda, det gäller bara tattarna och det gäller bara de som inte är lämpliga. Ni andra behöver inte känna er oroliga!

Det är just detta tankesätt som är så fruktansvärt skrämmande. Man pekar ut en grupp vars mänskliga rättigheter man kränker, och så ska de andra i samhället acceptera det med hänvisning till att det bara gäller just en särskild grupp. De är inte lämpliga, och det är något fel på den gruppen, menar man.

Jag tycker inte att vi kan vara nöjda med att vi har rensat ut de tvångssteriliseringar som har skett tidigare och att de berörda har fått ekonomisk ersättning. Detta måste försvinna till hundra procent. Det finns majoritet i riksdagen för detta. Stoppa tvångssteriliseringarna snarast möjligt!

Anf. 39 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD):

Herr talman! Först och främst kan jag förstå otåligheten, framför allt hos den som har jobbat länge med de här frågorna och som tycker att saker och ting bör gå snabbt.

Men det hindrar inte att vi måste ha en lagstiftning som håller ihop och fungerar och som inte kolliderar med andra. Också det är ju någonting som blir knepigt för människor i vardagen. Vi måste se till att vi har en helhet som fungerar för alla människor i vårt land.

Det har framförts många argument, och många av dem är sådana som jag kan skriva under på. Men likafullt kvarstår en del frågetecken.

Låt mig få säga det en gång till: Det har inte varit någon kristdemokratisk ledning på Socialdepartementet som har sagt att så här och så här ska det vara. När våra tjänstemän bereder det underlag som finns – i huvudsak Socialstyrelsens rapport – säger de: Sorry, men det här är inte

tillräckligt genomtänkt och tillräckligt grundligt genomfört för att vi ska kunna få en fungerande helhet. Det här behöver beredas vidare!

Då kan man rycka på axlarna och säga att vi har bråttom eller möjligen att socialministern förhalar saker och ting. Men vi har en uppgift som lagstiftare att vara någorlunda noggranna i det arbete som vi gör. Därför måste jag vara så här tråkig och säga att vi tar det steg för steg. Vi har sagt att vi kommer med en proposition där tidsplanen är april månad och där vi hanterar de frågor som rör nuvarande krav på att man måste vara ogift och nuvarande krav på svenskt medborgarskap.

Det finns en lång rad saker som vi ytterligare behöver göra när det gäller bemötande av personer som många gånger känner att det inte finns någon som helst förståelse hos sjukvårdspersonalen. Personalen är valhänt i en situation som för deras del är ovan. Vi behöver höja den medicinska kompetensen och kanske koncentrera en del resurser så att vi blir duktiga på ett antal platser på att kunna genomföra den behandling som människor sedan ska leva med livet ut på ett sätt som fungerar bra.

Anf. 40 BÖRJE VESTLUND (S):

Herr talman! Det råder nog ingen tvekan om att vi alla vill göra ett gediget lagstiftningsarbete. Det är därför vi är här. Men det innebär inte att man behåller så gamla lagar. Och vilka följdlagar är det i så fall?

Jag roade mig med att läsa igenom remissvaren på framför allt Socialstyrelsens utredning. Så mycket invändningar i sak var det väl inte där? Jag har svårt att se att det skulle vara så pass mycket att det skulle omöjliggöra att man tar bort denna förhatliga lag. Jag är överens med statsrådet om att det kanske skulle ha varit svårt att skriva en lag som bygger på den utredning som lades fram 2007. Det hade nog varit svårt lagtekniskt. Allting går, men det hade som sagt varit svårt.

Men när det gäller den utredning som kom från Socialstyrelsen kan jag inte se att det skulle vara några svårigheter rent tekniskt. Sedan kan man alltid fundera över hur det ska formuleras. Man kan ju göra mindre förändringar. Det finns två sätt att hantera sådana här saker, herr talman. Det ena är att man vidareutvecklar det hela på departementet. Det andra är att man gömmer det i ytterligare en utredning.

Om jag förstår vad socialministern säger mellan raderna rätt är det att man vill gömma det i ytterligare en utredning. Det är inte acceptabelt. Det må så vara att propositionen kommer några veckor senare, men att man skulle gömma detta i ytterligare en utredning för att titta över det kan vi bara inte acceptera.

I grunden handlar detta trots allt om en mänsklig rättighet. Vi har inte accepterat att man tafsar på mänskliga rättigheter i andra fall, och då ska vi inte heller göra det när det gäller transpersoner.

Anf. 41 MARIANNE BERG (V):

Herr talman! Jag tackar socialministern för debatten. Jag tycker inte att socialministern kan skylla på den lagtekniska problematiken. Det är bara ett svepskäl. Så svårt är det inte att förändra lagtexten.

Jag tycker att det är lite oroande när Kristdemokraterna sätter sig över lagar och konventioner och placerar en grupp kvinnor och män i en kall källare där varken ljus eller mänskliga rättigheter råder. Och detta gör

man i denna kammare tillsammans med Sverigedemokraterna. Detta agerande anser jag vara milt sagt skamligt.

Prot. 2011/12:62
26 januari

Anf. 42 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD):

Herr talman! Vi placerar oss förstås inte över lagarna. Tvärtom står vi och jobbar mitt i lagstiftningen för att vi ska få en så bra fungerande lagstiftning som möjligt.

Börje Vestlund – som jag nu tror gick ut ur kammaren – sade att detta inte är så mycket. Men det är ändå så att arbetet ska göras. Det går alltid att lösa, säger Börje Vestlund. Allt går att lösa, men det ska också bli bra. Jag har inte för avsikt att gömma någonting i en utredning, utan jag har för avsikt att se till så att vi får en ändamålsenlig och bra lagstiftning som fungerar i praktiken.

Överläggningen var härmed avslutad.

*Svar på
interpellationer*

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 13.58 på förslag av andre vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 14.00 då frågestunden skulle börja.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 14.00.

10 § Frågestund

Frågestund

Anf. 43 FÖRSTE VICE TALMANNEN:

Jag vill hälsa statsråden välkomna. Näringsminister Annie Lööf besvarar såväl allmänpolitiska frågor som frågor inom sitt ansvarsområde.

Klimatpolitiken

Anf. 44 MATILDA ERNKRANS (S):

Fru talman! Klimatet betecknas som vår tids ödesfråga. Jag delar den uppfattningen. Det handlar om så mycket mer än bara nya gröna jobb och grön teknik. Det handlar om alla våra jobb, om hela vår välfärd.

Så sent som sommaren 2006 var vår nuvarande statsminister, moderatledaren Fredrik Reinfeldt, så ointresserad av klimatfrågorna att han inte ens tyckte att Sverige behövde ha några klimatmål.

Nu har vi fått statistiken och siffrorna för utsläppen av koldioxid för 2010. Utsläppen ökar dramatiskt.

Då har jag en fundering. Det är inte så att vi saknar kunskap. Det är inte så att frågan inte har varit debatterad. Få frågor var väl så mycket i fokus under 2009 som just klimatet. Min fråga till miljöminister Lena Ek blir: Hur ska vi tolka det här? Är det statsministerns passivitet och ointresse som har fått prägla den här politiken?

Anf. 45 Miljöminister LENA EK (C):

Fru talman! Sverige har högt ställda klimatmål och högt ställda ambitioner. Jag vill särskilt nämna de tre klimatmålen, nämligen att vi ska minska utsläppen till 2020 med 40 procent, att vi ska ha en fossiloberoende fordonsflotta till 2030, vilket är otroligt tufft och svårt, och att vi ska ha ett nettonollmål till 2050.

Det här är svåra mål. Det placerar oss bland de länder i Europa och i världen som har de tuffaste klimatmålen. Den här ambitionen ligger fast.

Anf. 46 MATILDA ERNKRANS (S):

Fru talman! Miljöministerns icke-svar på frågan tolkar jag i alla fall som att det finns en hel del kvar att göra och att det faktiskt kan vara så att det är statsministerns ointresse och passivitet som har fått prägla den här frågan.

Vi borde ju kunna vara överens, du och jag, miljöministern, om att den politik ni har fört inte har gett några resultat över huvud taget. Det är mycket marginella och mycket otillräckliga resultat.

Vi har låtit riksdagens utredningstjänst titta på vilka styrmedel regeringen har infört för att minska utsläppen. Riksdagens utredningstjänst kunde konstatera att ni har tagit bort fler åtgärder än vad ni har infört. Resultatet är att utsläppen ökar dramatiskt.

Det är dags nu för investeringar i förnybart, i energieffektivisering, i bostäder, i järnvägar och i lokala klimatomställningar, sådant som är bra för alla jobb och hela vår välfärd.

När kommer politiken och resultaten?

Anf. 47 Miljöminister LENA EK (C):

Fru talman! Jag måste säga att jag uppskattar frågeställarens ambition när det gäller klimatfrågor. Det tycker jag är väldigt bra. Samtidigt kan jag konstatera att man får vara lite försiktig med orden.

Det här är ett svårt område. Det är statistik för långa statistikperioder. Jag tycker själv att det är väldigt tråkigt att utsläppen från trafiken ökade förra året, på så sätt att vi också hade ett hack i kurvan när det gäller den svenska utvecklingen och ambitionen om de fastställda målen att dra ned klimatutsläppen. Men faktum är ändå att sedan 1990 – därifrån gäller beslutet, och vi har en mätperiod från 1990 till 2020 – har utsläppen gått ned med 9 procent.

Det ska fortsätta till dess att vi når det fastställda målet 2020, det mål som är föreslaget av regeringen och fastställt i riksdagen. Ambitionen ligger fast och är tydlig.

Uranbrytning

Anf. 48 LISE NORDIN (MP):

Fru talman! Oklarheterna om var regeringen och framför allt Centerpartiet står i frågan om uranbrytning har vuxit den senaste veckan. Samtidigt som vice partiordförande Anders W Jonsson säger i Östersunds-Posten att Centerpartiets besked är glasklart – man vill ha en utredning om lagstiftning om förbud mot uranbrytning – röstar partiet ned ett exakt likadant förslag i näringsutskottet.

För Miljöpartiet är det viktigaste att få ett stopp på hotet om uranbrytning. Vi har därför väckt en motion med exakt samma förslag som Centerpartiet hade i sitt stämmobeslut nyligen. Vi valde att formulera det likadant för att slippa ursäkten om detaljer i formuleringen. Men som ny ursäkt för att man inte står upp för sin politik säger nu Anders W Jonsson upprepade gånger att detta är en regeringsfråga och att riksdagen inte har makt att besluta om det här.

Det vore därför bra om vi kunde få klarhet. Min fråga till Annie Lööf är om det inte stämmer att riksdagen skulle kunna bilda en riksdagsmajoritet när Miljöpartiet får stöd av Socialdemokraterna och Vänsterpartiet för att förbjuda uranbrytning. Skulle vi inte kunna få en majoritet om Centern stod upp för sin politik?

Anf. 49 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C):

Fru talman! Som näringsminister har jag ansvar för gruv- och mineralfrågor. Regeringen lade ju ut ett utredningsuppdrag för ett år sedan där man lyssnade in lokalbefolkningens oro i de här områdena. Vi tar det på stort allvar. Under våren kommer jag att ta emot en utredning där vi ska stärka kommunikationsskyldigheten när det gäller sakägare, markägare och prospekteringsföretag. Det är en jätteviktig fråga.

När jag i höstas träffade mineral- och gruvnäringen talade jag också med kraft om regeringens syn på just de oacceptabla uttalandena och agerandena från vissa prospekteringsföretag. Det ligger helt under radarn och är oacceptabelt, menar vi.

Centerpartiets syn är glasklar. Vi säger nej till uranbrytning. Vi vill utreda en lagstiftning mot uranbrytning. Vi bedriver inte politik genom motioner i riksdagen utan genom förhandlingar och propositioner i regeringsställning.

Anf. 50 LISE NORDIN (MP):

Fru talman! Jag kan av Annie Lööfs svar konstatera att Centerpartiet väljer makten framför miljön. Vi har en situation som behöver klargöras. Vi har uppenbarligen en majoritet av riksdagens ledamöter som vill förbjuda uranbrytning, men vi kommer inte till skott eftersom Centerpartiet inte står upp när det väl gäller. Det finns en motion med exakt samma förslag som Centerpartiet har.

Jag kan konstatera att det på riksdagens webbsida står tydligt att det är riksdagen som stiftar lagar och regeringen som ska verkställa riksdagens beslut.

Frågan kvarstår: Kommer Centerpartiet när det väl gäller att stå upp för det man lovar i de hotade orterna i landet och se till att vi får en riksdagsmajoritet som förbjuder uranbrytning?

Anf. 51 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C):

Fru talman! Det var många bombastiska ord från Lise Nordin.

Ja, Centerpartiet säger nej till uranbrytning, och som centerpartist i regeringsställning och näringsminister arbetar jag aktivt just vad gäller starkt miljöskydd och avvägning för att ha en blomstrande gruv- och näringsverksamhet i det här landet. Det är en stor basindustri. Det innebär många jobb- och utvecklingsmöjligheter, inte minst i den norra delen av Sverige.

Däremot är det viktigt att säga att vi har haft ett kommunalt veto i 40 år i Sverige. Det har inte skett någon uranbrytning i Sverige. Centerpartiet kommer att verka på kommunal nivå och säga nej till sådant, eftersom det kommunala vetot är starkt. Vi kommer också att arbeta i regeringen om en sådan tillståndsprocess kommer upp på det här bordet. Men vi lägger fram förslag på de här områdena genom propositioner till riksdagen, inte genom att bifalla några motioner i riksdagen.

Krogmomsen

Anf. 52 ERIK ALMQVIST (SD):

Fru talman! Jag skulle också vilja rikta en fråga till näringsministern. Det gäller krogmomsen.

Vi har sett flera tidningar som har undersökt konsekvensen av krogmoms-sänkningen. Inte minst Dagens Nyheter gjorde en omfattande granskning, där man kunde konstatera att priserna, inklusive moms, på mat, som gäster får betala, har sjunkit med ungefär 0,8 procent.

Det innebär i praktiken att krögarna i Sverige har höjt priserna på de rätter de serverar med över 10 procent, före moms. Sedan läggs momsen på, som nu är lägre. Därför blir utpriset ungefär detsamma som tidigare. Men konsekvensen är alltså att skattebetalarna har transfererat pengar till ökade marginaler för krögarna.

Det här är sannolikt den största höjningen av matpriser på svenska restauranger någonsin i Sveriges historia, om man ser till priset innan momsen är pålagd. Då undrar jag om näringsministern är nöjd med utfallet.

Anf. 53 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C):

Fru talman! Sverige har inte råd att säga nej till jobb och företag, och det var därför sju partier i Sveriges riksdag gick till val på att halvera restaurangmomsen. När vi så röstade om detta för bara någon månad sedan hade några partier fallit bort.

En halvering av restaurangmomsen innebär en förenkling för restaurangägarna. Det blir 12 procent oavsett om man tar en hämpizza eller äter den på plats. Men det innebär också att det skapas jobbmöjligheter.

Regeringen har nu tillsatt en rad utredningsuppdrag på myndigheter för att följa pris- och jobbutvecklingen. Det är nämligen viktigt att detta faktiskt leder till att fler ungdomar, fler invandrare och andra grupper som står långt från arbetsmarknaden får möjlighet att komma in och få en lön, en rad i sitt cv och framför allt en arbetsgemenskap att tillhöra.

Anf. 54 ERIK ALMQVIST (SD):

Fru talman! Jag hör näringsministerns antaganden om konsekvenserna av den här reformen, men jag tror att det ofta kan vara bättre att lära sig av andras misstag än att begå dem själv.

Vi kan till exempel se hur man i Frankrike genomförde en betydligt större sänkning av krogmomsen för två år sedan. Nu har man bestämt sig för att återhöja momsen just därför att det inte har gett de effekter som man önskade.

Jag kan inte annat än känna att det är lite oansvarigt att i det ekonomiska läget vi i dag befinner oss i satsa på en sådan vanskelig reform där det finns så många frågetecken. Jag ser fram emot att ha den här debatten igen med näringsministern om ett år eller två. Då får vi se vem som fick rätt.

Prot. 2011/12:62

26 januari

Frågestund

Anf. 55 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C):

Fru talman! Det är viktigt att utvärdera de reformer för jobb och tillväxt som man gör. Därför ligger de uppdragen på bland annat Konkurrensverket, Skatteverket och Tillväxtanalys som ska följa pris- och jobb-utvecklingen både på kort sikt – nu till sommaren – och på lite längre sikt.

När man genomförde sänkningen i Frankrike innebar det 20 000 nya jobb enligt den franska statistiska centralbyrån. I Finland har man gjort en prisutvecklingskoll men inte kollat antalet jobb och tillväxten där.

Regeringen kommer nogsamt att följa detta och givetvis återkomma. Men mitt besked här i dag är att Sverige inte har råd i den konjunktur vi är i att säga nej till jobb, framför allt inte ungdomsjobb. De kan aldrig bli för dyra.

Utsläppskrediter

Anf. 56 JENS HOLM (V):

Fru talman! Vi hör att utsläppen av växthusgaser ökar kraftigt i Sverige. Det är väldigt oroväckande. Samtidigt har regeringen en vision om ett Sverige utan klimatutsläpp 2050.

Jag skulle vilja fråga miljöminister Lena Ek ifall uppköp av billiga utsläppskrediter, så kallade CDM-projekt, ingår i den här visionen. Ska man kunna kompensera utsläpp i Sverige med uppköp av CDM-krediter, eller handlar det om att utsläppen ska bort helt och hållet 2050?

Anf. 57 Miljöminister LENA EK (C):

Fru talman! Jag måste säga att jag tycker att det är oerhört roligt att vid frågestund efter frågestund och i interpellationsdebatt efter interpellationsdebatt arbeta med klimatfrågorna. Jag hoppas att det ska göra att fler blir intresserade av de viktiga miljöfrågorna.

När det gäller CDM, som alltså är en förkortning av Clean Development Mechanism, är det klimatprojekt som man kan göra på andra ställen i världen. Under de ungefär tio dagar som jag spenderade i Durban under FN:s klimatförhandlingar kan jag bara konstatera att CDM var någonting som de fattiga länderna efterfrågade vid varje möte som jag hade med ministrar från Indien, Bangladesh, Mali, Ghana och Sydafrika, och jag kan fortsätta den uppräkningsen.

Jag tror alltså att vi måste ha en balans när det gäller diskussioner i den här frågan som tar hänsyn till de fattiga länderna.

Anf. 58 JENS HOLM (V):

Fru talman! Lena Ek svarade inte på min fråga. Den handlade om visionen om att vi inte ska ha några klimatutsläpp 2050. Ska man tillgodo-

räkna sig CDM, eller handlar det om att vi ska göra vår hemläxa och inte ska ha några utsläpp alls på hemmaplan?

Låt mig bara ta ett exempel på ett sådant där CDM-projekt som Lena Ek, regeringen och Sverige stöder. Det är ett storskaligt vattenkraftsprojekt i Rampur i norra Indien som lokalinvånarna har protesterat mot. Det har försämrat skördarna och grundvattnet. Det har inte varit någon kommunikation alls med dem som bor i området. Man har inte fått någon ekonomisk kompensation för all skada som det har ställt till med. Man menar också att detta inte är additionellt. Det bidrar alltså inte till någon minskning alls av växthusgasutsläppen.

Jag tycker att Lena Ek och regeringen ska överväga om det här projektet i Rampur i norra Indien och andra CDM-projekt verkligen är sådant som vi ska syssla med eller om vi inte på allvar måste börja minska våra utsläpp här i Sverige här och nu, för det är här utsläppen ökar.

Anf. 59 Miljöminister LENA EK (C):

Fru talman! Det är klart att vi på allvar måste minska våra klimatutsläpp i Sverige. Det är därför vi har de svenska klimatmålen om minus 40 procent till 2020, fossiloberoende fordonsflotta till 2030 och att vi ska vara nettoneutrala 2050.

Problemet när det gäller de här klimatprojekten som görs i fattiga länder och som ligger under FN-regim och som faktiskt successivt förbättras är att de är tidsbestämda i tid och form. Vi vet inte ens vad det finns för former av klimatprojekt när vi kommer fram till 2050, och det är anledningen till att egentligen inget parti i riksdagen under behandlingen av just 2050-målen gick in och föreslog detaljerade regler, just i vetskap om att de här reglerna ändras många gånger innan dess.

Min personliga åsikt är att vi ska göra så mycket vi kan på hemmaplan.

Sveriges roll i det internationella klimatarbetet

Anf. 60 GUNNAR ANDRÉN (FP):

Fru talman! Stundom är det klokt att höja blicken. Alldeles nyss fick vi här i riksdagen en fantastisk stund med Kofi Annan som verkligen visade betydelsen av personligt och gränsöverskridande ansvar. Det var en stor stund här i riksdagen.

Det är dock inte bara idéer som sprider sig som de vill över jorden, utan det gör också klimatförstöringen. Min fråga till miljöministern har en annan utgångspunkt än de tidigare frågorna, nämligen: Vad kan Sverige göra om vi tänker på miljöteknikvänliga överföringar, särskilt inför Rio + 20? Vad gör Sverige på detta område för att minska klimatförstöringen i världen?

Anf. 61 Miljöminister LENA EK (C):

Fru talman! Jag ska be att få tacka för denna intressanta fråga. Jag hade möjlighet att diskutera just klimat och mat med Kofi Annan när jag delade ut ett pris, The Gothenburg Award for Sustainable Development, till honom i Göteborg alldeles före jul. Det här är naturligtvis otroligt viktigt.

Jag ska ta det väldigt kort, eftersom jag bara har en minut på mig: Vi har den organisation för tekniktransfer som ligger under klimatkonventionen, där vi tog ett stort steg framåt i Durbanförhandlingarna och där Sverige bidrar och deltar väldigt mycket. I finansieringen av detta har Sverige aktivt bidragit till den gröna klimatfonden som nu är på väg att kunna etableras, hoppas jag, om ett år.

I jubileet för Stockholmskonferensen som äger rum i april, 40 år sedan miljökonferensen i Stockholm, har vi just tagit hållbar teknik och hållbar innovation som ett av tre bärande teman. Jag hoppas kunna välkomna riksdagens ledamöter till detta, som det ser ut, väldigt bra program som vi kommer att ha i april.

Anf. 62 GUNNAR ANDRÉN (FP):

Fru talman! Då vill jag följa upp och ge Lena Ek möjlighet att diskutera detta, för när man hörde president Obamas tal i går, State of the Union, nämnde han praktiskt taget inte miljön. Det är ett av de stora problemen vi har i världen just nu: Så många andra problem tränger sig fram att miljöproblemen som är så oerhört angelägna får stå tillbaka, både i Kina och USA och i många utvecklingsländer i Afrika. Det finns så många andra problem att klimatfrågan och därmed tekniköverföringarna blir så ringa, och detta tror jag är en väldigt viktig del där Sverige kan göra skillnad.

Anf. 63 Miljöminister LENA EK (C):

Fru talman! Jag tror absolut det, och vi har på väldigt många områden klimatvänlig och miljövänlig teknik som utgör lösningen på många svåra problem.

Jag besökte Lund för en vecka sedan och träffade då Cleantech Inn Sweden som redogjorde för 50 nya start-up-företag redo att producera teknik på områden som vattenrening, energi, transport, belysning och hälsa. Det var en fantastisk genomgång av modern teknik i små företag. Vi har också många stora företag som faktiskt har väldigt bra teknik.

Vi jobbar i klimatförhandlingar med detta. En del av biståndet ingår också i arbetet med de här frågorna. Framför allt jobbar vi i bilaterala kontakter med utvecklingsländerna. Jag tror att just tekniken har en otroligt stor roll, kanske den största rollen, när det gäller att lösa klimatfrågan. Jag återkommer hemskt gärna till detta ämne.

Aktivitetsstödet

Anf. 64 SOLVEIG ZANDER (C):

Fru talman! Jag vänder mig till socialförsäkringsministern och ställer en fråga om aktivitetsstödet. Många, framför allt föräldrar, har hört av sig till mig och andra riksdagsledamöter i Centerpartiet och uttryckt sin stora oro för vad som ska hända med deras barn när de fyller 30 år och aktivitetsstödet upphör.

De här ungdomarna behöver enormt mycket stöd i sitt dagliga liv och med sin livsföring. Nu ska de skjutsas över till Arbetsförmedlingen, där det inte finns något arbete att erbjuda. Arbetsförmedlingen kan inte ge dem någon hjälp eller något stöd över huvud taget. Ekonomiskt är det

föräldrarna och kommunerna som får gå in för att hjälpa till och stötta, men vad händer i det dagliga, sociala livet? Någonting måste göras. Så här får det inte vara.

Min fråga är: Vad tänker ministern göra åt detta?

Anf. 65 Statsrådet ULF KRISTERSSON (M):

Fru talman! Det här är ett av flera problem med aktivitetsersättning, som förtidspension för ungdomar heter med ett byråkratiskt begrepp. Det stora problemet är att det är så väldigt många unga människor som i dag i praktiken hamnar i passivitet, väldigt ofta på grund av lindrig eller allvarlig psykisk ohälsa. Där vi med de bästa av intentioner vill hjälpa unga människor placerar vi dem i praktiken i mycket långvariga bidragsberoenden och dömer dem också ofta till fattigdom som gamla.

Ett specialproblem är när man har fått aktivitetsersättning, som man får mellan 19 och 29 år, och sedan fyller 30 och provas mot de betydligt tydligare, ska man nog säga, reglerna för permanent förtidspension. Det är gott så, därför att ambitionen är att unga människor inte för evigt ska behöva förtidspension. Det problematiska är att många människor i flera år har varit borta från arbetsmarknaden.

Nu finns det regler som hanterar detta, det vill säga övergångsregler för tidsbegränsad förtidspension. Från och med den 1 januari 2013 löser vi det tekniska problemet med de nya reglerna för tidsbegränsad förtidspension.

Anf. 66 SOLVEIG ZANDER (C):

Fru talman! Det är som sagt 2013 som står för dörren och som oroar många oerhört mycket. Vi har haft några år på oss för att lösa det här problemet. Det är väl hög tid nu att man från ministerns sida presenterar en form av lösning för vad som ska hända med dessa ungdomar.

Det här handlar ju inte bara om socialförsäkringsområdet. Det här handlar faktiskt om arbetsmarknadsområdet och om att många fler andra ministrar och departement har ansvar. Där undrar jag vilka kontakter ministern har även med de andra departementen för att lösa helhetsproblemen.

Det handlar ju om boendet för de här ungdomarna. Det handlar om vem som sörjer för dem när deras föräldrar inte finns längre. Det är en oerhört viktig fråga och jag vill se och höra om det finns någon form av tanke på att lösa detta.

Anf. 67 Statsrådet ULF KRISTERSSON (M):

Fru talman! Som Solveig Zander påpekar är det ett stort principiellt problem. Jag tycker dock inte att det är ett akut problem i den meningen att någonting akut står för dörren.

Den 1 januari 2013 har regeringen aviserat att vi kommer att införa samma övergångslösning för människor som saknar SGI, som har haft tidsbegränsad förtidspension tidigare. Det kommer att hjälpa även de här människorna. De kommer inte att hamna i ett läge där de tvingas gå till socialtjänsten och den sortens problem. Det löser den akuta ekonomiska situationen. Det löser inte det långsiktiga problemet. Vad gör vi med unga människor med psykisk ohälsa som har svårt att etablera sig på arbetsmarknaden?

Nu pågår flera intressanta processer. Vi har hela frågan om studie-
stödsformen på Utbildningsdepartementet: Har vi rätt personer i
särskola? Har vi rätt understöd för människor med behov? Vi har hela
utredningsarbetet på Arbetsmarknadsdepartementet som handlar om
huruvida vi har rätt stöd för människor som står långt från arbetsmark-
naden. Vi har dessutom ett eget departementalt arbete som handlar om
formerna för aktivitetsersättningen i framtiden. Det händer ganska myck-
et.

Prot. 2011/12:62
26 januari

Frågestund

Bilismen och miljön

Anf. 68 ANDREAS CARLSON (KD):

Fru talman! Min fråga är till miljöministern. Jag vill också ställa en
fråga på temat miljö. Klimathotet finns över oss och jag delar också det
Lena Ek har sagt tidigare i debatten, att det är oerhört viktiga frågor. Men
i förra veckan kunde vi höra i SVT:s *Rapport* att miljöministern sade att
vi måste åka mindre bil och att trafiken måste minska.

För min del tycker jag att det är viktigare att poängtera teknikutveckl-
ing, att få en miljöanpassad bilpark i stället för att ge människor som
exempelvis bor på landsbygden dåligt samvete för att de kanske inte kan
använda något annat färdmedel än just bil. Jag undrar hur Lena Ek ser på
detta.

Jag kommer från ett län, Jönköpings län, där man inte kan åka något
annat än bil i många fall. Men jag är också medveten om att det ute i
landet ser annorlunda ut och att det finns län och distrikt där man be-
höver bil i ännu större utsträckning.

Anf. 69 Miljöminister LENA EK (C):

Fru talman! Återigen tackar jag för frågan. Det är en väldigt angelä-
gen diskussion. Det är verkligen ingen lätt fråga. Det finns inget enhetligt
svar, så är det ju. Jag hoppas givetvis att vi kommer att kunna använda
bilen och att utsläppen från bilen blir mindre, att vi får renare bilar. Där
är tekniken på väg framåt.

Tittar man däremot på storstäder kan man se att till exempel Stock-
holm har ett väldigt trafikproblem där naturligtvis kollektivtrafiken utgör
lösningen på en del av den här ekvationen. Umeå har en annan problema-
tik med väldigt dålig luft i innerstaden. Där testar man nu ett trafiksystem
med elbussar mellan centrum och flygplatsen som ju löser människornas
vardagsproblem och också bidrar till att lösa problemet med den dåliga
luften i innerstaden som också är ett klimatproblem. Det handlar ju om
svavel, So_x och No_x samt partiklar.

Anf. 70 ANDREAS CARLSON (KD):

Fru talman! Jag delar uppfattningen att det är svåra frågor, men jag
tycker att det är viktigt att man hela tiden håller kvar vid ett landsbygds-
perspektiv, att bilen är viktig för Sverige, för utvecklingen och för att
människor ska kunna ha gemenskap. Man ska kunna transportera sig.
Man ska exempelvis kunna skjutsa barn och ta sig till arbete. Det är vik-
tigt att understryka detta.

Jag vill också citera en rapport från Naturvårdsverket där man skriver att ”utsläppen från biltrafik har stabiliserats och minskat något sedan 1990 trots att trafiken har ökat, tack vare energieffektivare bilar och ökad användning av biobränslen”. Däremot ser man i samma rapport att när det gäller den tunga trafiken under samma period har utsläppen ökat med 45 procent.

Då tycker jag att man kanske bör fokusera på sådana utsläpp som har ökat och fortsätta med det positiva arbete som har gjorts med att ställa om bilparken till att bli mer miljövänlig så att människor ska kunna fortsätta åka bil på landsbygden utan att ha dåligt samvete för det.

Anf. 71 Miljöminister LENA EK (C):

Fru talman! Jag har ju sagt att detta att vara miljövänlig ska vara enklast, billigast och roligast. Det tror jag att också frågeställaren har hört mig säga ett antal gånger vid det här laget. Det gäller givetvis alla människor i vårt avlånga land. Vi måste kunna se till att vardagslivet fungerar. Man måste kunna bo i alla delar av Sverige. Det inkluderar faktiskt också stora delar av Stockholm, där människor har långa pendlingstider till dagis och skola och där det är svårt att arbeta i en annan del av staden, att bo i söder och arbeta i norr.

Det här är en väldigt komplex fråga och i många sammanhang är det faktiskt så att det skulle underlätta för till exempel en förortsboende i Stockholm att slippa använda bilen. Livet skulle bli enklare. Man kan vända på den här frågeställningen.

Det viktiga tycker jag är att vi håller målen klart i sikte, att vi inser att tekniken betyder oerhört mycket för att nå de här målen, att vi ser till att använda varje möjlighet vi har för att vi ska nå de klimatmål vi har, givet att vardagen ska vara enkel och att man naturligtvis ska kunna bo i alla delar av landet.

Ungdomsarbetslösheten

Anf. 72 PETER PERSSON (S):

Fru talman! Min fråga ställer jag till näringsminister Annie Lööf.

Den moderatledda regeringen brukar ju kalla sig för jobbregering. Jag tycker snarare arbetslöshetsregering är ett bättre namn. Man säger att varje politisk åtgärd som har vidtagits har gjorts för att skapa nya jobb. När man ger krögarna mer resurser, när man sänker skatten mest för de rika, när man försämrar för de arbetslösa eller de sjuka är det för att skapa nya jobb.

Under er regeringstid har arbetslösheten ökat på alla områden – mest dramatiskt för de unga. 28 100 ungdomar är långtidsarbetslösa i dag. Vad har näringsministern för kort- och långsiktig strategi för att minska ungdomsarbetslösheten?

Anf. 73 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C):

Fru talman! Jag svarar på den här frågan med utgångspunkt i att jag i dag svarar på allmänpolitiska frågor. Huvudsakligen rör detta arbetsmarknadsfrågor och utbildningsfrågor.

År 2005 hade Sverige en ungdomsarbetslöshet som låg på ungefär 22 procent. År 2011 har Sverige en ungdomsarbetslöshet som ligger på ungefär 23 procent. Det är oerhört höga siffror, men det är oberoende av hög- eller lågkonjunktur, oberoende av om det är en socialdemokratisk regering eller en alliansregering.

Det är viktigt att inse att många av de ungdomar som i dag är arbetslösa och har svårt att få jobb är de som saknar fullständiga betyg från gymnasiet. Då är det viktigt att reformera skolan från grunden. Detta år och föregående år sjösatte alliansregeringen en ny skolreform som på lång sikt kommer att stärka unga människors möjligheter att träda in på arbetsmarknaden, få ett jobb och en lön.

Anf. 74 PETER PERSSON (S):

Fru talman! De tal Annie Lööf anger för långtidsarbetslösa ungdomar är inte korrekta. När den socialdemokratiska regeringen lämnade Regeringskansliet fanns det 13 000 långtidsarbetslösa ungdomar. I dag är de 28 100.

Jag kan gå vidare på andra områden där regeringen har misslyckats totalt. Annie Lööf glömde en sak. Hon glömde att berätta om de åtgärder hon talar om när hon åker land och rike runt. Försämra lagen om anställningsskydd och sänka ingångslönerna är recepten. Det ger ökad otrygghet för de unga. Det är recepten för att minska ungdomsarbetslösheten.

Vi börjar få en ung generation av nya daglönare som kallas till arbetsplatsen med sms och utför arbete exakt den tid som behövs.

Receptet är investeringar, utbildning, inte ökade orättvisor. Receptet är socialdemokratisk politik för att minska ungdomsarbetslösheten.

Anf. 75 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C):

Fru talman! Statistik och statistik. De siffror jag redovisade är korrekta. De är från Statistiska centralbyrån och behandlar arbetslösa ungdomar 2005–2011. Det Peter Persson tar upp handlar om långtidsarbetslösa ungdomar. Där har vi också ett stort problem.

Mitt recept som näringsminister och företrädare för regeringen handlar om skola, god arbetsmarknadsutbildning och förutsättningar för unga människor att se entreprenörskap som ett alternativ. Det handlar om utbildning, inte bara gymnasium, utan också vuxenutbildning och yrkeshögskola. På alla områden arbetar regeringen effektivt.

Det som Sveriges ungdomar inte vill ha är ett socialdemokratiskt recept. År 2005, i blossande högkonjunktur, fungerade det över huvud taget inte.

A-kassan

Anf. 76 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (S):

Fru talman! Även min fråga går till Annie Lööf och handlar om a-kassan.

Det kom ett brev från en ung pappa som blev arbetslös i höstas. För honom har vardagen sedan dess varit tuff. Brevet anlände under mitten av januari. Han har fortfarande inte fått en krona utbetald från a-kassan. Det beror på de numera så krångliga reglerna.

Prot. 2011/12:62
26 januari

Frågestund

Det talas mycket om regelförenklingar för företag. Vi kanske också behöver regelförenklingar för arbetslösa. Vad avser regeringen och ministern att göra så att den som är arbetslös snabbare får en utbetalning?

Anf. 77 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C):

Fru talman! Tack för en angelägen fråga!

Om det är något Sveriges trygghetssystem ska gagna är det den enskilde som befinner sig i otrygghet. En av de absolut största otrygga situationer man kan hamna i är ofrivillig arbetslöshet. Där är man oerhört utsatt.

Myndigheter ska agera snabbt, rättssäkert och ha ett tydligt service- och medborgarfokus. Därför är det viktigt att ersättningar utbetalas så snabbt och effektivt som möjligt enligt de regelverk som finns.

Jag kommer att ta med mig frågan. Det är arbetsmarknadsministern som är ytterst ansvarig. Sedan får regeringen återkomma närmare till frågeställaren Carina Elgestam.

Anf. 78 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (S):

Fru talman! Jag får väl tacka för att ministern i kammaren lovar att ta med sig frågan. Vi får väl utgå från att regeringen har för avsikt att agera i frågan så att vi kan se kortare handläggningstider för den som är arbetslös. Den som är arbetslös har fortfarande utgifter för sitt boende och behöver mat för dagen. Har man familj och barn finns den sidan också.

En uppmaning är att ta tag i frågan så att det får ta max 30 dagar för att få fram den första utbetalningen. Därutöver kanske det kan behövas en viss utväxling mellan myndigheten och den arbetslöse för att få det helt korrekt. Det kan vara något som kan vidareutvecklas.

Anf. 79 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C):

Fru talman! Jag tror att det är oerhört viktigt att se över myndighetsstrukturer, beslutshantering och annat för att få en så snabb beslutsprocess och genomförandetid som möjligt som gagnar den enskilde oavsett ersättningsform. Det är ett arbete som ligger i grunden hos oss alla aktiva politiker, det vill säga att hela tiden ha ett medborgarfokus. Den frågan kommer jag givetvis att ta med mig, och sedan får regeringen på ett eller annat sätt återkomma till riksdagen.

Offentlig upphandling

Anf. 80 OLA JOHANSSON (C):

Fru talman! Jag tänkte ställa en fråga till Stefan Attefall som rör offentlig upphandling.

Det totala årliga värdet av den offentliga upphandlingen av varor och tjänster uppskattas till ca 580 miljarder kronor. Det är 18,5 procent av vår bnp. Man talar om konsumentmakt. Stat, kommuner och regioner har en enastående potential att styra utvecklingen genom sin upphandling.

Samtidigt anses lagen om offentlig upphandling begränsa möjligheterna att ställa långtgående miljökrav, framför allt möjligheten att ställa krav på ursprung. När man ändå gör det i kommunerna riskerar man

bakläxa. Det tvingar kommunerna att göra om upphandlingen, överge miljökraven och överge kraven på god djuromsorg.

Vilka möjligheter ser statsrådet Stefan Attefall för Sveriges kommuner att stärka sin ställning som upphandlare och som kravställare av särskilda miljökrav, särskilt när det gäller livsmedel?

Prot. 2011/12:62
26 januari

Frågestund

Anf. 81 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD):

Fru talman! Det är som Ola Johansson säger, nämligen att offentlig upphandling är ett oerhört stort område. Det går att ställa tydliga sociala och miljömässiga krav. Men det gäller att ställa dem på ett sådant sätt att de är förenliga med de grundläggande principerna i upphandlingsdirektivet som är gemensamt för EU-området, det vill säga att det blir en lika-behandling av alla aktörer. Det är då viktigt att utforma underlagen på rätt sätt. Här måste vi bli bättre i kommuner och landsting. Men staten måste se över hur vårt stöd ska fungera centralt och se ut i framtiden.

Det behövs också förtydliganden av lagstiftningen. Det är just nu ett nytt EU-direktiv på gång som ska revidera de befintliga EU-direktiven på området. Sverige arbetar aktivt med för att få fram förtydliganden. Det förslag som ligger nu på bordet har i många stycken gått i rätt riktning. Bland annat talar man om att ta mer hänsyn till livskostnadsprincipen. Det ska tas större hänsyn till en produkts eller varas livskostnad vid upphandlingar. Därmed går det att få in mer av miljömässiga aspekter. Det är några saker som görs för att skapa tydlighet på området.

Anf. 82 OLA JOHANSSON (C):

Fru talman! Statsrådet Stefan Attefall tog emot ett delbetänkande av Upphandlingsutredningen tidigare i höstas. En av slutsatserna i utredningen är att kommunerna själva behöver forma en strategi och bygga upp en funktion för uppföljning av de egna kraven. Det ligger något i statsrådets första svar.

Mycket kraft läggs redan i dag i kommunerna på att minska riskerna för överklaganden, och det skapar en kanske överdriven försiktighet och ökad byråkrati. Det är enorma kunskapskrav som ställs på upphandlare.

Vi ser ett osäkert rättsläge. Exempelvis har Sigtuna kommuns och Rättviks kommuns specifika krav på djurhållning vid upphandling av kött bedömts olika i olika rättsinstanser.

Bedömer statsrådet att det finns anledning att stärka även domstolarnas kompetens för att kunna klara kortare handläggningstider och dessutom klargöra praxis för kommunerna som upphandlar?

Anf. 83 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD):

Fru talman! Det är helt korrekt att vi har ett oklart rättsläge på vissa områden, och det finns ärenden som nu prövas av högre instanser. När vi får klarhet i vad svenska domstolar säger vet vi också bättre hur vi ska tolka rättsläget.

Det går att ställa höga kvalitetskrav, men de måste ställas på ett sådant sätt att det inte bryter mot likabehandlingsprincipen. Här finns olika avvägningar som rättsinstanserna nu prövar mot varandra.

Sedan måste vi också höja kompetensen på det här området, både ute i kommuner och landsting och på den statliga nivån. Upphandlingsutred-

ningens delbetänkande pekar mot det, och de kommer med ytterligare förslag i slutet av året.

Vi behandlar och diskuterar just nu ett EU-direktiv, och där driver vi på för ökad tydlighet och regelförenklingar men också för att de förslag som går i rätt riktning ska bli kvar vid slutbehandlingen, bland annat att man ska kunna ta större hänsyn till en produkts livscykelkostnader. Det gör att vi kan få in mer miljöaspekter i upphandlingarna.

Men det gäller också att göra upphandlingarna på rätt sätt, och här finns det mycket mer att göra ute i kommuner och landsting. Gör man rätt från början är det också lättare att ta dessa hänsyn i slutändan.

Villkoren för bostadsbyggandet

Anf. 84 LEIF JAKOBSSON (S):

Fru talman! Det har kommit två intressanta rapporter från södra Sverige den senaste tiden. Den ena är från Hyresgästföreningen i södra Skåne, som konstaterar att den genomsnittliga direktavkastningen från privata fastighetsägare är 7,6 procent. Den andra är från Fastighetsägarna Syd, som har kommit fram till att 84 procent av deras medlemmar tycker att förutsättningarna för lönsam fastighetsdrift är väldigt goda.

Vi kan sortera bort frågan om att förvalta redan byggda hyresrätter – det är en lönsam affär. I stället kommer frågan: Varför byggs det då inga nya?

Fastighetsägarna, Sabo och Hyresgästföreningen har visat att de förändringar som den borgerliga regeringen gjorde har inneburit att av två likadana nybyggda lägenheter är den ägda 2 000 kronor billigare. Jag undrar, ministern: Är det inte dags att erkänna att en subventionspolitik bara för ägda lägenheter har kommit till vägs ände?

Anf. 85 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD):

Fru talman! Det är i och för sig välkommet att fastighetsägare, oavsett om de är privata eller kommunala, kan bedriva sin fastighetsskötsel på ett bra sätt. Men vi behöver skapa långsiktigt bra spelregler för alla former av byggande.

Vi har tagit ett nytt hyressättningssystem, som vi har tagit tillsammans med Hyresgästföreningen, de kommunala bostadsbolagen och de privata fastighetsvärdarna. Det är ett system som vi tror kommer att skapa bättre långsiktiga förutsättningar för att investera också i hyresbostäder.

Vi har alldeles nyss dragit i gång ett nytt utredningsarbete för att se att vi har balanserade villkor mellan olika upplåtelseformer. Vi gör en analys under min ledning, och det görs också ett arbete under finansministerns ansvar som nu förbereds för att titta på de här frågorna och belysa dem.

Det finns många olika åsikter om vad som är rättvis behandling av olika upplåtelseformer, men vi bör titta på det här och analysera det ur olika aspekter för att sedan se hur vi kan gå vidare på olika sätt. Min ambition är att skapa goda förutsättningar för ett långsiktigt högre bostadsbyggande, eftersom vi har haft 20 år av alltför lågt bostadsbyggande i Sverige.

Anf. 86 LEIF JAKOBSSON (S):

Fru talman! Man sade när man försämrade villkoren för att bygga hyresrätter att det berodde på att marknaden var dopad och att det skulle ordna sig. Nu har det gått fem och ett halvt år, och byggandet har ändå inte kommit i gång. Är det inte dags att erkänna att det var fel?

Om det skiljer 2 000 kronor i månaden mellan två likadana lägenheter beroende på upplåtelseform till hyresrättens nackdel, är det inte ganska självklart att du måste göra någonting åt det? Det är helt uppenbart att en subventionspolitik enbart för ägda bostäder, att med skattemedel subventionera ägda bostäder men inte hyrda bostäder, är fel väg. Läger man därtill att ROT-avdragen bara kan användas för ägda bostäder blir det faktiskt absurt.

Tänk om, gör om och kom tillbaka med en bostadspolitik som fungerar!

Anf. 87 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD):

Fru talman! Problemet med de subventioner som fanns förr i tiden, då tre olika subventionssystem prövades av den socialdemokratiska regeringen, var att vi trots det byggde hälften så mycket som våra nordiska grannländer gjorde och trots det har investerat betydligt mindre i bostadssektorn än OECD-genomsnittet.

Vi vill skapa långsiktigt goda förutsättningar för ökat byggande. De subventioner som prövades av Socialdemokraterna visade sig inte fungera.

Nu handlar det om hur vi ska skapa bra spelregler långsiktigt. Vi har gjort en hel del redan, och vi utreder ytterligare åtgärder på en rad olika områden för att komma vidare med de goda spelreglerna. Vi tittar också på: Har vi balanserade villkor? Men vi vet att det finns många olika uppfattningar om vad som är rättvisa och balanserade villkor mellan olika upplåtelseformer. Det är inte så enkelt som frågeställaren framställer det hela.

Risikkapitalbolag på bostadsmarknaden

Anf. 88 HILLEVI LARSSON (S):

Fru talman! När vi har haft diskussionerna om risikkapitalbolag har Carema varit på tapeten när det gäller äldreomsorgen, men det finns också risikkapitalbolag på bostadsmarknaden. Ett exempel är Acta, som har varit aktivt bland annat i Malmö, som jag kommer från. De har vanvårdat fastigheterna fruktansvärt – det är kackerlackor, fuktskador och fullständigt odrägliga förhållanden. Trots det har hyrorna varit höga. Hyresgästerna har inte haft någon annanstans att ta vägen då det finns så få hyreslägenheter – antalet krymper hela tiden.

De har skurit guld, har det visat sig. De som har tjänat bäst på hyresfastigheter – inte just i Malmö men i riket i stort – har fått in över 30-procentiga vinster. Det är bland annat sådana här risikkapitalbolag.

Vad ska vi göra åt det här?

Prot. 2011/12:62

26 januari

Frågestund

Anf. 89 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD):

Fru talman! Det är riktigt att det har funnits de som förvaltar bostäder som inte har skött sig. Hillevi Larsson nämner ett sådant exempel. Problemen finns på tre områden.

Det första är självklart den generella bostadsbristen, som skapar en möjlighet att vara dåliga hyresvärdar och ändå få hyresgäster. Det måste vi lösa.

Det andra är att vi har haft ett hyressättningssystem i Sverige som i praktiken har gett ungefär samma hyra oavsett hur man sköter sin lägenhet. Det nya hyressättningssystem som vi har nu skapar förutsättningar för hyror som bättre speglar kvalitet och standard på lägenhet. Jag tror att det långsiktigt kommer att bidra till att minska möjligheterna att bedriva sådana aktiviteter som i det exempel Hillevi Larsson tog upp.

Det tredje är att kommunerna måste ta större ansvar för att kontrollera att det är en bra boendemiljö. Här har man enligt lagstiftningen ett ansvar, som man kanske ibland inte fullt ut utnyttjar.

Anf. 90 HILLEVI LARSSON (S):

Fru talman! Det jag är rädd för är att de hyresnivåer vi ser i dag kommer att höjas ytterligare, för då kan de här riskkapitalbolagen säga att de renoverar och gör det fint så att man får betala ännu högre hyra. Jag är rädd för den utvecklingen. Det finns ju ingen återhållande faktor på hyrorna i regeringens politik i dag – tvärtom. Det är oroande.

Regeringen har också tagit bort kommunernas möjlighet att pröva nya förvärv. Om riskkapitalbolaget Acta ville köpa upp fler hyresfastigheter för att tjäna pengar kunde man från kommunens sida då säga: Nej, ni har misskött de här fastigheterna så mycket tidigare och skinnat hyresgästerna med höga hyror att ni inte får köpa fler fastigheter. Den här möjligheten har regeringen tagit bort genom att ta bort förvärvslagen.

Är det inte dags att ge kommunerna verktyg för att stoppa skinnandet av enskilda?

Anf. 91 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD):

Fru talman! Nu är det så att det nya hyressättningssystemet ger Hyresgästföreningen stor möjlighet att förhandla fram hyror som speglar det faktiska värdet, kvaliteten och standarden på den enskilda lägenheten. Det gör att dåligt förvaltade lägenheter ska ha lägre hyra än bra förvaltade lägenheter. Det går alltså inte att lita på att man bara får hänga på hyreshöjningar som andra genomför i sitt bestånd. Det nya beståndet skapar bättre förutsättningar att komma åt sådana exempel som det Hillevi Larsson tar upp.

Att vi tog bort den här lagstiftningen berodde på att den inte fungerade.

Nu har vi i stället tuffa regler. När någon köper en hyresfastighet kan man lättare ta till de olika tvångsåtgärderna via hyresnämnden under den första perioden än man kan göra generellt sett. Det finns instrument att använda.

Här behöver man självklart vara aktiv i Hyresgästföreningen men också i kommunerna, som redan nu har ett ansvar för att agera och gå till hyresnämnden när de ser att det finns personer som inte skapar en god och anständig bostad.

Etableringsreformen

Frågestund

Anf. 92 ROGER HADDAD (FP):

Fru talman! Jag vill ställa en fråga till integrationsminister Erik Ullenhag.

I går hade riksdagens kammare en arbetsmarknadspolitisk debatt. Fokus var en hel del på ungdomar. En av våra största utmaningar är att vi har hög arbetslöshet.

Men det som inte riktigt kom fram var vår utmaning när det gäller nyanlända. Regeringen presenterade för drygt ett år sedan etableringsreformen. Helt klart tolkas den reformen mycket olika. Bara i min valkrets Västmanland fungerar det olika bra beroende på om det gäller Västerås eller Surahammar. Det finns en del oro och kanske lite kritik kring reformen.

Vi som tror på reformen hoppas att den får det genomslag som regeringen vill ha. Jag vill gärna fråga statsrådet Erik Ullenhag, så här drygt ett år efter reformen, vilka justeringar som regeringen kan tänka sig avisera snart.

Anf. 93 Statsrådet ERIK ULLENHAG (FP):

Fru talman! Tack för frågan!

Vi lade om mottagandet av nyanlända för drygt ett år sedan och fokuserade tydligare på jobb och en individualisering, där man under den första tiden i Sverige ska få hjälp och stöd med att lära sig svenska, få samhällsorientering och arbetsförberedande insatser utifrån vad man kunde i hemlandet.

När vi gör en sådan förändring, flyttar ansvaret i huvudsak från socialkontoret till Arbetsförmedlingen och man möter Arbetsförmedlingen i stället för socialkontoren och har ganska många myndigheter och ganska många kommuner inblandade, då ska man vara ödmjuk inför att det kan finnas en del barnsjukdomar.

Några saker har vi trimmat efter hand. Vi har trimmat möjligheten att kommuner kan samorganisera samhällsorientering, i och med att den ska ges på det egna språket. I en liten kommun med ett litet språk som inte så många talar kan man behöva jobba med andra.

Vi tittar nu på bostadsfrågan, som väl är den fråga som bekymrar mig en aning. Personer som har fått permanent uppehållstillstånd är i alltför hög grad kvar på flyktingförläggning eller anläggningsboende.

Jag träffade per telefon före jul alla landshövdingar för att de skulle samla aktörer lokalt, och jag träffade landshövdingar för ett par veckor sedan, för att samla ihop så att myndigheter och kommuner drar åt samma håll.

Det ska inte vara en situation då människor fastnar på en flyktingförläggning.

Anf. 94 ROGER HADDAD (FP):

Fru talman! Jag tackar statsrådet Ullenhag för det svaret.

Det verkar ändå som om länsstyrelserna och Migrationsverket tar sitt ansvar på fullaste allvar. Den största skillnad som jag har märkt finns i hur kommunerna har reagerat på etableringsreformen, och kommunerna har ju en mycket viktig roll.

Jag vill gärna ha en kommentar från statsrådet om hur vi ska möta den delen. Om inte kommunerna gör sina insatser tillräckligt bra finns det ju en risk för att reformen inte får det genomslag som vi hoppas på, nämligen att korta tiden från utanförskap och in i studier och arbete, som ändå måste vara vår gemensamma ambition.

Anf. 95 Statsrådet ERIK ULLENHAG (FP):

Fru talman! Det är klart att ambitionen är precis att förändra synen på när människor kommer till vårt land och ställa frågan vad de kan bidra med i stället för vilket bidragssystem de ska hamna i. Vi har i för hög grad behandlat människor som har kommit till vårt land som svaga individer.

Att flytta över ansvaret till Arbetsförmedlingen för det jobbförberedande och för att ta ett huvudansvar för den första tiden i Sverige var just att sända signalen om arbete.

Jag ska ärligt säga att en sak som vi inte riktigt klarade i kommunikationen – det gäller även mig själv – var att vi inte tidigt betonade det Roger Haddad tar upp, nämligen kommunernas ansvar.

Kommunerna har fortfarande ansvar för svenskundervisning för invandrare, och man har ansvar för samhällsorientering. Om jag ska delta i arbetsförberedande insatser och det inte finns någon dagisplats är det kommunens ansvar. Det är rätt svårt för en småbarnsförälder att ha ett par små barn ifall det inte finns någon dagisplats att lämna barnen på när man ska läsa svenska eller delta i arbetsförberedande insatser.

Detta tittar jag på nu. Jag träffar Sveriges Kommuner och Landsting om ett par veckor för att se till att det drar åt samma håll. I grunden tycker alla inblandade aktörer att fokuseringen på jobb och kunskaper i svenska är rätt.

Kockums i Karlskrona

Anf. 96 PETER JEPPSSON (S):

Fru talman! I förra veckan blev det känt att ett nystartat privat företag har haft hemliga förhandlingar med det tyska företaget Thyssen Krupp, som bland annat äger Kockums i Karlskrona och varvet där, om ett övertagande av centrala delar av varvets verksamhet.

Förhandlingar har skett utan vetskap och inblandning från den svenska varvsledningen och har haft syftet att bryta loss den viktiga kompositdelen i verksamheten, den del som bland annat används vid produktion av ytstridsfartyg och civila fartyg.

Från svensk sida anser jag att det är viktigt att vi värnar kompetensen och utvecklingskraften på varvet i Karlskrona, som har byggts upp under många år med bland annat statliga pengar och satsningar.

Fru talman! Med anledning av detta vill jag fråga näringsministern: Vilka åtgärder vidtar regeringen för att värna den kompetens och utvecklingskraft som finns på Kockums, så att denna inte slås sönder?

Anf. 97 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C):
Fru talman! Tack för frågan!

Prot. 2011/12:62
26 januari

Frågestund

Som nytilträd näringsminister har jag under hösten markerat att det för regeringens vidkommande är viktigt att skapa goda tillväxtförutsättningar såväl för egenföretagare och småföretag som för stora företag och den svenska basindustrin. Kockums har en lång tradition av att vara ett framgångsrikt svenskt företag.

Att skapa god konkurrenskraft i Sverige bygger på en kompetensförsörjningsmöjlighet, det vill säga utbildning och god kompetens vad gäller arbetskraft. Det handlar också om infrastrukturmöjligheter, sänkta kostnader i form av minskat regelkrångel och finansiella avgifter och skatter.

Men det handlar också om den innovativa förmåga och den förmåga till förnyelse som det svenska näringslivet har haft genom tiderna och måste ha även framöver. Därför tror jag att den innovationsstrategi som jag kommer att presentera till hösten och den innovations- och forskningsproposition som regeringen lägger fram kommer att vara viktiga för företaget Kockums, som har en tung utvecklingssida.

Anf. 98 PETER JEPPSSON (S):

Fru talman! Tack för svaret, ministern! Men jag måste säga att jag är lite förvånad och bekymrad över svaret, eftersom det blev ett generellt svar på min fråga.

Det handlar om ett varv som utvecklar och bygger militära fartyg och ubåtar. Det är ett varv som försörjer försvarsmakten med försvarsmateriel.

Av svaret får jag en känsla av att regeringen inte har diskuterat frågan, åtminstone inte speciellt mycket, eftersom det blev ett så svepande svar på min fråga.

Bland annat FMV, Försvarets materielverk, har sagt att en affär och en avknoppning som denna inte är acceptabel. FMV anser att tekniken till stor del innehåller sekretessbelagd information och hänvisar till rikets säkerhet. Då har inte företaget, Kockums AB och Thyssen Krupp, någon rätt att sälja teknologin eller kompetensen inom företaget på det området utan ett skriftligt godkännande från regeringen och staten.

Då är frågan: Vad anser den svenska staten om en sådan affär? Tycker regeringen att dessa farhågor kan och ska nonchaleras?

Anf. 99 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C):

Fru talman! Tack för förtydligandet av frågan!

Inledningsvis presenterade jag de generella dragen för stärkt konkurrenskraft i Sverige. Vad gäller det specifika, enskilda ärendet får jag be att få återkomma i någon form från mig eller från försvarsministrarnas sida.

Statligt kapital till underleverantörer i fordonsindustrin

Anf. 100 LARS JOHANSSON (S):

Fru talman! Sedan 2008 har vi förlorat 25 000 jobb inom fordonsindustrin. Orsakerna är bland annat att man har haft mycket stora svårigheter att få fram kapital till underleverantörerna. De har blivit hårt drab-

bade under den kris som vi har haft inom fordonsindustrin, vilket har lett till att mycket av de komponenter som underleverantörerna står för inom fordonsindustrin köps från andra länder, som Tyskland.

Regeringen hade förslag på hur man skulle åtgärda detta, bland annat genom att få fram riskvilligt kapital till fordonsindustrins underleverantörer, med ett företag som hette Fouriertransform. Vi kan konstatera att de fick 3 miljarder till sitt förfogande, men endast 10 procent av det kapitalet har använts.

När man dessutom tittar på den skrivelse från regeringen som har kommit för inte så länge sedan visar det sig att avkastningskravet på detta bolag är 15 procent.

När ska ni ange rimliga avkastningskrav, så att kapitalet kan användas till fordonsindustrin?

Anf. 101 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C):

Fru talman! Svensk modern industripolitik är oerhört viktig om Sverige ska fortsätta att vara en stark industrination men också tekniknation. Därför har jag som näringsminister ambitionen att forma en sådan modern industripolitik framåt.

Jag har haft goda samtal och goda dialoger med underleverantörerna i Sverige. Jag träffade bara denna vecka Fordonskomponentgruppen och hade ett bra samtal om en färdriktning framåt för svensk industri.

Det är viktigt att vi formar den färdplanen tillsammans.

Fouriertransform, som har 3 miljarder i statligt riskkapital och som kom under fordonskrisen, är föremål för översyn i så måtto att eventuell samordning kan ske med Industrifonden. Det är viktigt att statligt riskkapital arbetar ute i verkligheten och kreerar affärsidéer, jobb och tillväxt.

Jag återkommer i nästa inlägg.

Anf. 102 LARS JOHANSSON (S):

Fru talman! Det är brådiskande, kan man säga, för Fordonskomponentgruppen kom med en rapport häromdagen där det visade sig att 51 procent av företagen räknar med fortsatt nedgång under det här året. En av frågorna handlar just om riskkapital.

Jag fick inte svar på frågan. Är det rimligt att ha ett avkastningskrav på 15 procent på det statliga kapitalet? Bankernas räntenivåer ligger ju på kanske 3–5 procent. Om staten har en sådan räntenivå innebär det att det är väldigt dyrt att låna där. Väldigt många av företagen har också ända sedan Fouriertransform startade sagt att det är mycket enklare att gå till en bank och låna pengar än att använda det statliga riskkapitalet. Här måste det ske en förändring.

Jag hoppas verkligen att regeringen lyssnar på vad vi säger och på vad man från IF Metall och från Fordonskomponentgruppen har sagt, nämligen att det måste vara rimliga villkor för att utnyttja det statliga kapitalet.

Anf. 103 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C):

Fru talman! Jag har haft väldigt god dialog och goda samtal både med IF Metalls ordförande och med företagen på underleverantörssidan. Det är viktigt att vi inte bara har statligt riskkapital – det är en del – utan också lånemöjligheter generellt sett. Där har det de senaste åren funnits

förstärkta lånemöjligheter hos Almi, vilket också dessa företag har använt.

Det som har varit positivt med Fouriertransform har varit utvecklingsprojektet för de ingenjörer som har gått samman i Trollhättan. De ska nu starta upp det hela med stöd från Fouriertransform, och man hoppas på en stark jobbtillväxt under de kommande åren. Detta kom ut under den här veckan.

Översynen av de statliga riskkapitalbolagen och aktörerna är på gång. Den har initierats under hösten, och arbetet kommer att fortgå under de kommande åren för att effektivisera och samordna och för att komplettera de privata riskkapitalaktörer som är inne i den här verksamheten.

Anf. 104 FÖRSTE VICE TALMANNEN:

Därmed är dagens frågestund avslutad. Jag tackar alla deltagare.

Prot. 2011/12:62
26 januari

Frågestund

11 § Svar på interpellation 2011/12:176 om TEN-T

*Svar på
interpellationer*

Anf. 105 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M):

Fru talman! Suzanne Svensson har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att medverka till att hamnarna i Blekinge järnvägsnätsinordnas i TEN-T-nätverket i likhet med systerhamnarna på andra sidan Östersjön, så att hamnarna i Karlshamn och Karlskrona förbinds med Södra stambanan och Nordiska triangeln.

EU-kommissionen lade den 19 oktober 2011 fram ett förslag till förordning för nya TEN-T-riktlinjer. Det beskriver det transeuropeiska nätverket för transporter som innefattar alla trafikslag. Nätet består av ett stomnät, benämnt core network i förslaget, som enligt förslaget ska vara genomfört till 2030 och ett övergripande nät, benämnt comprehensive network i förslaget, som är mer heltäckande och ska vara klart 2050. TEN-T-riktlinjerna innehåller krav och kriterier som näten ska uppfylla i syfte att nå harmonisering av trafikslagen.

Kommissionen lade samma dag också fram ett förslag till förordning för en infrastrukturfond, Connecting Europe Facility, CEF. CEF utgör det legala instrumentet för EU att bevilja medel till transport, energi och IT. CEF innehåller ett annex med utpekade satsningar för finansiering inom budgetperioden 2014–2020.

Förslagen till förordningar kommer nu att förhandlas i rådet och i Europaparlamentet. Det är troligt att förhandlingarna kommer ta lång tid i anspråk, och jag vill inte föregripa den pågående förhandlingen genom att ställa ut några löften i dag.

Anf. 106 SUZANNE SVENSSON (S):

Fru talman! Först vill jag tacka minister Elmsäter-Svärd för svaret.

När förslaget om revideringen av riktlinjer för TEN-T-nätverket kom välkomnade vi det i Blekinge. När vi nu ser hur förslaget ser ut är vi minst sagt bestörta och undrande. Ser man inte hur verkligheten ser ut och att landskapet faktiskt förändras?

Jag tror inte att det finns någon annan plats i Sverige där omvärldsförändringarna på ett så påtagligt sätt har påverkat en region. Blekinge

fick ett mycket strategiskt läge när de gamla öststaterna fick möjlighet att öppna sina gränser.

Förändringarna har inte låtit vänta på sig. Karlshamn och Karlskrona utgör i dag för Sverige viktiga anslutningar till Polen, Litauen och Ryssland/Kaliningrad. Denna utveckling förväntas fortsätta, och Blekinge och hamnarna i Karlshamn och Karlskrona är viktiga länkar till dessa ökande ekonomier.

Järnridåns fall flyttade Europas centrum österut. Gods till och från sydöstra Europa och Adriatiska havet som tidigare transporterades genom Västeuropa hittar i dag sin väg genom Central- och Östeuropa och över Östersjön, vilket gör att Blekinge och dess hamnar har ett strategiskt värde i transportkedjan.

Kina och Indien är två av de snabbast växande ekonomierna i världen. Flödet av varor mellan Fjärran Östern och Europa ökar.

I dag lagerhåller inte företagen som de gjorde förr, utan lagren befinner sig oftast någonstans i transportkedjan: på fartyg, väg eller järnväg.

De flesta varor från Kina transporteras i dag sjövägen till Europa genom Suezkanalen, vilket tar dubbelt så lång tid som att transportera godset via järnväg. Komplikationer som de i Adenviken ökar efterfrågan på alternativa vägar. Därför blir transporterna från Fjärran Östern till Europa via Ryssland och Svartahavsregionen allt viktigare.

Fru talman! Östersjöregionen har potential att vara en viktig brygga mellan öst och väst. Under lång tid fungerade Östersjön som en defensiv mur mellan staterna i Östersjöregionen snarare än som en viktig länk mellan dem, som situationen är i dag. Se därför Östersjön som en gemensam resurs i stället för att styra transporter av varor runt den!

Fru talman! Under förra mandatperioden med den moderatstyrda regeringen gjordes en hamnutredning. Den föreslog att Karlshamn tillsammans med samverkanshamnen Karlskrona ska utgöra en av Sveriges strategiska hamnar. Denna samverkande hamn utgör i dag Sveriges tredje största hamn.

I sydöstra regionen har vi sedan flera år insett att transportstråken håller på att utvecklas i sydöstra Östersjön. Därför har vi på olika sätt tagit initiativ till flera internationella transportprojekt för att öka förståelsen och för att planera för den stora förändring som nu pågår. Genom detta arbete har det utvecklats en djup kunskap och skapats breda internationella nätverk.

Exempel på sådana projekt är Baltic Gateway, Sebtrans-Link, East West Transport Corridor och två Motorways of the Sea-projekt. Dessa projekt handlar om att förbättra i hamnar, att förbättra infrastrukturen till och från hamnarna och att knyta ihop länder, städer och människor med varandra transnationellt.

En viktig del är godsflödet och hur vi på smidigast sätt kan exportera och importera varor och tjänster genom intelligenta transportslag. En viktig del enligt mitt sätt att se det är att flytta över godset från fartyg till järnväg för att på så sätt slippa det tunga godset på vägarna.

Man kan på regeringens egen hemsida se pressreleaser där regeringen själv talar om hur mycket man har jobbat för att bland annat Motorways of the Sea ska bli ett konkret och bra projekt som är vägledande i Europa.

Fru talman! Låt mig instämma i Suzanne Svenssons beskrivning av hur landskapet har förändrats. Det är mycket som har ställts på ända i hur våra transportvägar ska gå och på vilket sätt de ska gå. Tittar vi på en kartbild av Sverige kan vi se att mycket av infrastrukturen från norr till söder går vidare ut i det som vi tidigare kallade västra Europa. Det händer dock fantastiska saker på andra sidan Östersjön, i baltländerna, och det börjar mer och mer diskuteras hur man kan transportera landvägen till Kina i stället för den traditionella sjöfarten och hur man kan hitta en god kombination av dem emellan.

Ur ett svenskt infrastrukturperspektiv går vi alltmer mot att jobba i korridorer för godsstråket, ungefär som vi gör vid arbetspendling för människor som reser. Det viktigaste är att hitta intermodalitet, hur vi kan jobba med alla fyra trafikslagen tillsammans. Då måste man ha noder, och hamnar kan vara en viktig nod. Jag har, fru talman, själv varit i Karlshamns och Karlskronas hamnar och sett hur de har utvecklats, inte minst efter de år som man i dessa kommuner och i regionen varit aktiva med vännerna på andra sidan Östersjön.

Tänket om korridor, intermodalitet och hur man får mest och bäst effektivitet för till exempel godstransporterna återfinns på ett bra sätt när Europeiska unionen med alla sina medlemsländer ska planera för framtidens infrastruktur. Hur och på vilket sätt får vi ut mervärden när EU ska vara med och bidra med till exempel finansiering?

Tidigare har vi haft det som kallas TEN-T, Trans-European Transport Network, där tanken har varit att man får mer finansiering om man över-skrider en landsgräns. Det är tveksamt hur det har fungerat i praktiken. I den nya finansieringsordningen, CEF eller Connecting European Facility, har man tagit fasta på korridortänket.

I det förslag som EU-kommissionen presenterade i oktober nämndes inte specifikt hamnarna i Karlshamn och Karlskrona; det är riktigt. Man hade med järnvägssatsningarna som fanns mellan Stockholm och Malmö och mellan Malmö och Göteborg, och man hade med del av Malmbanan och del av Botniska korridoren, vilket är nog så viktigt.

Viktigt att ha med är att Sverige tillsammans med de nordiska och baltiska länderna under flera år har spelat in hur godstransporterna kan komma att gå och hur vi tror att de går i framtiden. Därför har man satsat på hamnarna på svensk sida men också på hamnarna i Klaipėda och Gdynia som vi har kontakt med.

TEN-T ska även i det nya vara som ett levande instrument som bygger på godsvolymer så att man kan stoppa in eller plocka ut för att få bästa effektiviteten.

Fru talman! I mitt svar sade jag att jag inte vill föregå förhandlingarna, och det handlar om att det fortfarande är en känslig fråga om hur mycket pengar som till slut kommer att landa i denna finansiella ordning. Håller vi uppe tanken om korridorer och intermodalitet är Motorways of the Sea något vi fortsatt jobbar utifrån i inspelet från den svenska regeringen.

Fru talman! Det känns bra att höra eftersom det är just korridorer man har jobbat mycket med i Blekinge och mot andra sidan av Östersjön. Det

är viktigt att veta att det inte bara handlar om Klaipėda, Ryssland och Polen utan är en förlängning västöstligt till Kina. I detta projekt är också Danmark med.

Likadant gäller från Adriatiska havet och uppåt, i den nordsydliga riktningen. Den är det fortfarande lika viktigt att vi håller i.

Fru talman! Jag har inte själv läst det, men jag har hört talas om att ministern under juluppehållet uttalade att det är billigare att åka buss än att bygga järnväg. Jag hoppas att det inte är ministrarnas synsätt när det gäller godset. Miljömässigt ser vi det i dag som en katastrof när utländska bilar från länder i öst som inte har våra förutsättningar inte håller den standard vi önskar.

Jag har suttit som ordförande i en teknisk nämnd, och det var inte billigt att bygga om vägarna på grund av ökat slitage och när bärighet och bredd på vägarna inte räckte till. Godstransporterna hittar ofta de mindre vägarna som inte kostar något, kanske är snabbare och går genom små samhällen där vi absolut inte vill ha trafiken.

Tar man fram en karta och lägger en linjal från Stockholm och buktar den lite åt väster och ned mot Malmö upptäcker man att det på östra sidan om linjalen inte är speciellt mycket att skryta med när det gäller järnväg och connections. Det saknas järnväg. På vissa håll är E22:an undermålig. I Jämjö går Europavägen rakt genom orten förbi en skola med en hastighetsbegränsning på 30 kilometer i timmen.

Om ministern skulle få för sig att ta tåget till Stockholm från Karlskrona och åker i en och en halv timme är ministern en och en halv timme längre ned i Skåne och en och en halv timme längre bort från Stockholm än när hon började. Situationen är liknande i Kalmar och andra delar av den sydöstra regionen.

Därför ställer vi frågan hur regeringen och ministern ser på prioriteringarna i olika landsdelar och på regeringens hanterande av kommissionens strävan att arbeta bort missing links och öka modaliteten i transportsystemet.

Ministern sade att man har Motorways of the Sea med sig, men vi vet också att Näringsdepartementet äger ett projekt som heter Baltic Transport Outlook. Vi blev därför ännu mer frågande när vi såg TEN-T-förslagen om hur man skulle jobba med det i framtiden eftersom godsens ökar på dessa vägar.

I projektet Motorways of the Sea Karlskrona–Gdansk ingår Kust-till-kust-banan som prioriterad. Dessutom skulle denna järnväg bidra till att uppnå kommissionens mål om att eliminera missing links i systemet mellan Sverige och Polen då banan förbinder den nordiska triangeln med den prioriterade korridoren i Polen till Gdynia–Gdansk-området.

Varför är inte den prioriterade Motorways of the Sea-korridoren med i systemet? Var finns järnvägsanknytningen i sydöstra Sverige? Varför har man inte tagit hänsyn till resultatet i Baltic Transport Outlook, som jag nämnde tidigare, avseende förändrade godsströmmar?

Anf. 109 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M):

Fru talman! Baltic Transport Outlook, översynen av framtidens tänkta transporter och inte minst ur perspektivet vidare ut i Europa, presenterades ganska nyligen. Jag tror att den till och med kom efter att EU-kommissionen hade presenterat sitt förslag. Vi är dock inte helt obekanta med

vad som står där eftersom vi har medverkat i den. Den har legat som grund, för vi har velat driva på för att se vad vattnet som färdväg kan ha för betydelse. Det tror vi är viktigt.

När det gäller att åka buss i stället för tåg står vi alla inför utmaningen att när det är möjligt lämna bilen för att i stället åka med ett kollektivt färdmedel. När jag är ute i landet på platser med lågtrafikerade järnvägar som inte är elektrifierade och dåligt underhållna sedan många år möter jag ofta tanken att renovera upp dem så att man kan åka tåg. Det är ingen dålig tanke, men den tar ofta lång tid att förverkliga.

När vi nu tittar på hur vi kan öka kapaciteten på järnvägen kan det vara ett alternativ att låta godset gå men inte konkurrera med persontrafiken. Då ska man inte glömma bussen. Det handlar inte om att sluta åka tåg för att i stället åka buss utan om att lämna bilen för att hellre åka buss. Det är en diskussion om arbetspendling.

Suzanne Svensson nämnde E22 som är en Europaväg. Jag har åkt på den och konstaterat att den inte riktigt är som en Europaväg. För inte så länge sedan var jag i Sölve och gjorde en avspark för den etapp av E22 som ska gå till Stensnäs. Den är viktig inte minst för godstransport, men också för arbetspendling.

Suzanne Svensson nämnde Jämfö, skolan och de 30 kilometerna. Jag har inte varit där, men jag har sett bilder. Det är också en etapp som finns med i den plan som är beslutad.

När jag träffar representanter från Ikea och Älmhult – det gäller förmodligen också Volvo och Olofström – talar man om Sydostlänken, det vill säga hur man kan binda samman Stambanan och komma till Blekinges hamnar. En järnvägsutredning är nu på gång – det måste man göra först. Staten står för 50 procent via Trafikverket; förresten blir det en medfinansiering av intressenter.

I den kapacitetsutredning som Trafikverket ska göra där man tittar på kort, medellång och lång sikt tittar man på flaskhalsar och kapacitetsbrist utifrån godsstråksperspektiv. Där kommer noder som hamnar in. Suzanne Svensson nämnde Hamnstrategiutredningen i förbigående. Jag tror att vi är tillbaka där för att få en helhet inom landet och internationellt. Den utredningen får jag den 30 april.

Fru talman! Även om inte allt står med just nu är detta ett levande dokument. Vi har med oss både kunskap och insikt och Sveriges behov av att kunna transportera, exportera och importera.

Anf. 110 SUZANNE SVENSSON (S):

Fru talman! Jag tänkte faktiskt prata lite om Volvo och Ikea. Thomas Carlzon som är vd på Ikea AB och Magnus Hellsten som är vice ordförande för tillverkningen vid Volvo Personvagnar hade en insändare i Dagens Industri den 20 januari. Där belyser de problemet med den felande länken på 14 kilometer, den så kallade Sydostlänken. Den ingår i den del som vi kallar Motorways of the Sea Karlshamn–Klaipėda. Där ligger förberedelserna. I insändaren belyser de problemet med bristande järnväg. Den behövs för att människor ska kunna ta sig till sina arbeten. Det är många pendlare till arbetsplatserna. Det är över 6 500 personer som jobbar i Olofström och Älmhult. Den behövs också för att binda ihop Blekinge kustbana med Södra stambanan och för att man ska kunna få ut gods och produkter på ett snabbt och bra sätt.

Prot. 2011/12:62
26 januari

*Svar på
interpellationer*

Jag lämnar över artikeln. Jag instämmer med vad Thomas Carlzon och Magnus Hellsten uttrycker i den.

Anf. 111 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M):

Fru talman! Den debatt som vi har haft här i dag visar på behovet av att hitta kombinationen av långsiktighet för kommuner, regioner och nationen när det gäller infrastruktur och behovet av flexibilitet när det uppstår förändringar i vår omvärld eller i vår lokala nära värld. Det är en utmaning när vi planerar infrastrukturen. Därför jobbar vi med att förkorta och förenkla planeringsförutsättningarna. Det är också därför som jag jobbar med kapacitetsutredningen tillsammans med Trafikverket. Vi kunde konstatera att trots att vi har investerat nästan 500 miljarder i infrastruktur de kommande tolv åren kommer vi att ha kapacitetsbrist och flaskhalsar. Sydostlänken finns inte med i planen. Det handlar om ca 1 ½ miljard. Nu börjar man i alla fall med järnvägsutredningen.

Man måste titta på hur marknaden och exportflödena ser ut. Vi har helt nya utmaningar med nya länder på andra sidan Östersjön som vi inte har haft samma kontakt med tidigare. Östersjön var en gång i tiden vår handelsväg. Jag tror att den kommer att vara det även framöver.

Överläggningen var härmed avslutad.

12 § Svar på interpellation 2011/12:175 om svensk klimatpolitik efter Durban

Anf. 112 Miljöminister LENA EK (C):

Fru talman! Ärade ledamöter och åhörare! Helena Leander har frågat mig hur jag avser att gå före på klimatområdet i väntan på ett globalt klimatavtal samt om jag avser att genomföra fler av de förslag som lades fram av Klimatberedningen.

Klimatmötet i Durban var en framgång och pekar ut en plan mot en global överenskommelse där alla är med. Men liksom Ban Ki Moon anser jag att vi ska fortsätta att höja ambitionsnivån med kraftfulla insatser på hemmaplan för att minska utsläppen av växthusgaser redan innan ett globalt klimatavtal är på plats.

Sverige ska visa ledarskap både genom det vi gör här hemma, i arbetet inom EU och internationellt. Sverige tar sin del av ansvaret för att begränsa utsläppen till hållbara nivåer. Vi har slagit fast ett klimatmål att minska utsläppen för Sverige med 40 procent till 2020. En kontrollstation ska genomföras 2015 för att analysera den faktiska utvecklingen i förhållande till målen. Vi har slagit fast målet om en fossiloberoende fordonsflotta till 2030. Regeringen har gett Naturvårdsverket i uppdrag att undersöka möjligheterna att rapportera preliminär utsläppsstatistik avseende föregående år så att vi bättre kan följa utvecklingen och vidta åtgärder.

Vår målsättning med Färdplan 2050 är en ambitiös klimatpolitik, men den innehåller också stora möjligheter att stärka den svenska konkurrenskraften. Jag vill se en omfattande förnyelse och modernisering av det

svenska samhället för att nå den strukturella omställning som krävs för att vi ska uppnå visionen om ett Sverige utan nettoutsläpp 2050.

Det behövs en noggrann analys, sektor för sektor, där en rad möjliga åtgärder undersöks. Det bör vara en gemensam insats där stora delar av samhället engageras. Det är dock för tidigt att redan nu peka ut vilka åtgärder vi ska genomföra då. Naturvårdsverket har fått i uppdrag att göra ett underlag för en svensk färdplan för att uppnå visionen om att Sverige inte ska ha några klimatutsläpp netto till 2050. Man ska både visa vad som är möjligt i olika samhällssektorer och beskriva vägar dit inklusive styrmedel. Jag utgår från att olika konkreta förslag, inklusive de förslag som Klimatberedningen kom fram till, ingår i underlaget som Naturvårdsverket för närvarande arbetar med. Naturvårdsverket ska redovisa sitt underlag för Färdplan 2050 i slutet av detta år. En delrapport väntas redan de närmaste dagarna och kommer att bli avstamp för en viktig diskussion i den referensgrupp som jag har tillsatt som ett led i arbetet för delaktighet och för att plocka upp alla de initiativ och förslag som jag vet finns i olika delar av vårt samhälle och som inte ens Klimatberedningen hade med i sitt material.

Färdplan 2050 är en möjlighet att ta till vara det breda engagemang och kunnande som finns runt om i Sverige. Alla är berörda och alla ska ges möjlighet att vara delaktiga i denna modernisering. Det innebär nya möjligheter för våra innovatörer och vårt näringsliv att konkurrera med energisnål och klimatsmart teknik samtidigt som vi klarar vår tids ödesfråga, klimatet.

Anf. 113 HELENA LEANDER (MP):

Fru talman! Tack, miljöministern, för svaret. Jag tackar särskilt för att miljöministern delar min inställning att vi inte kan slå av på takten i klimatarbetet i väntan på ett globalt klimatavtal utan måste göra vad vi kan för att gå före i klimatarbetet på hemmaplan.

Ska vi ha en ärlig chans att klara tvågradersmålet måste alla ansvars-tagande länder gå före och visa att vi kan mer än vad vi lovade i Durban.

Det är inte kört, men det krävs action här och nu.

Vad gör miljöministern då? Jo, hon avvaktar i väntan på en färdplan för ett Sverige som ska vara utan nettoutsläpp av växthusgaser till 2050.

Jag brukar vara den första att tjata om vikten av långsiktighet, så det är helt rätt att redan nu börja tänka på 2050 och tänka på hur vi ska få bort våra fossila utsläpp helt. Man kan givetvis diskutera årtal och definitioner, men inriktningen är god.

Problemet är att klimatfrågan inte bara är långsiktig utan också i högsta grad akut. Vi behöver vända de globala utsläppssiffrorna från ökning till minskning inom loppet av några år om vi ska ha en chans att klara tvågradersmålet. Då ska vi veta att tvågradersmålet inte är frid och fröjd utan innebär avsevärda klimatkonsekvenser. Visserligen är Sveriges bidrag till denna globala utsläppstrend begränsat, inte för att vi skulle släppa ut ovanligt lite utan för att vi är ovanligt få. Men länder som är progressiva och som går före kan också inspirera andra och se till att vi får effekt på de globala utsläppssiffrorna. Men då krävs det action här och nu, inte 2050.

Jag är övertygad om att det finns många goda förslag ute i samhället som Naturvårdsverket kan ta fram, förslag som inte fanns med i Klimat-

Prot. 2011/12:62
26 januari

Svar på
interpellationer

beredningen. Men det finns ingen anledning att lägga klimatpolitiken i träda i väntan på detta arbete med Färdplan 2050. Vi har i alla fall en grund i de förslag som redan finns framtagna av en i de flesta delar enig klimatberedning. Klimatberedningen hade ett femtiotal olika förslagspunkter, varav en del punkter var paket innehållande flera punkter. Det är alltså ganska många förslag som man kan plocka från. Klimatberedningen menade att man skulle påbörja dessa saker omedelbart och att de skulle vara fullt utvecklade till 2020. Nu blev det inte riktigt så, även om det inte är 2020 än.

Vi kan i alla fall konstatera att det än så länge har varit lite snålt med resultat. Visserligen är en del av dessa förslag ganska allmänt hållna, och det kan vara svårt att avgöra om man har genomfört dem eller ej. Men vi kan nöja oss med dem som man kunde kvantifiera. Det var tio tydliga styrmedel som man kunde beräkna hur mycket utsläppsminskningar de skulle ge. Regeringen har genomfört två. Åtta, som skulle motsvara utsläppsminskningar på fyra miljoner ton, har man helt brutalt dissat. Varför har man gjort det? Har vi råd att säga nej till dessa utsläppsminskningar?

Nu är visserligen regeringens klimatmål så lågt satta – 27 procent till 2020, om man räknar bort det som vi ska köpa från utlandet – att vi i princip borde kunna rulla i mål på gamla meriter. Men trots att målen är så lågt satta att man inte borde kunna sjabbla bort dem ser vi av siffrorna från 2010 som nyss kommit att vi ökar utsläppen med 11 procent från året innan. Förvisso spelar kalla vintrar in liksom konjunkturuppgång och vår ständigt opålitliga kärnkraft. Men 11 procent är ändå ganska mycket. Klimatpolitiken borde kunna bättre än så.

Är det inte dags att börja damma av Klimatberedningens gamla förslag, Lena Ek?

Anf. 114 JENS HOLM (V):

Fru talman! Detta är en viktig debatt, i synnerhet med tanke på att utsläppen i Sverige nu ökar – enligt den senaste statistiken från 59,7 miljoner ton till 66,2 miljoner ton. Då krävs det nya och robusta åtgärder för att minska de svenska utsläppen av växthusgaser.

Därför oroar Fredrik Reinfeldts regeringsdeklaration från 2010 mig då han sade: Beslutade och aviserade klimatåtgärder räcker för att uppnå klimatmålet.

Jag hoppas att miljöminister Lena Ek här och nu kan presentera nya och robusta åtgärder så att vi ser till att utsläppskurvan börja peka nedåt kraftigt i Sverige.

Jag skulle vilja fokusera på en sak, och det gäller Lena Eks svar till interpellanten. Det gäller visionen att det inte ska finnas några nettoklimatutsläpp 2050. Som det ser ut i dag handlar regeringens klimatpolitik till ungefär en tredjedel om att regeringen köper billiga utsläppskrediter i andra länder. Lite drygt 30 procent av åtgärderna vidtas inte här i Sverige, utan det är fråga om uppköp av billiga utsläppskrediter.

Jag har en fråga om denna vision för 2050. Är det regeringens vision att man ska tillgodoräkna sig uppköp av billiga utsläppskrediter, eller är det en vision för att vi inte har några klimatutsläpp alls där vi inte kan tillgodogöra oss sådana utsläppskrediter?

Anf. 115 ROGER TIEFENSEE (C):

Fru talman! Helena Leanders interpellation är mycket angelägen eftersom klimathotet är allvarligt och angeläget att diskutera. Vi behöver ha en fortsatt omställning, och vi är på god väg när det gäller energisystemet. Elcertifikaten och en förenkling av tillståndsprövningen när det gäller till exempel byggande av vindkraft gör att vindkraften har ökat kraftigt under de senaste åren. Men mycket återstår att göra när det gäller transportsektorn.

Helena Leander lyfter fram just Klimatberedningens olika förslag. Det är sant att Klimatberedningen hade en mängd olika förslag. Några beräknades av Klimatberedningen. Först remissbehandlades förslaget, och sedan beredde regeringen det. När regeringen gjorde beräkningar av detta kom man inte fram till samma omfattning av effekterna. Det skulle därför vara intressant om Helena Leander kunde peka lite mer exakt på vilka nivåer som hon räknar på och vilka åtgärder som det motsvaras av.

En sådan åtgärd som fanns med i Klimatberedningens förslag var en kilometerskatt. Jag tror inte att man hade beräknat en så stor klimateffekt av den ens i Klimatberedningen. Kilometerskatten är många gånger ett stort paradnummer i oppositionens budgetar. Det sägs att den ska ge en klimateffekt, men det är oklart hur den ska utformas. Det viktigaste och mest tydliga är att den ska dra in 4 miljarder till statskassan. Det är det som man vet. Men vem som ska betala och vilken klimateffekt den ska få är oklart. Det vore därför intressant om Helena Leander kunde upplysa om det.

Tittar man på vad regeringen har gjort och som är beslutat men som man ännu inte har sett den fulla effekten av gjorde regeringen i samband med energi- och klimatöverenskommelsen ett klimatskattepaket. Målet för detta paket var ekonomiska styrmedel som skulle ge en minskning av koldioxidutsläppen med 2 miljoner ton till 2020. Som en del av det var det till exempel en skattebefrielse för miljöbilar under fem år, och fordonsskatten får en högre klimatfaktor, vilket jag tror är en av de åtgärder som även Helena Leander borrar av i Klimatberedningens förslag.

Det inkluderade även en höjd energiskatt på diesel och en höjd koldioxidskatt för uppvärmning av sektorer utanför EU:s utsläppshandelssystem. Detta är sådana förslag som ännu inte har fått full effekt. De påbörjades 2011. Sedan fortsätter de 2013 och 2015. Full effekt har vi alltså inte sett av regeringens klimatskattepaket.

Men det som är intressant i detta sammanhang är att det klimatskattepaket som beslutades av riksdagen 2009 hade större klimateffekt än den koldioxidskattehöjning i form av höjd bensinskatt som de rödgröna gick till val på. Det klimatskattepaket som redan är beslutat men som inte är fullt implementerat har en större effekt än det som de rödgröna gick till val på.

Anf. 116 Miljöminister LENA EK (C):

Fru talman! Detta är en mycket intressant diskussion. Jag tror att man måste sortera lite grann i tidsperspektiven. Man behöver också titta på vilka faktiska effekter olika förslag ger.

Jag tyckte att Roger Tiefensee uttryckte detta oerhört bra när han gick igenom delar av de gamla förslagen och tittade på hur de fungerar jämfört med klimatskattepaketet.

Prot. 2011/12:62

26 januari

Svar på
interpellationer

Det finns också åtgärder på andra områden där beslut är fattade där vi ännu inte ser effekter men där vi förväntar oss en ganska rejäl effekt. Jag tänker till exempel på energideklarering av fastigheter.

Under frågestunden tidigare här hade vi en diskussion med regeringens företrädare om kostnaden för boendet. Det är klart att energi och uppvärmning är en viktig del av boendekostnaden och en del, tror jag, som konsumenterna mer och mer tittar på.

Att fastigheter i ökande grad och stegvis nu ska energideklaras är ett annat exempel på klimatåtgärder som stegvis har effekt. Man sätter i gång en process där vi också hjälper konsumenten att välja en bättre kvalitet. I kombination med de ROT-avdrag som finns får man när man ser hur energideklarationen för ett hus är möjlighet att reparera och uppradera huset och att ge det en bättre klimatstatus.

Precis samma effekt som vid energideklarering av hushållsmaskiner har vi sett när konsumenten har kunnat välja. Vi har sett hur marknaden förbättrats när det gäller vitvaror i Europa. Det har skett med en enorm hastighet. När de här reglerna introducerades var hela sortimentet jämnt spritt på ett antal olika nivåer. Bara 5 procent hade bästa nivån. Efter några år såg vi att hela marknaden hade förändrats därför att konsumenten valde att inhandla kylskåp och tvättmaskiner på den översta nivån, så 95 procent av marknaden låg på den översta nivån.

Det här är naturligtvis väldigt viktiga effekter. I kombination med vilka effekter vi ska se i Sverige och hur vi ska klara de tuffa svenska klimatmålen finns det både åtgärder som beslutas i Sverige och åtgärder som beslutas inom EU. På en del av dem har Sverige och den svenska regeringen liksom jag själv i många år lagt ned otroligt mycket arbete för att få dem på plats just med tanken att det gynnar den europeiska inre marknaden och ger en konkurrensneutralitet så att vi skyddar också jobben. Dessutom hjälper det Sverige när det gäller våra svenska klimatmål och därför också i ett större omfång när det gäller den globala ambitionsnivån.

Ständigt jobbar vi med att undersöka vilka förslag vi kan trycka på för att de ska komma fram inom EU-systemet. Sett till den lista över förslag som kommer att lämnas av kommissionen handlar det om industri, om boende och om transporter – om både tunga transporter och personbilar. Där lägger vi nu upp ett arbetsprogram för att Sverige ska kunna vara oerhört drivande när det gäller de här förslagen inom olika samhällssektorer.

Naturligtvis tittar vi i Regeringskansliet och på många departement samtidigt på vad vi kan göra i Sverige för att stärka den här utvecklingen. Jag delar debattdeltagarnas åsikter att vetenskapen visar att tvågradersmålet nog är för högt satt, att vi förmodligen kommer att behöva sikta mot lägre nivåer.

Anf. 117 HELENA LEANDER (MP):

Fru talman! Jag börjar med att besvara Roger Tiefensees frågor.

För oss som inte har ett regeringskansli till vårt förfogande är det svårt att göra så många egna bedömningar av effekterna. Vi kan inte gärna överpröva Klimatberedningens siffror, utan jag får helt enkelt hänvisa till vad man där sagt och naturligtvis till vad regeringen sagt i sina bedömningar.

Till exempel gäller det de två bitar som jag bockat av på min lista över sådant som regeringen genomfört. Dels gäller den koldioxiddifferenterade fordonsbeskattningen. Där handlar det om 0,1 miljon ton. Dels gäller det höjd koldioxidskatt i icke handlande sektorn – lätt industri, jordbruk samt skogs- och vattenbruk. Där handlar det om 0,5 miljoner ton. Totalt blir det alltså 0,6 miljoner ton.

Roger Tiefensee påstår här att det beträffande de förslag som vi rödgröna gick till val på var mindre än regeringens hela klimatkpaket. Jag är glad över att få fortsätta debatten från före jul då jag inte riktigt hann bli klar. De förslag som ni redan hade genomfört var vi inte på något sätt emot. Tvärtom hade vi ofta egna förslag som gick därutöver. Efter att ni 2009 hade genomfört era förslag gick vi till val på ytterligare förslag, bland annat om höjd koldioxidskatt, som ni däremot var emot.

Jag har därför lite svårt att förstå hur ni kan hävda att ni var mer progressiva därför att ni redan hade gjort saker. Sedan ville vi göra ännu mer därutöver. Det ville inte ni.

Kilometerskatten, lastbilsskatten, är inte i första hand en klimatåtgärd utan en åtgärd för att, kan man säga, internalisera de externa effekter som lastbilarna för med sig utöver climateffekterna – att man ska få betala för alla andra samhällskostnader som orsakas. Icke desto mindre medför det miljökonsekvenser för klimatet – 0,4 miljoner ton enligt Klimatberedningen – så det är inte försumbara climateffekter även om detta inte är det överordnade syftet.

Det är viktigt att vi har med oss EU-perspektivet, så det känns tryggt att vi där har med oss Lena Ek som tidigare var väldigt tydlig om att EU behöver höja sin ambitionsnivå och om att det inte duger med minus 20 procent till år 2020 utan att det ska vara minst 30 procent. Men där har det blivit lite svajigare under den senaste tiden. Det vore bra om vi ändå kunde enas om att det är en jätteviktig fråga att vi skärper ambitionen på EU-nivå, för det får också konsekvenser för den handlande sektorn och tilldelningen av utsläppsrätter.

Så länge den tilldelningen är så övergenerös som den i dag är – man kan till och med få mer utsläppsrätter än man har utsläpp – sätter det självklart inte så stor press på omvandlingen av industrin till en mer modern industri som klarar framtidens utmaningar.

När vi ser att stora delar av utsläppsökningarna i Sverige beror på åtgärder inom den handlande sektorn är det jätteviktigt att vi jobbar på EU-nivå för att verkligen skärpa upp där.

Vi behöver också se vad vi kan göra på svensk nivå. Vi kan inte lita oss tillbaka och säga att så länge EU inte gör något gör inte heller vi något. Vi har ju en rad förslag från Klimatberedningen som jag menar att vi kan börja med att genomföra. Sedan kommer vi säkert att behöva göra mer därutöver.

Jag tror att Färdplan 2050 i ett längre perspektiv kan vara någonting väldigt viktigt. Men vi kan inte vänta, utan vi måste börja göra saker *nu*. Är det någonting i Klimatberedningens förslag som vi redan nu skulle kunna säga att vi var överens om 2008 och att vi kanske kan fortsätta att vara överens om det skulle det underlätta.

Anf. 118 JENS HOLM (V):

Fru talman! Jag tycker inte att jag riktigt fick svar från miljöministern om att det inte ska vara några nettoutsläpp 2050. Är det med eller utan uppköp av billiga utsläppskrediter? Tidigare under frågestunden här ställde jag samma fråga till miljöministern men fick inte heller då något svar. Därför upprepar jag frågan.

Varför är det då så viktigt att få besked om det här? Jo, därför att det handlar om en stor del av den svenska klimatpolitiken – om vi ska göra investeringar för framtiden, för verkliga utsläppsminskningar här och nu, eller om vi ska köpa billiga utsläppskrediter i form av så kallade CDM-projekt.

Det finns ett CDM-projekt tillsammans med Världsbanken som Sverige nyligen gått in i. Det är ett storskaligt vattenkraftsprojekt i byn Rampur i Himalaya i norra Indien.

Lokalinvanarna har protesterat mot detta storskaliga vattenkraftsprojekt därför att det har försämrat skördarna och grundvattnet. Människor klagar på att de får i sig en massa damm och annan miljöförstöring som sprits från det här bygget. Det har inte varit någon kommunikation med dem som bor i området. Människor har inte fått ekonomisk kompensation för de problem som det här projektet lett till. Man menar att projektet inte är additionellt, att det inte leder till några utsläppsminskningar.

Det här är bara ett exempel på en billig utsläppskredit som Sverige lägger pengar på – detta i stället för att göra utsläppsminskningar på hemmaplan. Därför vill jag beträffande visionen om inga nettoutsläpp 2050 veta om det är med eller utan CDM-utsläppskrediter i andra länder.

Anf. 119 ROGER TIEFENSEE (C):

Fru talman! Jag vill tacka Helena Leander för raka och tydliga svar. Vad Helena Leander säger här bekräftar att regeringens klimatskattepaket hade en större omfattning än klimateffekterna av de bensinskatteförändringar som de rödgröna gick till val på.

Det är helt sant att Alliansen inte gick till val på att höja koldioxidskatterna. Men i Klimatberedningens förslag fanns en bensinskattehöjning med 70 öre. Nu frågar Helena Leander om miljöminister Lena Ek och regeringen vill genomföra den. Då är väl svaret till Helena Leander: Har Miljöpartiet nu förslag på 70 öre i bensinskattehöjningar, eftersom man lyfter fram Klimatberedningens förslag?

Sedan tycker jag också att det är bra att få bekräftat att lastbilsskatten inte är någon klimatåtgärd. Den har en viss effekt, men framför allt är den fiskal. Det säger inte Helena Leander, men syftet är fiskalt. Det handlar om att ta in 4 miljarder. Håkan Juholt har tidigare talat om att man skulle bygga tunnelbana i Stockholm, men det handlar alltså om att göra andra infrastrukturinvesteringar.

Det är viktigt att se att tricksandet med statens inkomster och utgifter inte funkar om man ska sitta i regering och följa budgetlag. Det kan funka i en alternativ oppositionsmotion, men i regeringens budgetproposition måste det vara tydligt om vi ska öka investeringarna i infrastruktur, vilket jag tycker att vi ska göra. Det är kanske en av de viktigaste åtgärderna vi kommer att ha med propositionen framåt. Då måste man höja anslagen. Det går inte att hålla på att lånefinansiera och tro att man kan finansiera detta via en lastbilsskatt som inte har någon klimateffekt.

Anf. 120 Miljöminister LENA EK (C):

Fru talman! Vi rör oss nu över väldigt stora områden. Jag måste säga att jag tycker att det av respekt för Helena Leander, som har skrivit en seriös interpellation, är ganska sjyst om vi håller oss till hennes frågor. Vi kommer att diskutera till exempel CDM i nästa interpellationsdebatt. Jag är fullt beredd att svara på alla dessa frågor då, men det är anledningen till att jag nu försöker respektera den text som är inlämnad till mig ifrån Helena Leander.

Färdplan 2050 är en oerhört viktig del. Det finns två; det kanske är något förvirrande. Kommissionen har föreslagit en Färdplan 2050 som inte har blivit antagen. Polen vetolade detta beslut på Miljörådet i somras, vilket vi har diskuterat förut. Det var oerhört synd. Där fanns nämligen en sektorsvis genomgång av hur Europas samlade medlemsländer ska klara de europeiska klimatmålen. Jag har tyckt att den samlade strategiska arbetsmetoden är jätte viktig och väldigt bra.

Naturvårdsverket har ett uppdrag att titta på hur vi ska nå 2050. Där betraktar jag de mål vi har till 2020 som etappmål, för om vi ska klara det tuffa målet att vara nettoneutrala 2050 måste vi nog faktiskt se till att vi har klarat 40 procent 2020. Det hänger alltså väldigt mycket ihop, och det innebär att vi i detta arbete tittar på åtgärder som är väldigt snabba och nära i tid, medellångt och det som ger resultat på längre sikt.

Min tro är nämligen att detta inte är lätt och att vi därför behöver använda alla möjligheter vi har som vi tycker ger bra utdelning, sektor för sektor, för att klara minus 40 till 2020, en fossilfri fordonsflotta och sedan landa i det allra svåraste – att ha ett klimatneutralt samhälle 2050.

Förutom detta har jag själv kallat in en grupp experter som vi har haft ett stort, öppet möte med, där vi diskuterade just arbetssättet. Där finns representanter för alla samhällssektorer och även för miljöorganisationerna, som alltid har väldigt mycket viktiga saker att tillföra i dessa sammanhang. Vi har haft ett möte, och jag har nu planerat in nästa. Där tror jag att det, förutom att Regeringskansliet lägger all kunskap som finns i att klara de olika målen samlat, strategiskt och med bevarad eller helst ökad konkurrenskraft för Sverige, finns saker som de som jobbar särskilt i en viss sektor kan tillföra och som miljöorganisationer kan tillföra.

Därför hävdar jag att just det strategiska arbetet med 2050-målet också är villkoret för att vi ska klara 2020. Det är det sätt jag tänker på. Det handlar om att få det samlat och att det inte ska bli hackigt. Det ska vara en bra investeringshorisont för industrin, och människor ska veta vartåt vi siktar. Det tror jag egentligen är det bästa svaret på Helena Leanders interpellation.

Här måste vi naturligtvis, givet vad vi gör i Sverige och hur situationen utvecklas här, lägga otroligt mycket kraft och arbete på att se till att EU fattar rätt beslut. Jag ber att få återkomma till det i nästa inlägg.

Anf. 121 HELENA LEANDER (MP):

Fru talman! Först vill jag säga till Roger Tiefensee: Ja, vi har med en höjning av koldioxidskatten enligt Klimatberedningens förslag i vår budget. Kilometerskatten är i första hand en styrande skatt för att komma till rätta med diverse miljöproblem och andra problem som är förknippade med den tunga lastbilstrafiken.

Prot. 2011/12:62
26 januari

Svar på
interpellationer

Icke desto mindre skulle den rimligen ge intäkter, och det skulle bli väldigt konstigt att ha en budget där man inför en skatt men inte låtsas om att man får pengar för den. Det tycker jag skulle vara mer tveksamt än att tala om att vi faktiskt får pengar för skatten och att vi kan använda dessa till att bygga ut en klimatsmart infrastruktur – järnvägar och så vidare – så att människor kan förflytta sig mer klimatsmart.

Sedan, till Lena Ek: Jag tycker att det är bra att man har ett långsiktigt tänk och att man verkligen går strategiskt och grundligt till väga – att man tittar på vad vi kan göra i olika sektorer och vad vi kan ha för generella styrmedel. Vi kan dock inte ha enbart detta. Jag känner en viss frustration som jag hoppas att miljöministern kanske ändå kan ha viss förståelse för. Under förra mandatperioden stod vi nämligen och skrek att det var jättebråttom och att vi måste göra något. Då sade man: Vi tillsätter Klimatberedningen. Där kommer alla förslag.

Det kom jättemånga förslag, och man antog några stycken. Nu säger man: Ja, vi har Färdplan 2050. Där kommer alla förslag.

Det där långsiktiga behövs absolut, men vi behöver också börja göra saker *nu*. 2015 måste utsläppen ha vänt ned om vi ska ha en chans att nå tvågradersmålet. Det är därför jag står här och är lite frustrerad, trots att jag vet att även miljöministern vill väl. Det är bra att man ska gå grundligt och noggrant till väga, men vi måste också börja göra saker nu. Det är denna frustration jag vill få utlopp för. Jag hoppas att vi kanske så småningom – gärna väldigt snart – kan få lite konkreta förslag.

Anf. 122 Miljöminister LENA EK (C):

Fru talman! Oj – om jag delar Helena Leanders frustration? Ja, det kan jag säga att jag gör. Jag har en enorm förståelse för den.

Jag skulle återkomma lite grann till situationen på EU-sidan, för det är också en viktig plattform och spelplan när det gäller just klimatfrågorna. Där pågår ett arbete med att diskutera just om EU ska höja sina mål till 30 procent. Eftersom Nicholas Sterns uträkningar visar att det – för att sammanfatta den rapporten på tio sekunder – just i en sådan här konjunktursituation är billigast att göra det man ändå måste göra.

Kommissionen har aviserat att man ska titta på hur detta slår ekonomiskt för EU:s ram och den inre marknaden samt hur man kan förstärka konkurrenskraften och hur detta förstärker konkurrenskraften. Kommissionen hade lovat detta dokument för ett par veckor sedan. Det har inte kommit än. Jag kollar varje dag om det är på väg, och än har det inte kommit. Det är en otroligt viktig nyckel för att fortsätta vrida om utvecklingen EU-gemensamt. Det är förstås *en* källa till frustration. Vi följer och försöker arbeta väldigt hårt med det förhandlingsarbete som pågår inom EU för att stärka denna diskussion och få den åt rätt håll.

När det gäller den svenska nivån håller jag med. Mitt sätt att försöka hitta åtgärder på kort och lång sikt och att få det strukturerat är det arbete som pågår med den svenska Färdplan 2050. Utöver det hoppas jag att vi också ska kunna följa upp detta i varje årlig budgetproposition och återkomma med kortfristiga åtgärder.

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 123 Miljöminister LENA EK (C):

Fru talman, ärade ledamöter och åhörare! Jens Holm har ställt följande fyra frågor till mig:

Vilka nya åtgärder för att minska utsläppen av växthusgaser ämnar miljöministern vidta?

Hur ser miljöministern på klimatmötets beslut om CDM, vilket betyder clean development mechanism och är ett klimatprojekt inom FN:s hägn, exempelvis avseende inkluderande av CCS i systemet? CCS står för carbon capture and storage, alltså avskiljande och lagring av klimatgaser.

Är miljöministern nöjd med beslutet om tekniköverföring, och kommer miljöministern att verka för att lagar och bestämmelser kring patent- och immaterialrätt reformeras för att underlätta tekniköverföring?

När avser miljöministern att börja driva målet att minska EU:s utsläpp med 30 procent?

När det gäller hur vi ska minska utsläppen av växthusgaser skulle jag vilja referera tillbaka till den debatt som vi precis nyss har avslutat om Helena Leanders interpellation 2011/12:175. I mitt svar har jag beskrivit hur Sverige ska visa ledarskap såväl nationellt som inom EU och internationellt. Jag pekade där på vårt arbete för att begränsa utsläppen genom vårt nationella mål att minska utsläppen med 40 procent till 2020 och genom arbetet med en svensk färdplan för att uppnå visionen om ett Sverige utan nettoutsläpp av växthusgaser år 2050, Färdplan 2050.

Ett första steg i arbetet blir beredningen av den delrapport som Naturvårdsverket kommer med inom kort. Det blir också viktigt att ytterligare analysera Naturvårdsverkets statistik för utsläppsutvecklingen 2010, som var en tydlig påminnelse om hur viktigt det är att vi fortsätter ansträngningarna för att få ned utsläppen också på kort sikt. Samtidigt visar Naturvårdsverket i sin analys att utsläppsökningen till större delen förklaras av ovanligt kall väderlek och ekonomisk återhämtning efter en mycket djup nedgång inom industrin året innan.

Den andra frågan gäller klimatprojektet CDM, clean development mechanism, och hur det har hanterats i Durban. Sådana klimatprojekt åstadkommer inte bara kostnadseffektiva utsläppsminskningar utan också tekniköverföring, bidrag till hållbar utveckling och omställning i utvecklingsländer samt finansiering av FN:s anpassningsfond.

Transparensen i CDM-processen möjliggör en löpande kritisk granskning, och kritiken leder till ett kontinuerligt arbete med att förbättra mekanismens funktion och tillförlitlighet. Viktiga frågor är projektens miljömässiga integritet och additionalitet samt att säkra att utvecklingsländernas stöd för och efterfrågan på CDM kan förenas med ett balanserat utrymme för sådana projekt.

Någon större genomgripande reform i Durban av det slag som Jens Holm antyder stod faktiskt aldrig på dagordningen, men arbetet med förbättringar pågår oavbrutet. Särskilt vill jag nämna den fristående kommitté som CDM-styrelsen tillsatt och som ska lämna en rapport i slutet av 2012 och förslag på förbättringar rörande exempelvis transparens och additionalitet.

*Svar på
interpellationer*

När det gäller CCS, carbon capture and storage, alltså lagring av växthusgaser, som klimatprojekt antogs bestämmelser om hur sådana projekt ska kunna genomföras. Regelverket uppfyller de krav som Sverige och EU har ställt. Att CCS nu inkluderas i CDM – här är det många förkortningar – har under överskådlig framtid ingen stor praktisk betydelse. Några carbon capture and storage-projekt som står eller faller med om CDM kan tillämpas på dem kan knappast förutses under överskådlig tid eftersom bidraget till finansieringen är alltför litet. Det innebär att i praktiken ser vi inte att det här kommer att äga rum inom dessa ramar. Om metoderna för carbon capture and storage kan utvecklas och effektiviseras kan det eventuellt bli ett viktigt verktyg för såväl i-länder som u-länder för att minska nettoutsläppen av växthusgaser. Min bedömning är att det återstår en hel del arbete innan dess.

Arbetet med att underlätta utveckling och överföring av klimativänlig teknik till utvecklingsländerna är helt centralt för att vi ska kunna möta klimatutmaningen. Vid sidan av CDM behövs flera verktyg för tekniköverföring. Det var därför bra att vi i Durban kunde gå vidare med beslutet från Cancún om det nya teknikcentret. Min bedömning är att det kommer att kunna spela en viktig roll tillsammans med många andra organisationer som arbetar med tekniköverföring, inte minst svenska myndigheter och företag.

När det gäller frågan om immaterialrättens och framför allt patenträttens roll har jag, och EU, en annan ståndpunkt än interpellanten. Vi är övertygade om att patenträtten är en förutsättning för att få fram ny klimativänlig teknik i tillräcklig omfattning, något som i sin tur är avgörande för att vi ska kunna möta klimatutmaningen.

Herr talman! Jag ber att få återkomma med resterande del av svaret i nästa inlägg, eftersom det är ett oerhört omfattande interpellationssvar.

Anf. 124 JENS HOLM (V):

Herr talman! Jag tackar miljöministern, som gjorde ett tappert försök att besvara den långa interpellationen, för det svar som jag har fått skriftligen i sin helhet och nästan allt uppläst. Det ger oss ett bra underlag för diskussion.

Till att börja med kanske jag kan få svar på den fråga som jag tidigare ställde, nämligen om visionen inga nettoutsläpp i Sverige 2050. Ska Sverige tillgodoräkna sig uppköp av billiga utsläppskrediter, CDM och JI, som det brukar kallas, eller är det verkliga utsläppsminskningar som ska göras på hemmaplan?

Det andra som jag vill ta upp är en viktig fråga som rör patent- och immaterialrätt, som jag tycker diskuteras alldeles för sällan när vi pratar klimatpolitik. Den absoluta merparten av patenten på förnybar energi, till exempel solenergi eller vindenergi, finns hos ett fåtal företag i Europa och USA. Ifall ett fattigt land vill använda sig av den tekniken är de ofta förhindrade att göra det eftersom de måste betala dyra licenser för det.

Det har varit en lång diskussion inom klimatrörelsen på toppmötena. Jag vet att vid Balitoppmötet 2007 – jag tror att Lena Ek själv var där – beslutade man att se över patent- och immaterialrätten och att med en eventuell reform av patent- och immaterialrätt se hur man lättare kan överföra teknik till utvecklingsländer.

Det jag menar att man kan använda som modell är serviceavtalet TRIPS. Där regleras till exempel patent på läkemedel. Och där har man sagt att för livsbesparande läkemedel, till exempel hivmediciner, sätter man patenten åt sidan. Länder som Indien, Brasilien och andra kan utveckla lokala bromsmediciner utan att vara tvungna att betala väldigt dyra licenser till ett fåtal monopolläkemedelsföretag i den rika världen. På precis samma sätt borde man kunna diskutera, eftersom det här är en fråga om överlevnad, möjligheten, inte att ta bort patent – de ska finnas kvar – för utvecklingsländer att slippa betala licenser så att de kan använda sig av den senaste tekniken billigt eller helt enkelt kostnadsfritt.

Det är inte första gången som vi här i kammaren diskuterar frågan om att skala upp EU:s ambitioner till 30 procent. I oktober fick jag besked från Lena Ek att hon ville att EU skulle ta steget att minska sina utsläpp med 30 procent. EU-kommissionen själv konstaterar i färdplanen som diskuterades tidigare att ungefär 17 procent av utsläppsminskningarna redan har gjorts. Man kan alltså promenera i mål vad gäller 20-procents-målet. Och man konstaterar att om man skalar upp till 30 procent leder det till ökade investeringar i förnybar energi och hållbara transporter. Kort och gott: Vi tar stegen mot en grön ekonomi. Det är inte bara så att vi faktiskt minskar utsläppen, utan vi har också enorma möjligheter att skapa nya jobb inom de här sektorerna. Det är därför som jag tycker att Sverige verkligen skulle säga klart och tydligt på EU-nivå att det är dags att öka ambitionerna till att minska utsläppen med minst 30 procent.

Den här frågan har stötts och blötts så otroligt länge. Nu är det dags att vi sätter ned foten och hjälper de goda krafter i världen som vill att EU ska skärpa sina utsläppsminskningsambitioner.

Anf. 125 Miljöminister LENA EK (C):

Herr talman! För att avsluta svaret på interpellationen vill jag bara säga att vi har diskuterat den fjärde frågan om 30 procent i en halvtimme. Vi kanske kan fokusera på två av de andra frågorna.

Vi måste sätta en del saker på sin rätta plats i det här sammanhanget. Jens Holm har, liksom jag, varit närvarande vid ett antal klimatförhandlingar inom FN:s ram. Jag vet inte om man kan säga att det är väldigt lätt och att det går snabbt framåt, för att vara ironisk. Jag vill tydliggöra att jag var ironisk i den formuleringen. Det är jättesvårt. Det är oerhört komplicerat och väldigt knöliga förhandlingar. Det är det ena.

Jens Holm, som liksom jag har varit i EU-parlamentet, har stött på frågan om patent inom de internationella förhandlingarna när det gäller TRIPS-avtalet och när det gäller EU-patent. Det är ett område som har varit otroligt snårigt. Sedan EU bildades har alla sagt att ett gemensamt EU-patent är väldigt bra för EU och för den inre marknaden för att man inte ska behöva söka patent i varje land och åtminstone kunna spara tid och pengar inom EU. Efter 30 års förhandlande har vi fortfarande inte löst den frågan inom EU.

Då tycker jag att det är farligt att blanda in patentfrågorna i klimatförhandlingarna. Det är två områden som i sig, vart och ett, är otroligt snåriga. Vi har även olika åsikter om patenträttens roll i många sammanhang. Även i ett strategiskt perspektiv, om vi ska komma fram i de otroligt krångliga klimatförhandlingarna globalt, tror jag inte på detta. Därmed inte sagt att jag inte tycker att det är en viktig fråga. Jag tycker att

det finns en poäng i Jens Holms tredje fråga i interpellationen. Därför var jag oerhört lättad när vi efter mycket svåra diskussioner i Durban kunde komma överens om att vi inte behandlar patentfrågorna ihop med klimatfrågorna. Vi lyfter dem till WIPO, World Intellectual Property Organization, som är FN:s organisation. Jag tror att det är mycket viktigt.

Där har man också efter flera decenniers förhandlingar kommit fram till en uppgörelse, den här TRIPS-uppgörelsen som Jens Holm refererade till. Där kunde man äntligen se till att vi kan tillgodose den fattiga världens behov av hiv/aids-bromsmediciner. Det var en otrolig lättnad för oss alla eftersom det var en så viktig fråga.

Det är möjligt att det går att ta den här diskussionen, men låt oss komma överens om att vi försöker köra klimatfrågorna i det spåret och patentfrågorna gällande klimatteknik i patentspåret så att vi har någon chans att komma fram i de här frågorna vartefter.

Sedan har vi detta med CDM. Det finns anledning att förbättra de här klimatprojekten. Det har fattats beslut – delvis i Durban men också i den särskilda FN-kommitté som hanterar klimatprojekten, så kallade CDM – om högre materialitet, det vill säga mer fokus på innehållet, och högre additionalitet, det vill säga mer fokus på nytta av innehållet. Innehåll och nytta tillsammans gör att det här blir mycket bättre. Det har den svenska regeringen arbetat stenhårt för eftersom det är så viktigt.

Det finns också en speciell kommitté som genomlyser och analyserar. Den ska rapportera en dialog i höst som handlar om CDM-projekten och kvaliteten i dessa. Jag tycker att det är lite orättvist att döma ut CDM-systemet.

Anf. 126 JENS HOLM (V):

Herr talman! Jag börjar med patent- och immaterialrätt. Poängen med att diskutera det här inom ramen för klimatförhandlingarna är att det är så otroligt viktigt att underlätta överförandet av ny teknik till utvecklingsländer. Om vi inte lägger det på klimatbogen tror jag att det är oerhört svårt att få igenom någonting inom till exempel WIPO.

Det är intressant att miljöministern tar upp WIPO. Det finns ett annat internationellt avtal som nu håller på att klubbas igenom. Det heter ACTA. Det ska vara ett globalt avtal mot varumärkesförfälskning. Det här ACTA-avtalet borde verkligen sortera under WIPO, men det har man lyft ut eftersom man där inte kan komma överens med en del viktiga länder. Nu håller EU, USA och Japan på att klubba igenom detta ändå. ACTA-avtalet kan leda till att man försvårar överförandet av livsbesparande mediciner till exempel. Jag undrar varför man sätter en sådan prioritet på en sådan sak. Varför struntar man kort och gott i överförandet av ny teknik till utvecklingsländer? Jag tycker att det är någonting som skorrar falskt här i de internationella förhandlingarna.

Min poäng är att det inte skulle vara så himla komplicerat att säga till utvecklingsländerna att de inte behöver betala de här licenserna när de vill använda den senaste tekniken för att till exempel investera i förnybar energi. Om viljan bara fanns där tror jag att man skulle kunna lösa det ganska lätt.

Sedan pratade vi om CDM, de här billiga utsläppskrediterna. Lena Ek säger att det är för tidigt att döma ut systemet. Men frågan är om det inte är lite för tidigt att förlita sig så starkt som regeringen gör på det här

systemet. En tredjedel av regeringens klimatpolitik handlar om att man köper billiga utsläppskrediter.

Tidigare under frågestunden nämnde jag det storskaliga vattenkraftsprojektet Rampur som ligger i norra Indien. Lokalinvanarna – jag träffade människor när jag var i Durban senast – berättade för mig att skördarna har försämrats liksom grundvattnet. Det är ingen som har pratar med de lokalinvanare som bor i området. De har inte fått någon ekonomisk kompensation. Det här projektet hade redan en världsbanksfinansiering 2007, men det började kallas för ett CDM-projekt under hösten 2011. Det fanns alltså redan pengar. Då kan man fråga sig om det över huvud taget är additionellt när finansieringen redan fanns. Det här är ett sådant projekt som Lena Ek och regeringen stöder genom våra pengar till CDM. Jag tycker att om man förlitar sig så mycket på de här utsläppskrediterna ska man verkligen veta vad de här projekten handlar om. Det här projektet i Rampur i Indien är ett storskaligt vattenkraftsprojekt. Det handlar om över 400 megawatt installerad el varje år som ska produceras. Det är inget litet mysigt vattenkraftverk som man har investerat pengar i.

Avslutningsvis vill jag ta upp en annan sak som jag inte heller fick svar på. Det låter jätteintressant att det inte ska vara några nettoutsläpp 2050. Men kommer man då att förlita sig på CDM, eller handlar det om 100 procent åtgärder i Sverige?

Anf. 127 Miljöminister LENA EK (C):

Herr talman! Den här diskussionen kom upp när vi var i Durban. Då fick också Jens Holm ett material som visade samtliga CDM-projekt, samtlig finansiering och hur vi investerar i detta.

Det är ganska bra om man anmäler vilka frågor man vill diskutera, för då kan vi plocka fram underlag för det, fortsätta en sådan här folkbildande insats och titta på de olika sakerna.

CDM-projekten regleras i Kyotoprotokollet. Det är basen för CDM-projekten. Eller hur? Ja, just det. Hur lång tid framåt har vi gällande Kyotoprotokoll från nu? Vi har precis bestämt om Kyotoprotokollets andra period. Den slutar tre decennier innan 2050-målet ska vara uppnått. Det är basen för Jens Holms fråga. Det är möjligt att det kommer andra former av sådana här projekt i olika sammanhang. Det är till och med mycket möjligt. Jag tycker att det är mycket viktigt att vi då diskuterar formerna för dem, hur de ska se ut och hur mycket de ska användas. Jag tycker att det är aningen ologiskt att koppla ihop det här i det sammanhanget.

För att svara generellt på frågan om CDM-projekten och hur de hanteras vill jag säga att reglerna har skärpts när det gäller materialitet, det vill säga substansen i projekten, och additionalitet, det vill säga hur mycket man tillför.

Sverige lägger in pengarna till exempel i FN-systemet för att FN-systemet ska sätta upp kriterier för de här olika projekten. Jag tycker att det är rätt väg att gå.

Jens Holm tar inte för ett ögonblick upp den diskussion som de fattiga länderna förde hela tiden när vi träffades i Durban, liksom de har gjort vid alla föregående klimatförhandlingar. En av anledningarna till att de var så desperat angelägna om att vi skulle ha en andra åtagandeperiod på

Prot. 2011/12:62
26 januari

Svar på
interpellationer

Kyotoprotokollet var för att de ville ha tillgång till de här klimatprojekten.

Jag håller med om att en del av dem i början inte var helt idealiska, men vi och FN har gjort allt för att se till att de är bra. Det finns en transparent utvärdering som man kan se på nätet, och vi fortsätter att försöka göra dem bättre.

Ministrar från de fattiga länderna gav också en annan kritik när vi satt öga mot öga. De sade: Vi vill göra det här. Varför är inte Sverige mer i vårt land? Varför är inte Sverige här med de här klimatprojekten?

Vem är jag att då stå och säga att de inte får ha sådana här projekt när de absolut vill ha det? Jag kan bara säga att vi försöker, men vi har också en diskussion hemma om hur mycket CDM-projekt vi ska ha.

Jag tycker att det ska vara en balanserad mix i våra klimatmål. Vi ska göra det mesta hemma, men jag är inte beredd att utmönstra de här projekten under andra perioden av Kyotoprotokollet just därför att detta är så oerhört viktigt för de fattiga länderna. Tvärtom har vi lagt ned ett stort arbete på att balansen när det gäller var de äger rum ska förändras så att vi går från det som nu är emerging economies, till exempel Indien, och fördelar mer av pengarna till de här projekten i länderna i den fattigaste kvartilen.

Anf. 128 JENS HOLM (V):

Herr talman! Jag tycker att det här har varit en intressant debatt som visar att regeringen vill fortsätta att utreda möjligheten att skala upp ambitionerna på EU-nivå medan vi vill minska kraftigt här och nu. Vi säger från Vänsterpartiet att vi vill ställa om Sverige. Det är därför vi vill göra alla utsläppsminskningar här på hemmaplan. Vi vill till exempel använda ett klimatinvesteringsprogram så att våra kommuner, landsting och småföretag kan arbeta aktivt med klimatarbetet. Vi vill också införa ett helt separat klimatbistånd så att de fattiga länderna kan få hjälp.

Det fina med det här klimatbiståndet är att det är nya, additionella, pengar som vi tillför. Vi använder inte biståndet för att avräkna utsläppsminskningar på hemmaplan, utan vi gör det här för att vi verkligen vill hjälpa utvecklingsländerna.

Det är intressant när Lena Ek pratar om utvecklingsländer. Jag träffar också många företrädare för utvecklingsländer. De brukar säga två saker till mig. De vill ha hjälp från oss, helt klart. De vill att vi ska investera pengar hos dem. Men de säger också att de vill att vi ska minska våra utsläpp. Läger vi en massa pengar på billiga och osäkra utsläppskrediter är det lite pengar som förs över till dem, men det görs inga utsläppsminskningar här på hemmaplan. Det är också därför som Fredrik Reinfeldt kan stå här i talarstolen och presentera regeringsförklaringen och säga att det inte kommer några nya klimatåtgärder. Vi ser att utsläppen ökar här och nu därför att det inte finns någon ny klimatpolitik här på hemmaplan. Därför är det så viktigt att när vi arbetar med andra länder ska vi göra det i form av klimatbistånd. Vi ska inte göra det för att vi vill köpa oss fria från vår faktiska historiska klimatskuld.

Anf. 129 Miljöminister LENA EK (C):

Herr talman! Rika länder har ett historiskt ansvar. Så är det. Det är oerhört viktigt att säga att vi globalt sett har ett gemensamt ansvar för

framtiden men att vi måste differentiera bördan för de åtgärderna därför att det är skillnad mellan fattiga och rika länder. Det är en oerhört viktig nyckel i klimatförhandlingarna för att få ihop de majoriteter som vi så väl behöver i det här sammanhanget.

Det är viktigt att hjälpa de fattiga länderna att göra utsläppsminskningar men, precis som jag har diskuterat med Indiens miljöminister rätt många gånger vid det här laget, de behöver också möjlighet till tillväxt för att kunna klara av sin fattigdom och kunna växa och ge människor ett bättre liv. Då handlar det väldigt mycket om tekniköverföring för att lösa den ekvationen. Det är ingen lätt sak. Det är jättesvårt.

Det har visat sig vid utvärderingar av de här klimatprojekten att de är viktiga när det gäller tekniköverföring. Det är otroligt mycket snabbare att använda den vägen än att köra fast i den återvändsgränd som patenträtt och immaterialrätt internationellt har visat sig vara.

Vi skulle kunna ägna år åt att diskutera både TRIPS-avtalet och ACTA-förhandlingarna, och det har vi ju nästan gjort i ett föregående liv! Tekniköverföring kommer också genom de här klimatprojekten. Det handlar inte bara om det, utan det handlar också om hur man hanterar sådana här projekt och att man hjälper de här länderna att bygga upp den organisation som behövs för att kunna hantera investeringar också från privata företag.

Jag vill tacka för en väldigt bra interpellationsdebatt som jag skulle önska att fler deltog i.

Överläggningen var härmed avslutad.

14 § Svar på interpellation 2011/12:180 om resultatet av UFCCC:s 17:e partsmöte

Anf. 130 Miljöminister LENA EK (C):

Herr talman! Ärade ledamöter! Ärade åhörare! Matilda Ernkrans har frågat mig om jag delar analysen att klimatomötet i Durban låser världen i en färdplan mot en fyrgradersvärld och vilka konsekvenser det får för mitt handlande och för de svenska åtgärderna att anpassa vårt samhälle och vår infrastruktur till det förändrade klimatet.

Den viktigaste framgången vid klimatomötet i Durban var att EU, genom vår allians med de små östaterna och de minst utvecklade länderna, fick gehör för kravet om en färdplan som stakar ut vägen framåt mot ett globalt rättsligt bindande ramverk som omfattar alla länder och att vi fick ett beslut om en andra åtagandeperiod under Kyotoprotokollet. Durbanplattformen är en möjlighetsplattform, och utan den skulle vi stå ännu längre ifrån fördjupade åtaganden än vad vi gör i dag.

Jag måste säga att jag instämmer till fullo i Matilda Ernkrans oro för att nuvarande ambitionsnivå för utsläppsminskningar innebär att vi riskerar en flergradig temperaturhöjning och beklagar att vi inte nått längre. Den vetenskapliga rapport från SMHI som Matilda Ernkrans hänvisar till är tydlig på den punkten. Unep, alltså FN:s miljöprogram, drar samma slutsats i sin rapport *Bridging the Emissions Gap*, alltså om att överbrygga utsläppsgapet, där man bland annat pekar på att ambitionsgapet mellan nuvarande åtaganden och behovet av utsläppsminskningar för att

hålla tvågradersmålet inom räckhåll är cirka sex till elva gigaton koldioxidequivallenter. Det är alltså väldigt mycket arbete som återstår innan vi har ett avtal på plats som faktiskt innebär att vi klarar tvågradersmålet med god marginal.

Tyvärr får man konstatera att parterna inte var redo att fatta beslut om att fördjupa sina åtaganden i Durban, men jag skulle vilja peka på att vissa framsteg även rörande ambitionsnivån ändå nåddes. Ambitionsgapet till två grader erkändes av parterna – det är väl bra att man har sjukdomsinsikt – och en arbetsplan lanserades för att identifiera och utreda olika möjligheter för att minska gapet och öka ambitionsnivån. Sverige kommer att verka för att EU är ledande i detta arbete som är ett viktigt steg på vägen mot att höja parternas åtaganden.

Som jag redan betonat i mitt svar till Helena Leander i interpellation 2011/12:175 ska Sverige visa ledarskap såväl nationellt, som inom EU och internationellt. Vi tar vår del av ansvaret för att begränsa utsläppen genom vårt nationella mål att minska utsläppen med 40 procent till 2020 och genom arbetet med Färdplan för noll klimatutsläpp till 2050. Det behövs en noggrann analys, sektor för sektor, där en rad möjliga åtgärder undersöks. Naturvårdsverket har fått i uppdrag att göra ett underlag för en svensk färdplan för att uppnå visionen om att Sverige inte ska ha några klimatutsläpp netto till 2050. De ska både visa vad som är möjligt i olika samhällssektorer och beskriva vägar dit, inklusive styrmedel.

Arbetet med att anpassa samhället till ett successivt förändrat klimat i Sverige behöver stärkas och samordnas, även i en värld där temperaturhöjningen understiger två grader. Grundläggande är fortsatt uppbyggnad, förmedling och samordning av kunskap, både nationellt och regionalt. Regeringen har därför inrättat ett nationellt kunskapscentrum för klimat-anpassning vid SMHI – jag rekommenderar ett besök – som ska fungera som en nod där kunskapen samlas och utvecklas och förmedlas till olika delar av samhället.

Ett stort ansvar vilar också på kommuner, länsstyrelser och myndigheter ansvariga för samhällets infrastruktur. Regeringen har förtydligat uppdragen till flera myndigheter och anslagit särskilda medel till anpassning på lokal och regional nivå. Regeringen har därmed kommit en bra bit på vägen mot att skapa förutsättningar för att klimatanpassa samhället även om ytterligare insatser med säkerhet kommer att bli aktuella.

Anf. 131 MATILDA ERNKRANS (S):

Herr talman! Det känns oroligt inte bara efter den här eftermiddagen, men kanske ännu mer oroligt nu när vi haft möjlighet att debattera med Lena Ek under frågestunden och Lena Ek även haft interpellationsdebatter om klimatomställningen med Jens Holm och Helena Leander. Det är inte helt lätt att känna trygghet i Lena Eks och den svenska regeringens ledarskap; hon hävdar i sitt svar att Sverige ska fortsätta att visa ledarskap.

Som socialdemokrat ser jag klimatomställningen som något som tjänar oss väl. Den stärker vår konkurrenskraft. Den bygger broar till jobb och välbärd. Den räddar vår planet. Den visar, inte minst fattiga och mer utsatta länder, att vi kan ta vårt ansvar. Världen kan inte vänta på att vi ska ta det ansvaret.

Låt mig koppla tillbaka till min oro över det som Lena Ek säger och vad som faktiskt blir resultatet. I svaret till mig säger Lena Ek till exempel att ett avtal ska vara på plats som klarar tvågradersmålet med god marginal. Efter mötet i Durban tyckte hon att det var helt underbart – jag kan inte citera henne exakt men hon tyckte att det var helt underbart och hon var mycket glad att det hade kommit på plats.

Man kan jämföra det med andra bedömare av resultatet av klimattoppmötet i Durban. Jag delar förvisso åsikten att om man över huvud taget inte hade fått ett avtal på plats hade det varit ett katastrofalt misslyckande. Däremot delar jag inte Lena Eks bedömning att det är underbart. Det gör inte heller SMHI, Världsnaturfonden, Naturskyddsföreningen och en del andra, utan de är ganska bekymrade och menar att man läser världen vid en fyrgradersökning.

Då säger Lena Ek att det ska komma ett avtal på plats som klarar tvågradersmålet. Jag vet inte riktigt varifrån hon hämtar det vetenskapliga underlaget. Det som finns är IPPC:s fjärde rapport, och där talas det snarare om att utsläppen måste börja minska absolut senast 2015. Det som man skrev på i Durban innebär att det ska börja gälla först 2020.

Till det kan kopplas de olika bilder som Lena Ek ger i andra uttalanden. Till exempel talas det om nettoutsläpp till 2050 genom att ta ansvar och visa ledarskap på hemmaplan. Det är inte helt enkelt att hänga med i detta. Riksdagen har, utifrån vad regeringen lagt fram, fattat beslut om att Sverige ska vara fritt från nettoutsläpp 2050. Det betyder ungefär 60 procents utsläppningsminskningar. Det kan jämföras med Socialdemokraterna, som tycker att 90 procent borde vara det mål vi riktar oss mot. EU tycker att vi borde ha 80–95 procents minskningar.

Ibland talar Lena Ek om klimatutsläpp och ibland om nettoutsläpp. Det är inte riktigt samma sak. Det är en ganska stor skillnad i ambitionsnivå, och frågan är vad som egentligen gäller. Vidare talar Lena Ek om en fossilfri fordonsflotta. Riksdagens beslut är att vi ska vara oberoende av fossila bränslen till 2030. Det är faktiskt lite skillnad på orden och vad som är ambitionsnivån.

Beträffande ledarskapet vill jag fråga: Vad är det egentligen som gäller, Lena Ek, i fråga om regeringens klimat- och miljöpolitik? Är det verkligen att visa på ledarskap när vi inte ser några resultat av era ansträngningar?

Anf. 132 ROGER TIEFENSEE (C):

Herr talman! Det är en intressant interpellation Matilda Ernkrans ställt till Lena Ek. Frågan är om Durban var en framgång eller inte. Sett till att klimatförhandlingarna riskerade att braka ihop totalt var det definitivt en framgång. Som Matilda Ernkrans skriver i sin interpellation skulle det annars ha blivit ett tredje misslyckande beträffande att få till stånd en överenskommelse om ett klimatavtal.

Man kan säga att det är en framgång i form. Framgången i sak, innehållet, återstår att skapa. Då kan man alltid säga att Durban var ett misslyckande eftersom det inte fanns något innehåll. Innehållet återstår att skapa, och nu har man kommit överens om att staka ut vägen och att få ett globalt rättsligt bindande ramverk, som alltså omfattar alla länder. Vi har aldrig tidigare varit i närheten av att alla ”commitat” sig att verkligen

ha en plan framåt. Sedan återstår det att fylla den planen, det åtagande som gjorts gemensamt, med innehåll.

Man ska inte underskatta framgången i form. Tittar vi på vad som hände i Köpenhamn, på det senaste mötet – Cancún-mötet var däremellan, men förändringarna var inte särskilt stora, även om det hände en del positiva saker – ser vi att förväntningarna var stora för två år sedan. Då var G77-gruppen intakt. Det som hände i Durban var att EU, tack vare ledarskap i allmänhet och ett gott ledarskap från Lena Ek, lyckades splittra G77-gruppen och liera sig med önationerna. Därmed blev Kina stående med svartepetter, och man kunde komma fram till resultat, visserligen på övertid men ändå. Risken fanns att det hela skulle braka ihop totalt. Orsaken till att vi inte nådde framgång i Köpenhamn, som blev ett stort misslyckande, var att G77-gruppen inte gick att splittra.

Jag tror därför att just framgången i form underlättar framtida förhandlingar så att vi kan få riktigt bra avtal och nå tvågradersmålet. Det måste vi göra. I annat fall måste vi vidta mycket stora anpassningsåtgärder, och det blir dramatiska förändringar i ekonomin och i samhället såsom vi känner det i dag. Där har Nicholas Stern pekat på att det är billigare att nu vidta åtgärder för utsläppsminskningar än att vänta på klimatförändringar.

Anf. 133 JENS HOLM (V):

Herr talman! Den rapport som miljöministern delvis lutar sig mot, *Bridging the emissions gap*, tycker jag är väldigt spännande. Man tittar på den klimatpolitik som förs i dag. Vad kan vi förvänta oss i framtiden för att uppnå tvågradersmålet? Lena Ek konstaterar att det är ett spann på sex till elva gigaton, men som jag läser detta är det ännu mer. Det saknas minskningar i världen på tolv gigaton för att vi över huvud taget ska nå tvågradersmålet. Vi är väldigt långt från en lösning. Man varnar också i rapporten för dubbelräkning av så kallade offsets. Offsets är ett annat ord för CDM, billiga utsläppskrediter.

Återigen: Ska vi ha en trovärdig klimatpolitik måste vi börja göra utsläppsminskningarna på hemmaplan. Det handlar inte bara om att vi då verkligen vet att utsläppsminskningarna blir av, utan det handlar om att vi så tidigt som möjligt måste ställa om våra samhällen, precis som Roger Tiefensee sade här tidigare. Det är billigare att göra utsläppsminskningarna än att vänta på att någonting ska hända någon gång i framtiden.

Matilda Ernkrans tog upp en viktig fråga, färdplanen till 2050. Det är viktigt med språket här. Är det nettoutsläpp man pratar om eller en "färdplan för noll klimatutsläpp", som Lena Ek säger i interpellationssvaret? Om man säger att det ska vara "noll klimatutsläpp" tolkar jag det som att man inte får tillgodoräkna sig mark- och landanvändning, som Sverige gör i dag, och inte heller tillgodoräkna sig uppköp av billiga utsläppskrediter. Tyvärr får vi inte något svar på detta.

I rapporten talar man om att världen egentligen borde sikta på en målsättning att begränsa temperaturhöjningen till 1,5 grader, alltså inte ett tvågradersmål. Även tvågradersmålet kommer sannolikt att leda till irreparabla förändringar av våra ekosystem. I Cancún bestämde man att man ska undersöka det vetenskapliga underlaget – tror jag att man sade – för möjligheten att ha 1,5 graders temperaturstabilisering som en målsättning. Jag undrar helt enkelt vad som hände med den visionen. Det känns

som att den har försvunnit. Är detta någonting som Lena Ek och Sverige driver, att man ska skärpa den målsättningen från två grader ned till 1,5 grader?

Prot. 2011/12:62
26 januari

*Svar på
interpellationer*

Anf. 134 GUNNAR ANDRÉN (FP):

Herr talman! Det är naturligtvis vanskligt att ge sig in i en debatt som är giganternas kamp om den bästa klimatpolitiken. Jag skulle dock vilja ta fasta på den fråga som jag ställde till statsrådet under frågestunden och som Roger Tiefensee följer upp nu: Vilken är den allra viktigaste miljöfrågan i hela världen just nu? Jag tycker att svaret gavs av presidenten Barack Obama i går i State of the Union-talet. Han nämnde i stort sett inte miljöfrågorna över huvud taget. Det är andra frågor som står i förgrunden för debatten i många av världens länder.

Vad kan vi bidra med från Sverige? Jag är helt övertygad om att Matilda Ernkrans är på rätt spår när hon säger att vi är på väg mot någon form av katastrof om vi fortsätter så här. Det kan vi vara överens om. Sedan har vi lite olika frågeställningar i de tre debatterna om den svenska klimatpolitiken och dess resultat, men det är ändå samma fråga: Vi måste göra någonting. Vi måste hålla fast vid en bra klimatpolitik med ren luft och rent vatten i Sverige och göra mer här hemma.

Men det är klart: Om vi inte får stopp på sådana saker som användandet av kol och förbrukningen av olja i världen står vi oss ganska slätt även om vi är väldigt duktiga här hemma. Därför är det så otroligt viktigt att vi ser till att många andra länder i världen får tillgång till energiteknik. Det är nyckelfrågan för att kunna minska utsläppen rejält med si eller så många ton, men där är vi absolut på fel väg.

Jag tycker att Anders Wijkman ofta har intressanta diskussioner om vad som är ekonomisk utveckling. Det kan också vara biologisk avveckling när man har ekonomisk utveckling. Det är ingen särskilt partipolitisk ståndpunkt, utan någonting som vi alla har ansvar för: att vidta åtgärder som är effektiva.

Jag tror aldrig att mitt lilla parti kommer att kunna mäta sig med Vänsterpartiet eller Miljöpartiet i deras kamp för att vara bäst när det gäller visioner. När det gäller resultaten tror jag däremot att det är väldigt viktigt att vi alla når stora framgångar gemensamt.

Häromdagen hade Folkpartiet ett litet seminarium där vi diskuterade skogen tillsammans med företrädare för många andra partier. Ordföranden i Vetenskapsakademiens energiutskott Sven Kullander deltog. Man kan se den otroliga betydelse som skogen har, inte bara i Sverige, för koldioxidsänkorna och så vidare. Men framför allt är avskogningen av stora delar av världen ett ohyggligt miljöhot. Vi skulle kunna göra något som inte har med våra egna målsättningar att göra, men där vi tar ansvar och hjälper till med teknik. Kunskapsöverföring är en ohyggligt viktig fråga. Jag tror att statsrådet har väldigt många goda möjligheter att påverka, kanske inte så mycket efter Durban som inför det stora miljömötet i Rio, Rio + 20.

Anf. 135 Miljöminister LENA EK (C):

Herr talman! Ärade ledamöter och ärade åhörare! Vi har tidigare denna eftermiddag diskuterat frustration, och frustrerande känns det. I stort sett varje vetenskaplig rapport som kommer pekar på att situationen

förvärras när det gäller klimatfrågan. Isarna smälter snabbare och vattennivåhöjningarna blir större än vi trott. Det påverkar matproduktionen mer än vi trott innan. Sjukdomar sprids på ett annat sätt än vi trott innan. Så är det hela tiden.

Jag har gjort fem klimatförhandlingar, fyra som EU-parlamentariker och en som svensk miljöminister. Det är oerhört frustrerande att bära med sig denna kunskap, sitta i de här lokalerna och förhandla och se hur det diskuteras om agendafrågor och detaljer fram och tillbaka. Så blir det inte färdigt – det finns inget resultat på bordet vid det schemalagda datum då konferensen ska avslutas. Hälften åker hem. Man sitter första natten och första dagen efter, andra natten och andra dagen efter. Skarorna tunnas ut bland dem som sitter kvar. Men även i det här akuta skedet är det ändå fortfarande detaljfrågor och agenda som diskuteras i den stora salen där alla samlas, samtidigt som den ena vetenskapliga rapporten efter den andra kommer.

Ibland må det väl förlåtas om man kvart över två på natten, efter att ha varit vaken i två dygn, tar till ett extra starkt ord. Det var inte många miljöministrar och över huvud taget inte många delegater kvar i det läget. I alla fall får vi ihop ett ramverk som gör att vi kan förhandla vidare. Vi får den andra åtagandeperioden för Kyotoprotokollet, som betyder så oerhört mycket för de fattiga länderna. Jag är fullt medveten om att detta inte är idealiskt, att åtaganden fattas och att det är otroligt mycket arbete kvar. Men det är ändå bättre att se en väg framför sig än att befinna sig i en absolut återvändsgränd, vilket hade varit fallet.

I det läget tycker jag fortfarande att jag hade rätt att uttrycka mig som jag gjorde. Det gäller särskilt som vi efteråt har haft ungefär 30 timmar debatt om dessa frågor där jag hela tiden har sagt att de vetenskapliga rapporterna visar på att läget förvärras. Vi kan kanske rikta uppmärksamheten mot problemet i stället.

Skogsfrågorna och teknikfrågorna är oerhört viktiga. Sverige är ett av de få länder i världen som har ökat antalet skogskubikmeter fiber varje år i decennier.

Jag har diskuterat dessa frågor med till exempel den kinesiske miljöministern, den indiske miljöministern och med afrikaner. Där är skogsfrågorna väldigt viktiga. Det gäller också till exempel Indonesien.

Jag ska ta ett exempel i detta inlägg på hur viktiga skogsfrågorna är. Det gäller den mark i världen som är produktiv skogsmark, det vill säga där man ska odla och där det inte finns några känsliga områden.

Om vi på hälften av den marken brukade som i Sverige skulle de kolsänkor som blir där innebära att skogen skulle ta upp alla de ökade utsläpp som vi ser framför oss i de vetenskapliga rapporter som tynger oss så mycket när vi diskuterar den här frågan. Så stor betydelse har skogsfrågorna.

Anf. 136 MATILDA ERNKRANS (S):

Herr talman! Jag kan ha full förståelse för att man en sen natt efter långa och tunga förhandlingar inte använder de mest nyanserade orden för resultatet av förhandlingarna. Det har jag absolut förståelse för.

Jag kan också dela frustrationen som Lena Ek beskriver här. Det är klart att vi känner en frustration. Det är inte kunskap vi saknar. Vi har vetenskapliga underlag. Vi vet vad världen står inför. Ändå klarar vi av olika skäl inte av att göra mer. Det är klart att det är en frustration.

Däremot återupprepar jag min kritik som gäller Lena Ek och regeringens ansvar. I denna frustration ligger att vi vet att alla måste göra allt de kan, och alla gör inte allt de kan. Min uppfattning är att inte heller vi i Sverige gör allt vi kan. Det har jag mindre förståelse för.

Jag har mindre förståelse för att, som jag uppfattar det, Lena Ek som miljöminister försöker blanda bort korten. Det ger också en oro. Om man blandar bort korten om definitioner, vilka mål som egentligen gäller och så vidare blir det än svårare att följa upp resultatet. Vi behöver resultat i Sverige och i världen.

Om vi ska tala om resultat kan man enkelt gå in och titta på enbart den svenska utvecklingen. Man kan titta på åren 1992–1994, när vi hade borgerlig regering och en centerpartistisk miljöminister. Man kan fortsätta med åren 2007–2010, som vi har statistik för. Det är fortfarande en borgerlig regering och en centerpartistisk miljöminister. Här hemma i Sverige, där vi själva kan påverka, har vi under den tiden ökat våra koldioxidutsläpp med 1,8 miljoner ton. Det är resultatet.

Man kan också i statistiken gå in och titta på åren 1994–2006. När vi här i Sverige leddes av en socialdemokratisk regering minskade koldioxidutsläppen med 6,1 miljoner ton. Det är statistik och fakta, och det är jämförbara siffror.

Jag menar att man i de internationella klimatförhandlingarna och här hemma måste ta ansvar för vad man säger, och man måste definitivt ta ansvar för konsekvenserna. Det gäller den klimatomställning som vi behöver men också klimatförändringen.

Om det nu är så att Lena Ek numera delar min och också andras uppfattning – Svenska Naturskyddsföreningen, Världsnaturfonden och andra – att det man kom fram till i Durban låser världen i en färdplan mot en fyragradersvärld måste man ta ansvar här på hemmaplan.

Det handlar inte bara om att se till att resultaten, de faktiska utsläppsminskningarna, blir faktiska utsläppsminskningar. Man måste också ta ansvar för vad det får för konsekvenser för vårt land och för världen.

Där har Lena Ek en del att svara på. Jag skulle uppskatta om vi kunde få ett litet svar på det som är andra delen i min frågeställning i interpellationen, nämligen handlandet när det gäller klimatförändringarna och dess konsekvenser.

Anf. 137 ROGER TIEFENSEE (C):

Herr talman! Det har varit en intressant interpellationsdebatt med många deltagare. Jag tänkte resonera lite vidare på det tema som Gunnar Andrén lyfte fram om att vidta de åtgärder som är mest effektiva.

För mig och Centerpartiet är det självklart – och den uppfattningen tror jag att många delar – att en av de mest effektiva åtgärder man kan vidta för både klimat och ekonomi är att energieffektivisera.

Många gånger tycks det inte uppfattas som lika handlingskraftigt att spara energi som att tala om att vi nu skaffar ny produktion av energi. Tyvärr har vi haft en sådan historia i Sverige att vi har varit väldigt inriktade på produktion.

Energieffektivisering är och kommer att vara oerhört viktigt för att klara klimatproblemen och inte minst för att kunna göra klimatinvesteringar i tider av ekonomisk oro. Det innebär också en ekonomisk fördel för den som gör investeringen.

Vem som än räknar på det, och också om det är en kommun, är det många gånger rent företagsekonomiskt väldigt lönsamma investeringar. Ändå blir de inte gjorda. Man kan fråga sig om det är någon paradox där, att det historiska arvet gör att vi inte ser det som lika kraftfullt.

Vi kanske behöver söka nya styrmedel. I morgon kommer det att vara ett seminarium här i riksdagen som Naturskyddsföreningen och Centerpartiet arrangerar om vita certifikat. Det är ett sätt att på marknaden få driv och effekt i energieffektivisering.

Oavsett om det handlar om att spara uppvärmningsbehov i bostäder eller att spara kylbehov i bostäder som andra har i andra delar av världen är energieffektivisering både klimatomfattigt, energiomfattigt och ekonomiskt en väldigt smart åtgärd.

Anf. 138 JENS HOLM (V):

Herr talman! Jag tycker precis som Matilda Ernkrans att vi är inne på en väldigt farlig väg. Detta är tyvärr en färdplan mot kanske en fyra graders temperaturhöjning.

Vi har uppskattningsvis tolv gigaton ytterligare utsläppsminskningar som måste göras fram till 2020. Det fina med det hela är att det inte är någon omöjlighet att lösa dessa problem.

Det är precis som Roger Tiefensee bland annat var inne på, men jag tycker inte att jag riktigt ser den handlingen hos regeringen. Det gäller investeringar som måste göras här på hemmaplan.

Vi ska samarbeta med andra länder. Det gör vi med nya klimatpengar i form av klimatbistånd. Men här på hemmaplan ska vi investera mer pengar i förnybar energi och hållbara transporter.

Det handlar om att hjälpa människor till en hållbar livsstil och energieffektivisering och att hjälpa kommuner, landsting och småföretag att ställa om med ett klimatinvesteringsprogram.

Det är bra att vi nu har haft en lång debatt. Jag hoppas att vi kan fortsätta att ha debatter så att vi kan finna fler lösningar. Det går att lösa denna stora utmaning. Det ser skrämmande ut nu.

Jag vill att Sverige återigen ska bli ett land som tar på sig ledartröjan i klimatarbetet. Jag tycker inte att det finns där i dag.

Nu måste jag lämna debatten. Jag ska hem till mina barn. Jag tackar för debatten.

Anf. 139 GUNNAR ANDRÉN (FP):

Herr talman! Också jag tycker att det är värdefullt med olika interpellationer i miljöfrågor, bland annat av anledningen att jag tror att det är viktigt för framtiden att frågan ligger högt på dagordningen.

Jag vill gärna instämma med Roger Tiefensee på en punkt: Det ska vara lönsamt att energieffektivisera. Det är nyckelfrågan för många människor. Man kan göra detta av olika orsaker. Själv installerade jag bergvärme för ett stort antal år sedan. Det var väl inte i första hand för att det var lönsamt, men jag tyckte att det var god miljöpolitik att göra det. Jag är stolt över att vi nu bränner ungefär 5 000 liter mindre norsk olja varje år på detta sätt. Det tycker jag är en god personlig sak.

En annan sak som gör mig bekymrad är trafiken. Häromåret var riksdagens skatteutskott i en delstat i USA som heter Michigan, herr talman. Där hade man satsat mycket pengar på batteriutveckling. Man hade fått federala pengar till detta. Resultatet var oerhört klen för så mycket pengar, måste man säga. Detroit ligger där borta. Det är ett jättekämbekymmer att transportsektorn fortfarande tar så otroligt mycket olja. Det är en av nyckelfrågorna för framtiden att kunna gå över till andra drivmedel eller andra sorters bilar – elektriska och så vidare.

När SAS för närvarande har en kampanj om att de har en miljon billiga flygresor låter det bra ur konsumentsynpunkt. Men jag reagerar på det motsatta sättet: Det låter alldeles förfärligt ur miljösynpunkt att man uppmanar folk att resa så otroligt mycket i luften. Det kan inte vara en rimlig miljöpolitik.

Allra sist: När vi nu ser att Iran hotas av ett stopp av sin oljeexport måste vi, herr talman, titta på vem Iran säljer sin olja till. Irans säkraste och största kund är Kina. Nummer två är Indien och nummer tre är Japan. Detta, herr talman, är en dimension som visar vilka oerhört stora miljöproblem vi har att ta itu med i framtiden.

Anf. 140 Miljöminister LENA EK (C):

Herr talman! Jag håller med Gunnar Andrén om att det är intressant med interpellationsdebatter. Det blir ännu intressantare när det är fler ledamöter som deltar på det här viset. Man lyfter då in frågor på ett sätt som gör debatten mer hel, och det tycker jag gynnar alla.

I de svåra klimatförhandlingarna är det intressant att se att det tog oerhört mycket kraft i Durban att få en majoritet av länderna att erkänna gapet mellan vad vi gör och vad som borde göras för att klara detta. Och då talar vi om tvågradersmålet, som förmodligen är för högt. Det tog mycket kraft, och det är ett mått på hur svåra förhandlingarna är och hur svårt det är att få med länder som USA, Kina, Indien, Japan och Ryssland, som har smugit igenom förhandlingarna utan att bidra och som jag måste säga förtjänar rätt mycket kritik för sitt agerande.

Det lanserades en strategi för hur gapet ska slutas eller för att det åtminstone ska finnas åtaganden för att nå det förmodligen för högt satta tvågradersmålet. Det var också väldigt svårt.

Då är frågan: Hur får vi en positiv spiral i det globala klimatarbetet när vi har den förhandlingssituation som jag har beskrivit nu i några inlägg i debatten under eftermiddagen när vi samtidigt har en ekonomisk kris i världen? Man kan hoppas. Jag tror att det finns någonting som alla svenska partier delar, nämligen att det finns en väldig potential i ny miljöteknik och att det har möjlighet att ge tillväxt.

Man kan jämföra olika samhällssektorer, olika industribranscher och olika bilföretag. Vi kommer ihåg den stora bilkrisen i USA alldeles nyli-

gen, där de mest bränsleslukande bilarna och bolagen med mest sådan teknik hade sämst ekonomi. En del har ju också försvunnit från kartan.

Jag tror att energieffektivisering är oerhört viktigt. Vi har berört skogsfrågorna. Det finns mycket att göra i många olika samhällssektorer. Jag tror att den svenska rollen ligger mycket i att demonstrera teknik. Eftersom vi har höga forskningsanslag sett i relation till andra länder ska vi också se till att vi får fram denna miljöteknik till en kostnad som även fattiga länder kan betala. Vi kan också genom klimatprojekt, genom bistånd, genom olika kanaler eller genom nya klimatpengar se till att den nya tekniken blir tillgänglig för de fattiga länderna. Kommittén för tekniktransfer är nu etablerad, och jag tror att det kommer att betyda mycket.

Regeringen har sagt att när vi nu ska ha 40-årsjubileum för Stockholmskonferensen där vi kommer att ha ministrar från många av världens länder som är engagerade i klimatfrågan ska vi ta tillfället i akt att låta dem möta en del av tekniken. Då kan vi se hur vi gemensamt kan hitta möjligheter att utveckla arbetet.

Den sista pusselbiten, nämligen gröna fonden, ska inom ett år finnas på plats för att kunna bistå länderna. Där tog vi också ett stort steg framåt.

Anf. 141 MATILDA ERNKRANS (S):

Herr talman! Jag tackar miljöminister Lena Ek för debatten. Jag har stor respekt för de svårigheter som vi står inför. Men som jag sade i mitt tidigare inlägg känns det på något sätt som att man vill ta sig an dessa svårigheter och denna frustration genom att själv göra allt man kan, och jag tycker inte att Sverige gör allt vad vi kan.

Jag tycker att resultatet av de internationella klimatförhandlingarna snarare tyder på att vi behöver mer av politik och fler som kan visa framfötterna. Vi behöver fler som kan visa resultat av hur en bra klimatomställning kan se ut i ett land. Då räcker det inte med mål, Lena Ek. Det räcker inte att ha mål som miljöministern uppenbarligen inte riktigt själv har rätt ut vilka de är. Vilka mål är det vi strävar emot, och vad är det som riksdagen har beslutat?

Jag är fullständigt övertygad om att det krävs mer. Det krävs mer handling. Vi måste investera i ett hållbart samhällsbygge. Vi måste göra offensiva investeringar i lokal klimatomställning, i förnybart, i energieffektivisering, i bostäder, i järnvägar och så vidare. Jag hade nog hoppats på att detta skulle ha varit svaret på min fråga, nämligen denna: Vilka konsekvenser och slutsatser drar man som miljöminister i Sverige av resultatet av förhandlingarna i Durban? Om vi nu låser oss vid 4 grader – vilka åtgärder vidtar man då för att anpassa vårt samhälle och vår infrastruktur till det förändrade klimatet?

Även om vi vet att klimatförändringarna slår hårt och orättvist och att skillnaderna i världen kommer att bestå och snarare förstärkas kommer också vårt land att drabbas av klimatförändringar. Lena Ek har nu en sista chans att åtminstone försöka svara på den frågan.

Anf. 142 Miljöminister LENA EK (C):

Herr talman! Jag måste säga att jag inte uppfattade att interpellationen handlade om klimatanpassningen, utan mer om bedömningen av läget i klimatförhandlingarna.

Det är klart att läget är bekymmersamt, som jag har sagt. Det är oerhört svårt att komma fram. Länderna har gjort för lite, och det är för få åtaganden. Det finns redan ett gap när det gäller att klara tvågradersmålet, jämfört med de betydligt lägre nivåer som vetenskapen pekar på att vi skulle behöva sikta på.

I Sverige har regeringen vidtagit ett stort antal åtgärder i alla samhällssektorer. Jag kan hålla med interpellanten om att det alltid finns mer att göra. Jag tror att det gäller alla politikområden, och särskilt klimatområdet. Så är det.

Vi har i den här debatten berört skogsfrågorna. De betyder oerhört mycket. Vi har berört vita certifikat. Det ska bli väldigt intressant att höra om resultatet av Centerpartiets seminarium om vita certifikat och betydelsen av det. Vi har också diskuterat tekniktransfer och betydelsen av teknik och innovationer. Här finns mycket att göra.

Jag vill avsluta eftermiddagens långa interpellationspass med att påminna kammarens ledamöter om att Stockholmskonferensen 1972 firar 40-årsjubileum. Den 23–25 april kommer vi att ha ett stort antal miljöministrar och biståndsinistrar i Stockholm. Jag hoppas att också riksdagens ledamöter tar tillfället i akt att delta i de här diskussionerna.

Jag är övertygad om att klimatfrågan också har en oerhört stor betydelse för fattigdomsbekämpningen, och vi ska diskutera klimat och fattigdomsbekämpning samtidigt på den här jubileumskonferensen. Vi ska också demonstrera svensk miljöteknik och möjligheten att använda den i fajten mot klimatförändringarna.

Överläggningen var härmed avslutad.

15 § Anmälan om interpellationer

Anmälades att följande interpellationer framställdes

den 26 januari

2011/12:204 Sveriges hållning till EIB:s utlåning till fossilbaserade projekt

av *Per Bolund* (MP)

till finansminister Anders Borg (M)

2011/12:205 Åsikts- och pressfrihet i Turkiet

av *Bodil Ceballos* (MP)

till utrikesminister Carl Bildt (M)

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 31 januari.

Prot. 2011/12:62

26 januari

Svar på

interpellationer

16 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmälades att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 26 januari

2011/12:326 Handledartäthet inom arbetsmarknadspolitiska program

av *Lars Mejern Larsson* (S)

till arbetsmarknadsminister Hillevi Engström (M)

2011/12:327 Kompensation för ofrivilligt fördyrade boendekostnader

av *Tomas Nilsson* (S)

till statsrådet Maria Larsson (KD)

2011/12:328 Säkrande av framtida drivmedelsförsörjning

av *Krister Örnfjäder* (S)

till statsrådet Anna-Karin Hatt (C)

2011/12:329 Sjuka i utanförskap

av *Eva-Lena Jansson* (S)

till statsrådet Ulf Kristersson (M)

2011/12:330 Avrättningar i Iran

av *Hans Linde* (V)

till utrikesminister Carl Bildt (M)

2011/12:331 Legitimering av Israels bosättningspolitik i OECD

av *Hans Linde* (V)

till utrikesminister Carl Bildt (M)

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 31 januari.

17 § Kammaren åtskildes kl. 17.11.

Förhandlingarna leddes

av andre vice talmannen från sammanträdets början till ajourneringen kl. 13.58,

av förste vice talmannen därefter till och med 13 § anf. 123 (delvis) och av andre vice talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

PER PERSSON

/Eva-Lena Ekman

1 § Justering av protokoll.....	1
2 § Avsägelser.....	1
3 § Anmälan om kompletteringsval till EU-nämnden	1
4 § Anmälan om inkomna protokollsutdrag från utskott	1
5 § Anmälan om inkomna faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen.....	2
6 § Svar på interpellation 2011/12:140 om kontroll av enskilda företag som anlitats för att utföra tjänster	2
Anf. 1 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C)	2
Anf. 2 JENS HOLM (V)	3
Anf. 3 HELENA LINDAHL (C)	4
Anf. 4 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C)	5
Anf. 5 JENS HOLM (V)	5
Anf. 6 HELENA LINDAHL (C)	6
Anf. 7 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C)	7
Anf. 8 JENS HOLM (V)	8
Anf. 9 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C)	8
7 § Svar på interpellation 2011/12:161 om strukturfondernas roll i den regionala tillväxten	9
Anf. 10 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C)	9
Anf. 11 MARIE NORDÉN (S).....	10
Anf. 12 MARIE WICKBERG (C)	11
Anf. 13 BÖRJE VESTLUND (S).....	12
Anf. 14 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C)	12
Anf. 15 MARIE NORDÉN (S).....	13
Anf. 16 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C)	14
Anf. 17 MARIE NORDÉN (S).....	15
Anf. 18 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C)	16
8 § Svar på interpellation 2011/12:186 om jämlik vård för personer med diabetes	16
Anf. 19 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD).....	16
Anf. 20 GUNNAR SANDBERG (S).....	17
Anf. 21 CHRISTINA KARLSSON (S).....	18
Anf. 22 HILLEVI LARSSON (S)	18
Anf. 23 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD).....	19
Anf. 24 GUNNAR SANDBERG (S).....	20
Anf. 25 CHRISTINA KARLSSON (S).....	21
Anf. 26 HILLEVI LARSSON (S)	21
Anf. 27 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD).....	22
Anf. 28 GUNNAR SANDBERG (S).....	22
Anf. 29 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD).....	23
9 § Svar på interpellationerna 2011/12:194 och 197 om en modern lag för könskorrigering	23
Anf. 30 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD).....	23
Anf. 31 BÖRJE VESTLUND (S).....	23

Anf. 32	MARIANNE BERG (V)	24
Anf. 33	KENNETH JOHANSSON (C)	25
Anf. 34	HILLEVI LARSSON (S)	25
Anf. 35	Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD)	26
Anf. 36	BÖRJE VESTLUND (S)	27
Anf. 37	MARIANNE BERG (V)	28
Anf. 38	HILLEVI LARSSON (S)	29
Anf. 39	Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD)	29
Anf. 40	BÖRJE VESTLUND (S)	30
Anf. 41	MARIANNE BERG (V)	30
Anf. 42	Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD)	31
Ajournering		31
Återupptagna förhandlingar		31
10 § Frågestund		31
Anf. 43	FÖRSTE VICE TALMANNEN	31
<i>Klimatpolitiken</i>		31
Anf. 44	MATILDA ERNKRANS (S)	31
Anf. 45	Miljöminister LENA EK (C)	32
Anf. 46	MATILDA ERNKRANS (S)	32
Anf. 47	Miljöminister LENA EK (C)	32
<i>Uranbrytning</i>		32
Anf. 48	LISE NORDIN (MP)	32
Anf. 49	Näringsminister ANNIE LÖÖF (C)	33
Anf. 50	LISE NORDIN (MP)	33
Anf. 51	Näringsminister ANNIE LÖÖF (C)	33
<i>Krogmomsen</i>		34
Anf. 52	ERIK ALMQVIST (SD)	34
Anf. 53	Näringsminister ANNIE LÖÖF (C)	34
Anf. 54	ERIK ALMQVIST (SD)	34
Anf. 55	Näringsminister ANNIE LÖÖF (C)	35
<i>Utsläppskrediter</i>		35
Anf. 56	JENS HOLM (V)	35
Anf. 57	Miljöminister LENA EK (C)	35
Anf. 58	JENS HOLM (V)	35
Anf. 59	Miljöminister LENA EK (C)	36
<i>Sveriges roll i det internationella klimatarbetet</i>		36
Anf. 60	GUNNAR ANDRÉN (FP)	36
Anf. 61	Miljöminister LENA EK (C)	36
Anf. 62	GUNNAR ANDRÉN (FP)	37
Anf. 63	Miljöminister LENA EK (C)	37
<i>Aktivitetsstödet</i>		37
Anf. 64	SOLVEIG ZANDER (C)	37
Anf. 65	Statsrådet ULF KRISTERSSON (M)	38
Anf. 66	SOLVEIG ZANDER (C)	38
Anf. 67	Statsrådet ULF KRISTERSSON (M)	38
<i>Bilismen och miljön</i>		39
Anf. 68	ANDREAS CARLSON (KD)	39
Anf. 69	Miljöminister LENA EK (C)	39

Anf. 70 ANDREAS CARLSON (KD)	39	Prot. 2011/12:62
Anf. 71 Miljöminister LENA EK (C)	40	26 januari
<i>Ungdomsarbetslösheten</i>	40	
Anf. 72 PETER PERSSON (S)	40	
Anf. 73 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C)	40	
Anf. 74 PETER PERSSON (S)	41	
Anf. 75 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C)	41	
<i>A-kassan</i>	41	
Anf. 76 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (S)	41	
Anf. 77 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C)	42	
Anf. 78 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (S)	42	
Anf. 79 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C)	42	
<i>Offentlig upphandling</i>	42	
Anf. 80 OLA JOHANSSON (C)	42	
Anf. 81 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD)	43	
Anf. 82 OLA JOHANSSON (C)	43	
Anf. 83 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD)	43	
<i>Villkoren för bostadsbyggandet</i>	44	
Anf. 84 LEIF JAKOBSSON (S)	44	
Anf. 85 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD)	44	
Anf. 86 LEIF JAKOBSSON (S)	44	
Anf. 87 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD)	45	
<i>Risikkapitalbolag på bostadsmarknaden</i>	45	
Anf. 88 HILLEVI LARSSON (S)	45	
Anf. 89 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD)	45	
Anf. 90 HILLEVI LARSSON (S)	46	
Anf. 91 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD)	46	
<i>Etableringsreformen</i>	47	
Anf. 92 ROGER HADDAD (FP)	47	
Anf. 93 Statsrådet ERIK ULLENHAG (FP)	47	
Anf. 94 ROGER HADDAD (FP)	47	
Anf. 95 Statsrådet ERIK ULLENHAG (FP)	48	
<i>Kockums i Karlskrona</i>	48	
Anf. 96 PETER JEPPSSON (S)	48	
Anf. 97 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C)	49	
Anf. 98 PETER JEPPSSON (S)	49	
Anf. 99 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C)	49	
<i>Statligt kapital till underleverantörer i fordonsindustrin</i>	49	
Anf. 100 LARS JOHANSSON (S)	49	
Anf. 101 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C)	50	
Anf. 102 LARS JOHANSSON (S)	50	
Anf. 103 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C)	50	
Anf. 104 FÖRSTE VICE TALMANNEN	51	
11 § Svar på interpellation 2011/12:176 om TEN-T	51	
Anf. 105 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M)	51	
Anf. 106 SUZANNE SVENSSON (S)	51	

Anf. 107 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M).....	53
Anf. 108 SUZANNE SVENSSON (S).....	53
Anf. 109 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M).....	54
Anf. 110 SUZANNE SVENSSON (S).....	55
Anf. 111 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M).....	56
12 § Svar på interpellation 2011/12:175 om svensk klimatpolitik efter Durban.....	56
Anf. 112 Miljöminister LENA EK (C)	56
Anf. 113 HELENA LEANDER (MP).....	57
Anf. 114 JENS HOLM (V)	58
Anf. 115 ROGER TIEFENSEE (C).....	59
Anf. 116 Miljöminister LENA EK (C)	59
Anf. 117 HELENA LEANDER (MP).....	60
Anf. 118 JENS HOLM (V)	62
Anf. 119 ROGER TIEFENSEE (C).....	62
Anf. 120 Miljöminister LENA EK (C)	63
Anf. 121 HELENA LEANDER (MP).....	63
Anf. 122 Miljöminister LENA EK (C)	64
13 § Svar på interpellation 2011/12:178 om klimatpolitiken efter Durban.....	65
Anf. 123 Miljöminister LENA EK (C)	65
Anf. 124 JENS HOLM (V)	66
Anf. 125 Miljöminister LENA EK (C)	67
Anf. 126 JENS HOLM (V)	68
Anf. 127 Miljöminister LENA EK (C)	69
Anf. 128 JENS HOLM (V)	70
Anf. 129 Miljöminister LENA EK (C)	70
14 § Svar på interpellation 2011/12:180 om resultatet av UFCCC:s 17:e partsmöte	71
Anf. 130 Miljöminister LENA EK (C)	71
Anf. 131 MATILDA ERNKRANS (S).....	72
Anf. 132 ROGER TIEFENSEE (C).....	73
Anf. 133 JENS HOLM (V)	74
Anf. 134 GUNNAR ANDRÉN (FP).....	75
Anf. 135 Miljöminister LENA EK (C)	75
Anf. 136 MATILDA ERNKRANS (S).....	76
Anf. 137 ROGER TIEFENSEE (C).....	77
Anf. 138 JENS HOLM (V)	78
Anf. 139 GUNNAR ANDRÉN (FP).....	78
Anf. 140 Miljöminister LENA EK (C)	79
Anf. 141 MATILDA ERNKRANS (S).....	80
Anf. 142 Miljöminister LENA EK (C)	81
15 § Anmälan om interpellationer	81
16 § Anmälan om frågor för skriftliga svar	82
17 § Kammaren åtskildes kl. 17.11.	82

Tryck: Elanders, Vällingby 2012